

YÖN

HAFTALIK GAZETE

DEAN RUSK ANKARA'DA

TÜRK

Başbakana açık mektup

Sayın Başbakanı,
Size bu mektubu yazmak için çok düşündüm. Birkaç kez kalemi elime aldim, yazmağa başlamadan bıraktım. Ancak bu kez tüm düşüncelerimi iten bir şey geldi akuma.. Evet, Türkitemizin Başbakanı ile aynı kuşaktandır. İklimiz de Sultan Hamit'in görmemişti. Atatürk Türkisinde, Atatürk devrimleri içinde doğmuş, yetişmiş. Ben harf devrimiyle yaşamış 1928'de doğdum. Siz de olsa olsa benden birkaç yaş büyüğünü. Yani demek istiyorum ki, Cumhuriyet çocuguşunuz. İşte bana bir satriarı yazdırın dünse bu çağ ortaklığımız oldu. Şimdi beni dinleyiniz:

Sayın Başbakanım,
Memurluktan gelip, kısa yoldan başarı kazanarak Başkan oldunuz. Bu olusu alıksızmak gerek. Çünkü uzun yılların kazandırıldığı isimlerden styrilan ulus, bir Atatürk çocuguuna Başbakanlığı ilk kez vermekle Atatürk'ü ilkelere hizasına bir davranış gösterdi. Bu gürze davranışın hakkını ödemek, devrimlerin içinde yetisen siz sayın Başbakanı düşüyor.

Başbakanları da öğretmenler yetiştirdiğim için, öğretmen, Başbakanın başlarına da, başarsızlıklarına da kendimi ortak sayar. Ayrıca Başbakanının, başkalarının etkisinde kalarak yanlış işler yapmasının üzüldür. İster ki, benim Başbakanım bütün inisiyatifi kendine elinde tutsun.

Bu sözlerime sakin kızmamın. «Öğretmenler bang aklı mı öğretiyor» demeyin. Ben öğretmenler siyasi gelişmelerin dışında görev bir insanım. Başbakanımız kim olursa olsun, onun emrinde çalışırken öğretmenlik niteliğine uygun öğütler vermesini her öğretmenin onuru görevi sayarım. Bu onuru görevden kendi payına düşeni yapmak istiyorum şimdiden.

1 — Milli Eğitim Bakanımı ve Bakanlık yüksek örgütünü size şükretiyorum. Bakanlığa geçtiğinden bu yana yaptığı büyük çaptaki değişikliklerle Türk Öğretmeninin sevilmeyen bakımı olduğunu söyleyorum. Orhan Dengiz, Bakanlık koltuğuna oturduğu günden itibaren öğretmenliğini unutarak öğretmenlere karşı amansız bir savaş açtı. Gazetelerde her gün çıkan eğitim kadrosundaki değişiklik haberleri belki işlerini çokluğu yüzünden gözümüzden kaçmıştır. Türkiye'de öğretmenler tediğin edilmişlerdir. Bakanlık taarruzu denen yetkinin bu derece haksızca kılınması bugüne kadar Türk eğitim tarihinde görülmemiştir. Yüzlerce haksız tasarruftan birkaç örnek vereyim:

a) Ayda altı lira ile 8 nüfusu bakmağa zorlanan bakanlık emrindeki İlköğretim Müfettişi Hidayet Taştekin'in suçu nedir? Adlı makamlardan aldığı bersat kararı mı? Yoksa Kayserinin köylerindeki yurttaşlara işık götürmemi mi? Veya aynı türden gelen İki hayvanın adlarını karıştırması mı?

b) Bir çocuğu İstanbul hastanesinde yatan, diğerleri Samsun'da çeşitli okullarda öğrenci 6 cocuklu, eşi hasta bir İlkokul Müfettişinin Samsundan Malatya'ya ikinci öğretmeni olarak verilmesi acaba hangi düşüncenin ürünüdür? Kutsal bayramları dahi çocukların yanında yapamayan bir babanın izdirabı, bayram sevinci içlerine gömülü çocukların üzüntüsü bu taş yürekli insanların yüreklerini ne zaman vurmasatır? Kendi başlarına gelmesini dilemem.

On yıldır başarıyla çalışan ve öğretmen arkadaşlarının sevgisini kazanarak T. O. D. M. Federasyonu yönetim kuruluna seçilen bu İlköğretim müfettişi Ahmet Nuri Macit'in «ayırcılık yapıyor, göğsüne Köy Enstitüsü rozeti takıyor kitap yazıyor, İlhan Selçuk

OKUYUCUDAN YÖNE

ve Çetin Altan'ı okuyor, ödüllü öğretmenlerin davalariyle ilgileniyor. Federasyon ve Sendika çalışmaları ile uğraşıyor, Bakanlık örgütünü eleştiriyo, iddialarıyla müfettişliğinin alınması ve çocukla ilişkili kuramamak üzere uzak bir ile verilmesi diledi bazi çıkarıcıların hücrelerini tamam değil de nedir?

70 bin kayıtlı üyesi bulunan Türkiye Öğretmen Derneleri Milli Federasyonu yönetimine seçilenler ayırcı diyorlar da, elinde millîyetçi (1) yaftasıyle İlçe İlçe dolaşan, öğretmenlerin arasında nıfak sokan yöneticilere neden göz yummak söyle dursun onları yüksek kademele getiriyorlar. İşte Türkitemizin eğitim dünəni bozan, kamplar bölgeleri öğretmeni öğretmeye düşman yapan bu zihniyet sahiplerine dur demenin zamanı geçiyor sayın Başbakanım. Bu dur emri Milli Eğitim Bakanı Orhan Dengiz ve son günlerdeki kurdugu örgüt vereceğini. Bu emri ancak siz verebilirsiniz. Sizleri de öğretmenler testiştirdi. Bu aziz mesleği kırıcı çıkarlarına alet etmek isteyenleri kovun etrafından.

Sayın Orhan Dengiz beni tanımaz. Hidayet Taştekin'i de tanımaz. Ama iklimizde Federasyon yönetim kurulunda olduğunu biliyor, Hattâ İstanbul Milli Eğitim Müdürü Halis Kurtça'nın da yönetim kurulumunda olduğunu öğretmenler kendisine.

Sayın Orhan Dengiz Samsun'daki çıkarıcıları, Kayseri'deki çıkarıcıları tezvîr ve iftira kum kumalarının bilmenden etkisinde kalıbmı olabilir. Zira bu kamimizi güçlendiren bilgiler var elimizde.

Yeni atama ve pakillerde parti alt kademelelerindeki kişilerin verdiği listelerin rol oynadığı görülmektedir. Daha tâyinler çıkmadan nereye gitseki bellî ağırlardan yayılan memurların karşılaştıkları tâyin emirleri iyi olsuyor. İplerin ehl ellerde olmasını istiyorum.

Size, Samsun bir sürü sabıkası olan ve sabıkasından çok tarafsız değiştiren bir kişisinin her şeyi yaptırdığını, hattâ tâyin emirlerini dahi milletvekillерinden güçlüğünü belirterek durdurduğunu ve bakanlıklarda en etkili olduğunu söylesem şaşmayınız. Ben bunu gördükten sonra size, bu mektuba bir uyarı yapıyorum. Öğretmenlik çok iyi görülmüş mu öğretmemi. Beğ gibi yaşıyor.

Babamın sözleri: Size, Samsun bir sürü sabıkası olan ve sabıkasından çok tarafsız değiştiren bir kişisinin her şeyi yaptırdığını, hattâ tâyin emirlerini dahi milletvekillерinden güçlüğünü belirterek durdurduğunu ve bakanlıklarda en etkili olduğunu söylesem şaşmayınız. Ben bunu gördükten sonra size, bu mektuba bir uyarı yapıyorum. Öğretmenlik çok iyi görülmüş mu öğretmemi. Beğ gibi yaşıyor.

Babamın bu sözlerini çok sevdim. İşık tuttu babamın bu sözleri bana, Artık ben de öğretmen olacağım. Okuma kitabındaki öğretmenlerin sözlerin hemen ezberledim. Arkadaşlar arasında yayılmaya başladım benim Enstitüye gitmem. Bir yaz günü Cuma namazından evel yapıp öğretmenimin kayıtlarını. Çalışırdım bütün yaz boyunca kendi kendime koynuların keşelerin peşinde derslerime. Azak torbasının içerisinde ekmekler beraber tasarım dili bilgisi ile aritmetik kitaplarını, İlçenin köle yapılmak istemiyor. Ama bilincili Türk öğretmeni ancak ulusunun kölesi olur. Ben kendi hesabım sizin her yönde tanımadığınız ve fakat bakanlıklarda her işi yapturan bakanlıklarda her işi yapanı biliyorum. Öğretmenlik çok iyi görülmüş mi öğretmemi. Beğ gibi yaşıyor.

Babamın bu sözlerini çok sevdim. İşık tuttu babamın bu sözleri bana, Artık ben de öğretmen olacağım. Okuma kitabındaki öğretmenlerin sözlerin hemen ezberledim. Arkadaşlar arasında yayılmaya başladım benim Enstitüye gitmem. Bir yaz günü Cuma namazından evel yapıp öğretmenimin kayıtlarını. Çalışırdım bütün yaz boyunca kendi kendime koynuların keşelerin peşinde derslerime. Azak torbasının içerisinde ekmekler beraber tasarım dili bilgisi ile aritmetik kitaplarını, İlçenin köle yapılmak istemiyor. Ama bilincili Türk öğretmeni ancak ulusunun kölesi olur. Ben kendi hesabım sizin her yönde tanımadığınız ve fakat bakanlıklarda her işi yapanı biliyorum. Öğretmenlik çok iyi görülmüş mi öğretmemi. Beğ gibi yaşıyor.

2 — Mektubunda yazacağım çok şeyler var. Ama bunları okumağa vakit yoktu billyorum. Onun için sadece İki olaydan söz ettim. İstanbul, İzmir ve Malatya Milli Eğitim Müdürleri sırasıyla Kurtuluş, Atmaca ve Baybâl'ın uğradıkları haksızlıklarla anlaşımadım. Zira bu haksızlıklar eklenecek yüzlercesi var.

Sayın Başbakanım,

HAFTALIK FIKIR VE SANAT GAZETESİ
Kurucuları: Cemal Reşit Beyoğlu - Münir Bey - Doğan Arıcıoğlu
İmtiyaz Sahibi ve Sorumlusu: Yen İşleri Müdürü: Doğan Arıcıoğlu
Genel Yayın Yönetmeni: Gökhan Matbaacılık
T. A. S.

22 yıllık meslek hayatmda başarılarımın armagânı bu olmamayı. Sevdigim mesleğimden fışılıyordur beni. Sizden, yapılan haksız işlemlerin düzeltilemesini istiyorum. Hidayet Taştekin'in çocukların parاسını verin, ać kalmasınlar. Ben hasta çocukların kavuşturun, babasız ölmesinler. Milli Eğitim Bakanı ve örgütümler istemiyorum. Onlara ve onları etkileyen sabıkalarla yalvarmamı. Ama Türkitemizin sayın Başbakanından istiyorum. Saygılarımla.

A. NURİ MACİT
(T. O. D. M. F. Yönetim Kurulu Üyesi)

17 Nisan

ve önemsi

Yıl 1948 çocukluk yıllarına rastlayan bir tarıhtır bu... Ne güç koşular içerisinde geçti bu çocukluk günlerim. Haturuyorum, bu çocukluk anımlarını da, doğrusu kiyamıyorum, hiç bir köy çocuğunu öyle koşular içerisinde yaşamamı. Okumak isteyen, fakat okumak için bir okul bulamayan, o günler ne ancı idi... Beş sınıf tek başına okutan o yaşlı insan, dünyanın en büyüğü idi benim gözümde... Öğretmen olmak, köy çocukların okutmak arzusu ile yanındı içim... Yoku köyde, öğretmenin başında baska olmuş insan. O biliirdi her şeyi köye.

Kentten kilometrelerce uzak bir dağ köyünde okudum beş yıl. Öğleyedek mal ve iş peşinde koşar, öğleden sonra da okulda ders yapardık. Yine de severdim okulu ve okumayı. O zamanlarda bir kişi vardı bizzat köyde kent okullarında okuyan. Köylülerin çocuğu okuyamadı ki kent okullarında... Ali okuyduğum ama, osundan başı öğretmen olmuş, kentten arkadaş edinmişti kendisine. Oşaların yardım ile okuma olağan bulmuştu oğlunu.

Babamın sözleri:

Hic unutamyorum o günlerde babamın bana söylediğimi su söylezi. «Oğlum, sen Alının okuduğu okulda okuyamazsan. Oyle dedi öğretmenin bana. Orada zengin çocukların okurları olmuş. Askeriye okullarına da ben göndermem. Öğretmeniniz biz konustuk. Seni öğretmen yapacağım. Seni hükümet okutacak. Köy Enstitüsüne vereceğiz. Sen bu sene okula çok iyi ile bitirmen lâzımsı. Öğretmenlik çok iyi görülmüş mi öğretmemi. Beğ gibi yaşıyor.

Babamın bu sözlerini çok sevdim. İşık tuttu babamın bu sözleri bana, Artık ben de öğretmen olacağım. Okuma kitabındaki öğretmenlerin sözlerin hemen ezberledim. Arkadaşlar arasında yayılmaya başladım benim Enstitüye gitmem. Bir yaz günü Cuma namazından evel yapıp öğretmenimin kayıtlarını. Çalışırdım bütün yaz boyunca kendi kendime koynuların keşelerin peşinde derslerime. Azak torbasının içerisinde ekmekler beraber tasarım dili bilgisi ile aritmetik kitaplarını, İlçenin köle yapılmak istemiyor. Ama bilincili Türk öğretmeni ancak ulusunun kölesi olur. Ben kendi hesabım sizin her yönde tanımadığınız ve fakat bakanlıklarda her işi yapanı biliyorum. Öğretmenlik çok iyi görülmüş mi öğretmemi. Beğ gibi yaşıyor.

Güzel Türkitemizin havasını, suyunu, türkî cesitli nimetlerini birlikte tadan bir yurttaşım olağan sizden istirham ediyorum. Büyüklü işleri küçük ellerde vermemen. Beni de dinleyiniz. Kaşaklı, hırsızlık, dolandırıcılık ve kaatilik suçlarından hiç birine ve başka hiçbir suçça çarptımadım. Ulusumu, Büyük Atatürk'ümü ve Devrimlerini seviyorum. Onlara bağlıyorum. Beşim sözüm daha doğrudur. Sabıkahılar etkilediği bir bakanlık emrinde çalışmak beni üzüyor.

O anda ben bu adama çok kız-

BASINDAN

Uluslararası

PATRİKHANENİN YENİ HAMİSİ

Prof. Ahmet Şükrü Esmer

Bir zamanlar Patrikhanenin ve yalnız Patrikhanenin değil, bütün Rum Ortodokslarının hamisi Çarlık Rusyası idi. Çarlar, bu konudaki figlerini, Osmanlı İmparatorluğu ile inzâlalarla anlaşmalarda belirtilen fırsatı kaçırmazlar, bu yüzden de 19. Yüzyıl ortalarında İmparatorluk savasa tutuşmaları. Rusya'da Çarlığın yükseliş ve komünist rejiminin kurulmasıyla Patrikhanenin himaye politikası da tarihe geçti, fakat patrik hanîmî rolini de Rusya'nın yerine Amerika ele aldı.

Aşında, Türkiye'de yaşayan Hristiyan unsurları Amerika'ya ligi çok daha gerilere kadar gider. Bu ligi Türkiye'ye protestan misyonerlerin gelmesiyle başlar. Protestan misyonerler, Müslümanlar, hattâ Katolik ve Ortodoks Hristiyanlar arasında başarı ile çalışamamışlar, fakat Ermenilerin yakınından çabalarını onlara yaramamışlardır. Abdülhamit'in yönetiminde Ermeni ayaklanması bir sorumlusu da Protestant misyonerleridir. Ermeni meselesi ve onunla ilgili işler, Osmanlı İmparatorluğu zamanında, Amerika ile diplomatik ilişkilerimizden belki de onda dokuzunu teşkil etmektedir.

Amerika, bu ligi yüzünden, Birinci Dünya Savaşından sonra kurulması tasarlanan Ermeni devletinin mandagını bile üzerine almayı düşünmüştür. Daha yakın zamanlarda Amerika Patrikhanenin ve Rum Ortodokslarının ilgilenmeye başlamıştır. Bu ligin mesnedi de Amerika'da yaşayan Rumların seçikleri politikacılar vasıtasyyla hükümeti baskı altına getirmeleridir. Bunun son örneği Kuzey ve Güney Amerika Rum Ortodoksları Başpiskoposu Yakovas Kukusis'in geçen subat ayında memleketimizi ziaretten sonra Amerika'ya dönüsünde yattığı havada görüyorum.

Athenagoras'a görüşmek üzere Türkiye'ye gelen Yakovas, Amerika'ya dönüsünde, ziyareti sırasında, Türkiye makamları tarafından bazı zorluklarla tedbirler almışından Rumlar yaşadığı bölgeyi senator Hugh Scott'ı yakaladı, senator de bu yakalayı Dişleri Bakanlığı Kongre ile ilişkileri düzlenmesiyle gitti. Dişleri Bakanlığı Kongre ile ilişkileri düzlenmesiyle gitti. revîl amîri Douglas McArthur verdiği yazılı cevabı, «Patrikhanenin durumunu bir süredir Amerika için endîse kaynağı teşkil etmektedir. Ali okuyduğumda herhangi bir sorun yok.»

Yakovas'ın, kendisine yapılan muameleden mi yakındı, yoksa Patrikhanenin baskı altında bulunduğu mu iddia etti. Lâyle bir değildir. İçisleri Bakan Faruk Sükran, Başpiskopos'a kanun duşunda berhangi muamele yapılmadığını söylemişdir. Fakat Douglas McArthur'un cevabı, daha ziyade Patrikhanen ile ilgili ve Patrikhanenin durumundan Amerika hükümetinin kaygı duyduğunu ifade etmektedir. Acaba bu kaygıyı doğuran sebepler nelerdir?

Bu soruya en lîl cevap verecek durumda olan Patrikhanenin kendisidir. Türklerin aleyhine faaliyet sarfeden Patrikhanen, Milli Mücadeleden sonra İstanbul'dan uzaklaştırılmıştı. İngiltere'nin ırkıyla ve yalnız dînî mîlesse olarak kalmamasına London'da Türkiye razı olmuştur. Yunanistan'da din adamları ağır baskı altında iken Patrikhanenin serbestligine dokunulmamıştır. Böyle iken, Patrikhanen, hele Yunanistan'a aramız açılı, bize karşı türlü kıskırmalara varsa olarak kullanılmıştır. Oysa Amerikan politikacılardan bu konuya kendi çıkarlarına kulandıktadır.

Johnson'ın Kıbrıs konusunda Türkiye aleyhinde ve Yunanistan ile Makarios Lehindeki tutumunu da bu defa Yakovas olayında bir defa daha belli etti. İnceleme bir defa daha yapılmıştır. Unutulmamadır ki, Athenagoras, Patrikhanenin önce, Yakovas'ın yerini işleviyle edirdi ve Amerikan tabiiyetinde iken, Amerikan hükümetinin teşebbüsü ile bîzim tarafımızdan Patrikhanenin kabul edilmiş ve Patrik olmuştur. Athenagoras'lar, Makarios'lar, Yakovas'lar, bunlar aynı hamurdan insanlardır ve Amerika'da yaşayan Rumlar vasıtasyyla Johnson'ı bîzim altında tutmaktadır. İşte müttefik dîleğine bağımızı bastığımız Amerika, böyle Amerika'dır.

muştum. Şakacı bir insan olan baba bu köy ağalarından olan adama aynen söyle dedi: «Haydi olsun gidi sende... Varsın okusun da ne olursa olsun. Kerata bûrada çoban okuyanın pîsin de adam olsun. Kardayı ile sinir döğüsü yapmasın. Bana ne faydası olacak bunun. Okusunda ne cezâhîne giderse gitsin. Hem kafa var bu gide. Öğretmen olacağım. Çoban olmam diyor. Bâna bak ulan ağa. Okuyan gomilist olmaz adam olur adam...»

Haci Sîhî Ağanın sözleri:

Benim intihâna gittigim, öğretmen olacağım sözleri yayılmıştı. İstiklal ve devrimler arasında intihâna gittigim. Jam bir gün yol gitmişlik esek üzerinde.

İste bu koşular içerisinde girdim İvriz Köy Enstitüsüne. Ünitemden altı yıldır tâsil devreme de bu Salih Haci Ağanın benim için babama söylediği sözleri. Üzün bir devre hic konusmadım onunla. Gezdiğim Enstitülerde, okudukum Köy Enstitüsünde rastlamadım Salih Haci Ağanın dediği gibi bir gomünlistlige. E-

vet bu bir iftira idi. Hem de kuyruklu bir iftira.

Sonuç :

Köylüye gitmek, köy çocuğu okutmak... İşte bütün mesele bu. İki milyon çocuğu okul bulmak. Yirmi milyona alfabe öğretmek. Yirmi beş milyona su getirmek. Yolsuza yol yapmak. Bu meselelerin çözümü için tek bir çırak yoldur. Yepyeni bir hamle yapmak.

Aradan uzun yıllar geçti. Salih Haci Ağanın çok sevdî. Atlatalmış olduğunu da uzun uzun anlatıldı. Gidiniz sorunuz Salih Haci Ağaya? Çekinmeden söyleyecektir, uzun bir zaman atlatalmış olduğunu. O da biliyor artık, o okullara o iftiralari atanları.

MUKREMIN TEKİN

Bir yıllik (52 sayı) 60
ABONE : T.L., Altı aylık (26 sayı) 30.— T.L., Üç aylık (12 sayı) 15.— T.L. dir. Yurt dışına abonmanında bu bedellere ayrıca posta pulu ücreti kadar lâvâye yapılır. Geçmiş sayıların fiyatı 2.50 T.L.'dir.

Beher sütunda santim
İ L A N : 25.— T.L.'dir. Sürekli
cikacak lâvan ve reklamlar
kitapları için özel indirimler
yapılır. Bâna ve reklamların
yayınlanmasıdan ötürü hiçbir so-
rumluluk yüklenmez.

YÖN, 22 NİSAN 1966

BAKİŞ

Bu İktidarın iktidarı nereye kadardır?

Bu hafta Salı günü Ankaraya ayak basan A.B.D. Dışişleri Bakanı Dean Rusk, Başkent polisinin marifeti sayesinde «Go Home» lu bir gösteriyle karşılandı. Üniversiteli gençlerden bir grup, Dean Rusk'ı protesto için bir yürüyüşe çıktı. Ne var ki misafir Bakanın izleyeceği yol son dakikada değiştirildi. Yetmiş kadar öğrenci karakola götürüldü. Emniyet teşkilatımız, Türk - Amerikan ilişkilerinde her zaman gösterdiği titiz hizmetiyle Dean Rusk'in gideceği yere selâmetle varmasını sağladı.

Amerika, Türk kamu oyundaki bu değişikliğin şüphesiz ki farkındadır. Ancak Amerikalılar bu gibi olaylarda tecrübeli ve pişkin olmak durumundadırlar. Bugün yerinde nice ülkenin üniversiteleri, gençleri, devrimcileri, sokaklarda «Go Home» diye bağırmaktadırlar. Türkiye bu gösterilere sahne olan memleketler içinde zaman bakımından geri kalmıştır. Çünkü Amerikanın gelişmemiş ülkelerde oynadığı oyun, en geç Türk iyinde farkedilmiştir.

Dean Rusk'a karşı Türk aydınlarının düşüncelerinin ne olduğu artık kimsenin meşhûlû değildir.

Bununla beraber Türkiye'de bugün Süleyman Demirel iktidarı koltuktadır. Ve Süleyman Demirel iktidarı, Amerikalı bir iktidardır.

Bunun ne demek olduğu da artık kimsenin meşhûlû değildir.

PAZARLIK

Demirel iktidarinin Dean Rusk ile pazarlık masasına oturmak istedigini gazeteler yazmaktadır. Çoktan beri Ankaradaki söylentiler pazarlık haberini doğrulayacak niteliktedir. İkili anlaşmaların kılıçlarının ayıklanması söz konusu dur, ordunun modern araçları donatımı söz konusudur, dış yardımının artırılmasına dair dilekler söz konusudur, NATO'ya dair talepler söz konusudur.

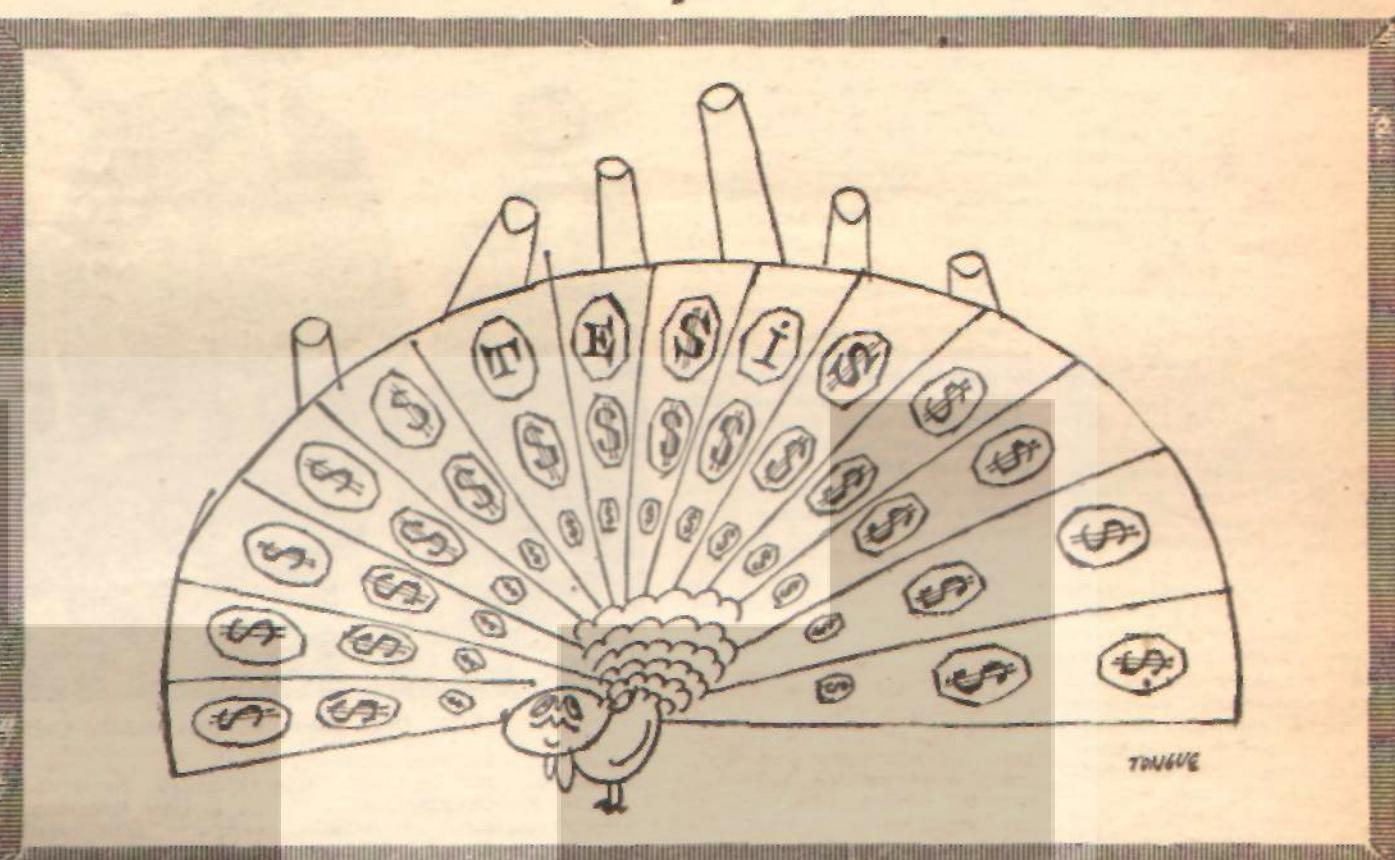
Asıl merak edilen cihet, bu isteklere karşılık pazarlık konusu yapılacak olan şeylerin neler olduğunu?

Bilinen şey şudur:

Yapısı bakımından Süleyman Demirel iktidarinin elindeki pazarlık imkanları Amerikaya daha çok hizmete talip olmaktan başka şeyler değildir. Kompradorlar iktidarinin bugünkü imkânları Menderes devrindekinden çok daha aşağıda görülmektedir. Atatürk'ün mirasını pervasız bir mirasyedir. Ayasofya ve Patrikhaneyi pazarlık masasında Amerika ya satan Menderes - Zorlu ekibi, Süleyman Demirel iktidarına fazla açık kapı bırakmadı.

GAFİLLER VE SAFLAR

Adalet Partisinin yönetim katlarında bulunan bazı kişiler bu gerçekleri iyi görmektedirler. Ancak Adalet Partisi iktidarı destekliyen dünyadan habersiz bazı bücareler de suursuz davranışlar içindedirler. Allahın günü gazete rinde Patrikhaneyi Türkiye'den surmek, Ayasofyanın minarelerinde ezan okutmak gayretleri içinde çırpmaktadırlar. Oysa Süleyman Demirel iktidarı Amerikalılarla pazarlık bakımından ne derecede ise, Ayasofya mîlezzinin çıkarmak ve

ya Patrikhaneyi yola getirmek bakımından o kadar acez içindedir.

Kompradorlar iktidarı, milli kaynakları pazarlık konusu yapmak, planlamayı Amerikan iş adamlarının dileklerine göre revizyonu tabi tutmak, ve siyasi iktidarı her yönüyle Amerikanın ortadoğudaki emellerine uygun bir hizmete sokmak yolunda Amerikaya daha da tâviz vermeye hazırlıdır.

Ayasofya ve Patrikhaneyi konularında ise «aziz dost» u kızdırma mak yönünde hareket etmek zorundadır.

Ağzından Allah lâfını düsürmeyerek masonluk hikâyeyini unutturmaya çalışan Demirel'in «Müslüman iktidarı», gerçekte Hristiyan Amerika tarafından kırıkkırbağlanmıştır.

Çünkü Amerikanın işadamları çevresi, Ortodoks kilisesinin en yüksek ruhani makamını korumaktadırlar. Ökumenik Patrik, Amerikan kapitalizminin içinde önemli bir tesir mevkiinde bulunmaktadır.

Patrikhaneyi kendisini Türkiye içinde sağlam ve sarsılmaz bir örgütün başı saymaktadır. Bizans kilisesinin devamı ve Amerikanın desteklediği Yunan hılyalarının sağlam kaleşidir Patrikhaneyi.. Patrikhaneyi metropolitleri, Anadolu şehirleri üstündeki Yunan iddialarını üvanlarında taşımaktadırlar. Konya Metropoliti, Antalya Başpiskoposu, Alâşehir metropoliti, Silifke metropoliti, Bizans devrindeki bölgelerin ruhani başkanları gibi davranışmaktadır.

Amerikan ortodokslarıyla sıkı ilişkileri olan patrikhaneyi, Amerikanın nüfuzu altında bulunan Süleyman Demirel iktidarını ciddi bir tehlîke telâkki edemez.

NIÇİN?

Çünkü Türkiye'deki kompradorlar iktidarı Amerikan kapitalizmine bağlıdır. Baskı altına alınmış iktidarların yapabilecekleri iş-

ler vardır, yapamayacakları işler vardır.

Tanrı'nın günü gazetelere manşet atıp makaleler yazarak:

«Ayasofya ezan okuyacağınız» «Patrikhaneyi hudut dışı edeceğiz» gibi coşkun gösterilere giren saf kişiler, Adalet Partisi iktidarinin ne demek olduğunu bilmeyenlerdir.

Kompradorlar iktidarı böyle şeyler yapmak kudretinde değildir. Hattâ Devlet Bakanlarının ağızından söylemeye bile, söylenenler tümüyle läfta kalmaya mahkûmdur. Bir zamanlar Menderes iktidarinin ateşli taraftarları da hiç durmadan «Kıbrıs Türkü» diye bağırmışlardır. Menderes iktidarinin en önde gelen yetkilileri bu yolda nutuklar atmışlardır.

Ve bu yolda Amerikanın desteği güveniyorlardı. Kısa zamanda gördüler ki Amerika Türkiye'den değil Enosis'ten yanadır.

Gerçeklerin dürtüsüyle o rüya- dan uyanış acı olmuştur. Ama uyanmış green çevreler siyasi olaylara iktisadi olaylar arasında ilişkileri bilmediklerinden veya hesap edemediklerinden her yeni siyasi görünüş karşısında şaşkına dönmektedirler.

Ve Enosis ile Patrikhaneyi, ve Patrikhaneyi ile Ayasofya arasında bağ kurmakta yoksun kaldıklarından hayal alemine bağırap çığrımaktadırlar.

Süleyman Demirel'in «Müslüman görünüşlü iktidarı» ndan Ayasofya ezan okumasını beklemek ve Patrikhaneyi sınır dışı etmesini ummak bu şaşkınlığın sonucudur.

KOMPADORLAR İKTIDARI NE YAPABİLİR.

Bir komprador iktidarinin yapabileceğini şeyler sınırlıdır. Amerikanın işine gelecek şeylerini yap-

bilir, işine gelmeyecek şeyleri yapamaz.

Bir ülkenin maden kaynaklarını yabancı şirketlere peşkeş çekmek...

Bir ülkenin petrol kaynaklarını yabancı petrol kumpanyalarına sunmak...

Bir ülkenin ordusunu Amerikan askeri çıkarlarına göre düzenlemek...

Yabancı sermayeye alabildiğine imtiyazlar vermek...

Bütün bunları yapmak komprador iktidarinin iktidarı içindedir.

Nitekim 27 Mayıs'tan önce yukarıda söylenenler Türkiye'de gerçekleştirılmıştır.

Demirel iktidarı da bu söylenenlerin çizgisinde daha da öteye gidebilecek pazarlıklar için masa başına oturabilir.

Ancak Ayasofya minarelerinde Ezan okutmak, Patrikhaneyi yola getirmek gibi Amerikan kapitalizminin hoşuna gitmeyecek davranışlara girişebilmek Demirel iktidarinin haddi değildir.

Adalet Partisi iktidarı kolera tehlikesine rağmen Hac müsaadesi verecektir, bu suretle ümmetçileri memnun etmeye çalışacaktır. Sol akımları önlemeye çalışacak, bu suretle kapitalistlerin gözlerine girmeye gayret edecektir.

Ama çizmeden yukarı çıkmak, Ayasofya minaresine tırmanmak, Patrikhanenin kapısını açtmak...

Haydi efendim, büyük patronu kızdıracak şeyler yapılamaz.

Adalet Partisinin çevresinde kümelenmiş, heyecan büyük, inancı koyu, ama iktisadi bilgisi kit müritler bu gerçekleri göremezler. Gördükleri gün zaten Türkiye kurtulmuş, demektir.

İlhan Selçuk

ARKA YOLDAN GELEN ÖNEMLİ BİR MİSAFİR: DEAN RUSK!..

Rusk Doktrininin esaslarını açıklıyoruz

Bundan sekiz yıl önce, hem de Rusya, daha iddialı olan bir Amerikan Dışişleri Bakanı Türkiye'ye gelmişti. Ama Dulles'in ziyareti o zamanlar en ufak protesto ile karşılanmadı. Gerçi Amerikan Büyükelçiliğinin arkasında ve Amerikan Kütüphancısının önünde bombalar patladı. Gazeteler saçları sakalları birbirine karışmış korkunç bekisli «komünistler» resimlerini yaymaya başladı. Ama bütün bunlar, o kadar gerçek dışı idi ki «Dolar vermezseniz. Türkiye komünist olursa tezini desteklemek için Menderes' Zorlu ikilisinin Dulles'a karşı giriştiği cocukça şantajı, Mc. Carthy zihniyeti en saf Amerikalılar dahil omuz silkti.. O zaman Amerikan aleyleti gösterileri ancak hükümet düzenleyebiliyordu. Bugün ise Dean Rusk'i, Atatürk Bulvarından geçirmeye polis cesaret edemedi. Rusk, arka yoldan doğrudan Sefarete getirildi! Aradan saatler geçtiği halde, Sefaretin önü polisaraları ve binbir dörtlü kılıçlara doluydu.

Sah günü saat 11 ile 12 arasında normal olarak Atatürk Bulvarından geçmesi gerekten Rusk'ın yakından görmek isteyen gençler, bulvarda ikişer ikişer gruplar halinde dolasıyorlardı. Siyasi polis Kızılayda gençlerin arasında «siviller» katmayı da ihmal etmemiştir. «Siviller» Piknik öünde satışa çıkanlar bir otomobilin etrafında toplanan kafabahçı dahi «ehlikeli solcular» sayarak dağıtmaya kalkışacak kadar kuşkuluydu. Bu kuşku ve telsiz rağmen, pankartları pardesilarının içinde saklayan gençler Kızılaydaydırlar. Pankartlarda, «Ne Amerika, ne Rusya», «Türklyede Amerikan teşisi istemiyoruz», «Kıbrıs sizin yüzünden kaybediyoruz» gibi Türkçe sözlerle «Yankee Go home - Amerikalı evine dön». «The world is not Johnson's ranch-Dünya Johnson'un çiftliği değildir», «We are at the same age with Tran Van Tung - Vietnam'da öldürülmenin genç Tung ile aynı yaşattı» tarzında İngilizce sözler yazılıydı.

Bunları gören ve Dişkapıda da bir grubun daha gösterişli bir tören hazırladığını duyan siyasi polis Güney Amerikada yüzüne tükütülen Rusk'ı benzer bir durumdan ve bir çürük yumurta ziyanından kurtarmak için «kaçırmasa» ihtiyacını duydu. Son dakikada alınan kararla, Atatürk Bulvarı yerine arka vol tercih edildi.

Arka yol oyununun farkına varan gençler, Kızılaydan gruplar halinde Amerikan Elçiliğine doğru yöneldiler. Ancak yol, Amerikanvari beyaz müflerler giyen polisler tarafından tutulmuştu. Elçilik yoluyla, tıpkı 27 Mayıs öncesi günde olduğu gibi, polis barikatları kurulmuştu. Polis, gençlerin elinden pankartları almak için olağanüstü bir çaba göstermektedi.

Bir grup genç, barikatı yaramayıp kollarını anlayınca, Çankaya'ya doğru giden otobüslerden birine bindiler. Ne var ki, gençlerin bu taktiği, onları yakından izleyen polisler gözünden elbette kaçamazdı. Otobüs, bir Belediye otobüsü iken polisler tarafından yakalandı ve doğruca Toplum Zabıtasının Mezbaha cıvarındaki konuslarına götürüldü. Oysa otobüslerin gençlerle olup bittelerle hiç ilgisi olmayan vatandaşlar da vardı; ve bunların itirazları, otobüs kapanına sıkılmış gençlerinkine karıştı. ama Dr. Gedik'te taş çıkartacağı benzenen Dr. Süken'in polisleri, çok yakın bir mazyit unutmuşçasına önlere geleni itip kalkıyorlardı.

Barikat geçmek isterlerken yakalanınanlar otobüste ele geçenlerin sayısı 74'ü bulmuştur. Bunlar bir süre Toplum Zabıtasının «toplama kampı»nda aksakulduktan ve bir hayli de hırpalandıktan sonra, topluca otobüslerle bindirildi.

lerék Adliyeye sevkildiiler.

Gengler Toplum Zabıtası «kampsı»ndayken aralarında bir tutanak hazırladılar. Tutankat söyle deniyordu: «Çankaya'ya otobüsle giderken, otobüs gerçekçe gösterilmeksız çevreldi. Bizi Toplum Zabıtası Amirliğine getirdiler. Anayasaya ve yasalara aykırı olan bu durumu bir tutanakla saptadık». Tutankat, nezarete alınmamış gençler tarafından basına ılastrıldı.

Gengler, aynı gece Adliyede tek tek soruya tâbi tutuldular. Hâkim tevkif karar vermediği halde, polis, sorusunu tamamlanan gençleri serbest bırakmamak için direnyordu. Bu yıldan gengleri savunan Prof. Muammer Aksoy ile polis ve savcılar arasında sert tartışmalar oldu. Aynı saatlerde Ameikan Dışişleri Bakanı Dean Rusk, şerefine verilen ziyafette kadeh kaldırıyordu.

Aynı gün, bir protesto yürüyüştür için Valiliğe müracaat eden Barış Derneği yetkilileri de tehdit le karşılaşıyordu.

Dernek Başkanı Ayhan Başaran bir bildiri ile durumu kamu oyuna duyurdu: «Dün ikili anlaşmaların kaidirilmamasını amcılayan bir yürüyüslü müz Ankara Valiliği halkı (şayiye teşvik) gibi gerekçelerle yasa dışı sayacağını bildirdi.

ABD hükümeti, 30 bin vatandaşın Vietnam politikasını lanetlemesine izin verirken, bizim mazsum bir yürüyüslü halkı isyana teşvik做的 Türk Hükümetinin tutumunu garip görüyoruz.»

Carsamba günü devam edilen olaylara ilgili durumda, gençlerin avukatı Aksoy ile Save Ismail Hakkı Coşkun arasında çok sert tartışmalar oldu. Aksoy, «Amerikan elçiliğinin öndünden geçmek için savcının sertifika mi almak lâzım» diye soruyor ve polisi ağır suçluyor, «siyasi polis, engizisyon metodları kullanıyor. Bu, Habesistanda bile görülmemez» diyor. Bir öğrencisi de durumda «Polis, Amerikan elçiliğinin öndünden geçenleri yakalamak için busu kurmuş gibiydi» diyerek durumu açıkladı.

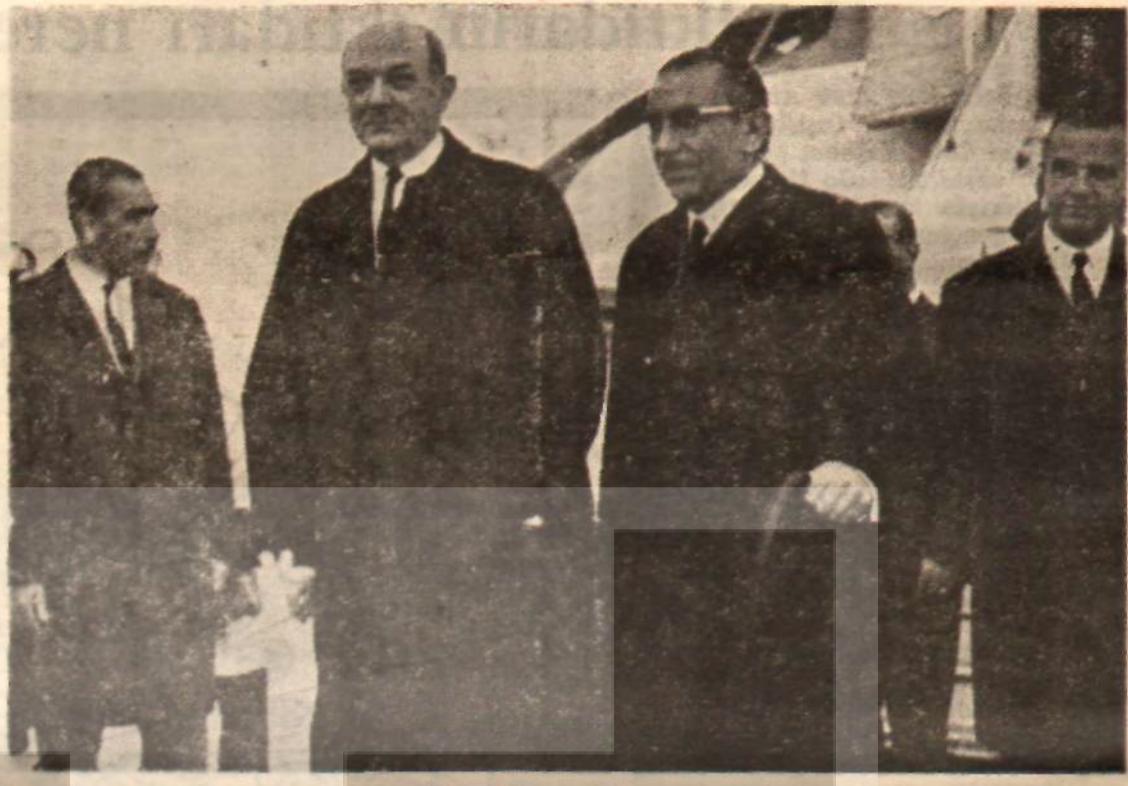
Gösteriler, Carsamba günü de devam etti. Şerefine verilen ögle yemeğine gelen Rusk, Yüksek Palas üzerinde kümelenen gençlere gülümseyerek baktı. Gençlerin cevabı, yuhalamak oldu. Saat 13'de Dean Rusk, Orduvine giren polis, bu gençlerden bazılarını yakalayordu. 13.20 de olay yerine bir grup «Rusk fedaisi» geldi. Bu AP'nin Amerikanı milliyetçileri, kâfirlerle işe başlayıp aralarına aldıkları bir genci sopalarla dövdüler. Polis himayesindeki bu fedai topluluktan biri de diğer bir gerçek milliyetçiyi bıçaklıdı. Toplum zabıtasi, bu el birliği fedaiyi yakalayamadı.

Nitekim Pakistan Dışişleri Bakanı toplantıının ilk günü CENTO ve Amerikayı açıkça tenkit etti ve «CENTO'nun vazifesini, üyelerinin toprak bütünlüğünü korumak» tır. Pakistan bu konuda çok ciddi bir tecrübe geçirmiştir.

Bu saldırılardan, «Rusk fedaileri» ile gerçek milliyetçi gençliğin çatışmasına yol açtı. AP genel merkezinin USIS'in önde geleni ve Lebecide çatışmalar oldu. Buhlar, belki de fazla ödem tasımıyacaktı. Fakat işi bâyle polis oluyordu. Nitekim saat 16'da AP merkezi önde polis, nihayet cop da kulandı.

Ankara, CENTO toplantısı dolayısıyla her kösesi polisle dolu halde geldi. CENTO toplantısı dahi polis kordonu altında yapıldı. Delegasyonlar, toplantıya polis kordonu altında gelip gidiyorlardı.

Rusk, işte böyle bir hâva içinde CENTO toplantısına geldi. Dahâ hava alanında gazetecilerin soru bombardımanıyla karşılaştı: «Amerika, Türkiye'nin Vietnam'da yardımını mı istiyor? Kıbrısa çıkıştırma vapsak bir kez daha en gâliyecek miydi? İki anlaşmanın değiştirilmesine karşı mıydi? Rusk bu sorulara, «Henüz bir şey söyleyem» diye cevap verdi. Ama Büyükelçi Hart gibi, Kıbrısa Türk müdahalesini Amerikanın engellediğini inkâra etti. Vietnam konusunda da, müttefiklerden yardım istedigini ve isteyeceğini ihsas etti. CENTO toplantısı hakkında da beylük söz-

Dean Rusk, Dışişleri Bakanı Çağlayangil tarafından karşılanıyor

ler söyledi.

CENTO TOPLANTISI

CENTO toplantısı bir formaldan ibaretti. Yarı ölü doğan ittifak çoktan çökmiş sayılabiliyordu; Hindistan, Pakistan'a saldırmış ve Washington daha çok Hindistan'dan yan bir tutum takındığı gibi, Türkiye ve İran dostlığı keye yardım yapmasını engellemiştir! SEATO Anlaşmasının dördüncü maddesinin gâliyin bir biçimde yorumlayarak Vietnam'a taahhütlerini yerine getirmek için müdahelede bulunduğu ieri silen Washington, Pakistan'ın durumunda CENTO'yu komik bir hale getirmekte tereddüt etmemiştir. Esasen Pakistan, CENTO'nun anlaşmazlığını çoktan farketmiş, bir yıl önce Tahran toplantıma Dışişleri Bakanını dahi göndermemiştir. Geçenlerde yapılan Genelkurmay Başkanları toplantısında de, Pakistan Genelkurmay Başkanı nâmevcuttu. Ankara'ya da Eyyüp Han'ın Dışişleri Bakanı Bulut, bittiği meslektaslarından sonra gellyordu. Bu, «En sonra gelir bezme ekabir» dilişinceşinin bir eseri olarak vorulanamazdı.

Nitekim Pakistan Dışişleri Bakanı toplantıının ilk günü CENTO ve Amerikayı açıkça tenkit etti ve «CENTO'nun vazifesini, üyelerinin toprak bütünlüğünü korumak» tır. Pakistan bu konuda çok ciddi bir tecrübe geçirmiştir.

Bu saldırılardan, «Rusk fedaileri» ile gerçek milliyetçi gençliğin çatışmasına yol açtı. AP genel merkezinin USIS'in önde geleni ve Lebecide çatışmalar oldu. Buhlar, belki de fazla ödem tasımıyacaktı. Fakat işi bâyle polis oluyordu. Nitekim saat 16'da AP merkezi önde polis, nihayet cop da kulandı.

Ankara, CENTO toplantısı dolayısıyla her kösesi polisle dolu halde geldi. CENTO toplantısı dahi polis kordonu altında yapıldı. Delegasyonlar, toplantıya polis kordonu altında gelip gidiyorlardı.

kaçınmıştı. Sovyetler Birliği ile iyi ilişkiler kurulmasına önem veriyordu. Kürt meşesinde de, Türk ve İran politikaları arasında bir ucuurum vardı.

CENTO ittifakı bu durumda, Dean Rusk'ın komilimiz tehlikesi hakkındaki klîşeleşmiş sözlerini bir kez daha dinlemekten başka bir şey yapacak değildi.

İKİLİ ANLAŞMALAR

Ama CENTO'nun dışındaki, Türkiye ve Amerika arasında, önemli görüşmelerin yapılacağı muhakkaktı. Bu sorumluların başında, İkili Anlaşmalar geliyordu. Amerika ile yapılan 55 ikili anlaşmanın çoğu, Türk Anayasasına aykırı durumdaydı, hukuki mevcut değil, fakat uygulanmaktadır. Prof. Ahmet Şükrü Esmer, Anayasaya aykırı durum hakkında sunları yazmaktadır: «Bizimle aktedilen anlaşmaların hepsinin de güzil kalması gerektiği söylememez. Nasıl ki, bazları ve bu arada suç işleyen NATO personelinin yargılanmasıyla ilgili anlaşma, yanlış yorsak, gizliliğe vesilesi olan bizim tarafımızdan değil, Amerikalılar tarafından işe edilmiş ve mesur Morrison olayı vesilesiyle tartışılmıştır. Fakat Rusk nediyecettir? Ankaranın ikili anlaşmalar konusunda müzakereler başlıdı haberlerin yaylanması Washington, ufak tefek tefferruatı ötesinde değişiklikle tarafsızlığını belirtti. Sonra ortada, «suç işleyen Amerikalıları yargılanması» örnegi vardı. Türk Dışişleri Bakanlığı yillardır müzakeresten sonra bu meselein çözüldüğünü defalarca ilan etmiştir, fakat ortada hâlâ çözülmüş bir şey yoktur. Amerikalılar, skandalı söylemeyecek bir oyala taktiği ile meseleyi vücuda sürürken medya burakmışlardır. İkili anlaşmalar konusunda General de Gaulle'ye bile çok yukarıdan bir tutum takılmışlardır. Öyle anlaşılır ki, Washington, müzakereleri kabul etmekle beraber, ufak tefek tefferruatı haric, intiyazlarından fedakârlığı niyeti deildir. Görünüş, müzakerelerin uzadıkça uzayacağıdır. İşbu haber alan Neue Zürcher Zeitung da müzakerelerin uzayacagını belirtmektedir. Amerikalılar, CENTO anlaşmasının uygulanmasıyla ilgili söyleşiyi Meclisten geçirmemiştir. Güzil titizlik larından hangilerin Meclisten geçirileceğini, hangisinin uygulanmadan ibareti olduğunu kesinlikle bilinmemektedir.

Sıvar ki, Meclisçe onaylanmasının gerekirken, bu muamelelerin eksik bırakıldığı anlaşmalar hâkimdir. Meselâ İncirlik Hava Üssü hakkındaki 23 Haziran 1954 tarihli anlaşma da Meclisden mutlaka geçirilmeliydi. Kaldı ki bu anlaşmanın uygulanması yürekler acısidır. Amerika, Lübnan'a asker yollarken bu üssü kullandığı gibi, U-2 casus uçaklarının da bu üsten uçurmuştur. Bu kayıtsızlıklar, Türkiye için büyük tehlikeler doğurabilir...

Bir de NATO ile ilgili olmamakla birlikte, Mart 1959 ikili Türk-Amerikan İşbirliği anlaşması hemen feshetmeliyiz. Bu anlaşma, Türkiye'ye NATO'nun sağlaması

inden fazla güven sağlanmadığı gibi, bazı şartlarda içlerimize karşımak imkânı Amerikaya verdiğinden, ziyadesiyle sakınmalıdır.

Tâbîdir ki, iktidar, ikili anlaşmalar söyle geniş değişiklikler düşündürmemektedir. Fakat danıştugâh hukukçular, ikili anlaşmaların çoğunun Anaya mesnedinden yoksun olduğunu belirtmişlerdi.

Ama CENTO'nun dışındaki, Türkiye ve Amerika arasında, önemli görüşmelerin yapılacağı muhakkaktı. Anayasaya uygun bir formül bulma sorumluluğu vardı. Bu sorumluluk, Rusk'a anlatılmaya çalışılacaktı. Ote yandan Genelkurmayımız, bazı asırı ve çok sıvı imtiyazları kaldırılmamasını ödeden beri istiyordu. Bu iki neden, iktidar, ikili anlaşmaları ele almayı itmişti. Fakat Rusk nediyecettir? Ankaranın ikili anlaşmalar konusunda müzakereler başlıdı haberlerin yaylanması Washington, ufak tefek tefferruatı ötesinde değişiklikle tarafsızlığını belirtti. Sonra ortada, «suç işleyen Amerikalıları yargılanması» örnegi vardı. Türk Dışişleri Bakanlığı yillardır müzakeresten sonra bu meselein çözüldüğünü defalarca ilan etmiştir, fakat ortada hâlâ çözülmüş bir şey yoktur. Amerikalılar, skandalı söylemeyecek bir oyala taktiği ile meseleyi vücuda sürürken medya burakmışlardır. İkili anlaşmalar konusunda General de Gaulle'ye bile çok yukarıdan bir tutum takılmışlardır. Öyle anlaşılır ki, Washington, müzakereleri kabul etmekle beraber, ufak tefek tefferruatı haric, intiyazlarından fedakârlığı niyeti deildir. Görünüş, müzakerelerin uzadıkça uzayacağıdır. İşbu haber alan Neue Zürcher Zeitung da müzakerelerin uzayacagını belirtmektedir.

Bu sıralarda 14 NATO müttefiği arasında azami bağlılığın korunması kararlı bulunduğundan, Türkiye ile yapılan ikili anlaşmaların bugünkü şartlara uydurulmasına oldukça önem attırmaktadır. Moda geçmiş olsun veya olmasın, orada burada mili kimliğin kuvvetlendirilmesi eğilimi artmaktadır. Bu eğilim, ile de olumsuz yönde değerlendirmek doğru değildir. Eğer bu eğilimler daha önce gözönüne tutulsa ve NATO konusunda, J. F. Dulles'in Hayatın kanunu değişimdir formlu ile göre daha dinamik hâle

Bağbaşan, backandarın surruh
siz istifa mektuplarımlı almışım,
ama bir türde gerekken değidiğim
ilkinci Yapanamaklardır. Gazzete-
melerinden sizin surruhın sizim Bili.
On plurda içeri sürülen isim Bili.
Biliğim kürkmeviñit de kabili
başkan yurdumcuñ istan de Baga-
nega gürmeç imeddi, Demirciñ
omadığıñ qolqan ispatlamışım.
Esenen Blige isim, Demirciñ
heńüz bir şerematit gitmedigini
Demirli, bu tempo ile eiderse,
bu alternatif er gege gitacakları,
yargılı bılıc olabılıcı Şimdirlik be-
kumuz bir polihacı, hayati
Bu alternatif, hıttı hacceti, hayati
Bazibeyli, Çengel Başkam birası
uzunus olaçak ki, Demirciñ Son
Havalı, until Ankara Barsa'nda
panyaşına gitirmişti. Son Hı-
zımlı mukunu ola bit yippratma kam-
cak yuxarıdaan gelecek şurralı
Havalı, Bazibeyli həkkində an-
vadı, until Ankara Barsa'nda
panyaşına gitirmişti. Son Hı-
zımlı yaxınlığındakı şirvəmi yе-
sos syreddən Bəzibeyli in res-
Turkcsı ile birlikte çiplak dañ-
vadı, until Ankara Barsa'nda
panyaşına gitirmişti. Son Hı-
zımlı yaxınlığında çapşasındadır,

De muref in
mi labimesi

— large herkateria —

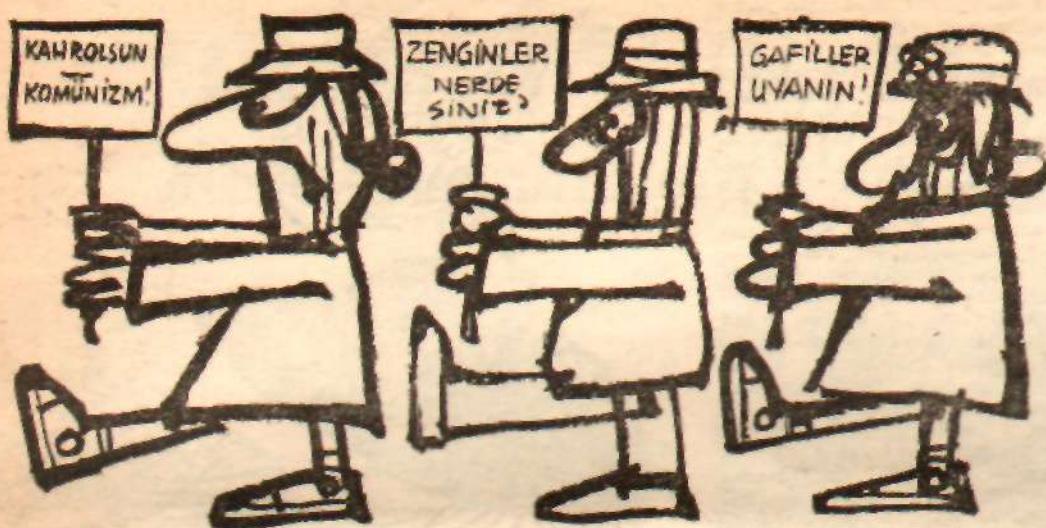
Ruski, gakisken, dar gottselig, ge-
bulderndi anaburken. Smaakterre
hartatian li. (matrieklertermiz
gogge), bizim kuvvettermiz yar-
dium istemeden ve dogrudan dol-
tuya maddahemede bittag kahma
leti gomuldelebi). Bylecce, Ruski,
Amertikan birlikte birlikte, Amertikan
bir gok gerde bittag dugumluje-
cegim biyiklikli misket. Messeti (Gunc
pegitimli maktabda) varadaslarim
wouyla, basitler lese yetti shahz
kuvvetdere kowndizm mu-
ni gomezglederdi. Dan Avrupa'da
james Rexton, Ruski'nin gortsu
lertin soyte anilimarketleri: ABD,
Brezilya, Amerika, Dan Avrupa'da
dur; bir vezide similar vezimarket.
Brezilya, "The Russk Doctorine" bes-
ton da yarimlanan The New Re-
gulat Doktrini, Nitekim Washington
ekskit Doktrini, dan verileni de
Ruski Doktrini, Hatta burda gortsu
jolumson Doktrininin sarki bir uy-
duyular. Bittiminde ozetlenen
darmaligir hemektedi, Dunya ja-
sekti demektedi, Hem sonra Hikti
lere gocuk dumlu oran gok yakt
demek degildi, politikalar
nurkette kapali ve ihtiyaci bir
bulundurken, bu gencis Amerikan tash-

trial gocek oymencağı: kaf-

Bütün bu yeterde şerefe ols- tak neyi sunmamızağından etti- zidir? Bu egek değidir. Rusk'ın mimik Çumhurbaşkanlığına ve (Do- Şenato'nuندan) izahetini ve (Do- ğrusu, bizim şahidi olmakla) Rus'ın şahidi olmakla birlikte şahidi sunmamızağından etti- zidir. Bu egek değidir. Rusk'ın mimik Çumhurbaşkanlığına ve (Do- Şenato'nuندan) izahetini ve (Do- ğrusu, bizim şahidi olmakla) Rus'ın şahidi olmakla birlikte şahidi sunmamızağından etti- zidir. Bu egek değidir. Rusk'ın mimik Çumhurbaşkanlığına ve (Do- Şenato'nuندan) izahetini ve (Do- ğrusu, bizim şahidi olmakla) Rus'ın şahidi olmakla birlikte şahidi sunmamızağından etti- zidir. Bu egek değidir. Rusk'ın mimik Çumhurbaşkanlığına ve (Do- Şenato'nuندan) izahetini ve (Do- ğrusu, bizim şahidi olmakla)
Bütün şahide sunmamızağından etti- zidir. Bu egek değidir. Rusk'ın mimik Çumhurbaşkanlığına ve (Do- Şenato'nuندan) izahetini ve (Do- ğrusu, bizim şahidi olmakla) Rus'ın şahidi olmakla birlikte şahidi sunmamızağından etti- zidir. Bu egek değidir. Rusk'ın mimik Çumhurbaşkanlığına ve (Do- Şenato'nuندan) izahetini ve (Do- ğrusu, bizim şahidi olmakla)
Bütün şahide sunmamızağından etti- zidir. Bu egek değidir. Rusk'ın mimik Çumhurbaşkanlığına ve (Do- Şenato'nuندan) izahetini ve (Do- ğrusu, bizim şahidi olmakla) Rus'ın şahidi olmakla birlikte şahidi sunmamızağından etti- zidir. Bu egek değidir. Rusk'ın mimik Çumhurbaşkanlığına ve (Do- Şenato'nuندan) izahetini ve (Do- ğrusu, bizim şahidi olmakla)
Bütün şahide sunmamızağından etti- zidir. Bu egek değidir. Rusk'ın mimik Çumhurbaşkanlığına ve (Do- Şenato'nuندan) izahetini ve (Do- ğrusu, bizim şahidi olmakla) Rus'ın şahidi olmakla birlikte şahidi sunmamızağından etti- zidir. Bu egek değidir. Rusk'ın mimik Çumhurbaşkanlığına ve (Do- Şenato'nuندan) izahetini ve (Do- ğrusu, bizim şahidi olmakla)

PATRIK HANNE MESSIESSI
Ruski in Turkiyey'de "fazla" edece
gi konularдан biri her hali
parti içindeki meşgulitler
lendiği üzere, Amerika, Çinlik Rus
Prof. Esmer'in yazısında da belir-
tilmişdir. Sayıtmazda bulasımın
yardım, yem şartları, gizlilik
içerikti. Ve her zamandır gibi,
yağmur yağışları kesinlikle as-
ya ve kumur dengeyi bozmaya as-
ıma gümüşecisi ve hale Türk-Ya-
ğlı Çiftliklerin bir yar-
artrıma karın vermekle beraber,
Pekâz askeri garnizon bir müddet
kent гардір батыс барында
teş 2 milyar dozar lira bir es-
nekilde saklıysel şehzâde. Por-
ordunun modern shahzâde esasi
şahzâde şimşekler. Geçen temmuz,
kenin genis ölçüde finansî tem-
sil temmekerdi. Gümüşecisi tem-
sil temmekerdi. Ne var ki Amerikan
tutuklardan, gümüşecisi tez hedi
Vetensama saymakla birlikte
erassistâr saymakla birlikte, Ruski, şim-
di Türkiye'ni seker goodermese
dai gâzî çidde zarûrm tamamla-
rın mahâlikâ istegemîler. Muhalîc-
lerin bu hânde uyruk olsası
geçerlidir.
İstanbul'da yarınki ola-
yaanak ola-
yaanak ola-

Wissenschaften

ANTİKOMÜNZİST MİTINGTEN İNCİLER

Mitingin gülü, A.P.'nin ünlü antikomünist milletvekili İhsan Ataöv idi. Festivaldeki tarihe gececek (?) söylevinde dini siyasete alabildigine älet ettiğinden sonra; hazır İsmir'e kadar gelmişken partisinin propagandasını yapmaktan da geri kalmadı. Tarihd (?) söylevin bitirdikten sonra etrafına topladığı V.C. ci A.P. ilerle, doğrusu bu ya, son derece enteresan läflar etti. Bu incilerden bir kısmı özet olarak söyleyi:

Birinci İnci :

«Bize kapitalist diyorlar. Biz 240 A.P.'li servetimizi İnönü ailesine vermeye hazırlız. Acaza İnönü ailesi de buna karşılık, servetini bizlere verebilir mi?»

İkinci İnci :

«Biz 10 milletvekili Meclis'te teklif ettik. Çetin Altan tek başma ayık gelirini bize versin. Biz de 10 A.P. İl milletvekili ayık gelirlerimi ona verelim. Bu teklifimize cevap bile vermediler.»

Not: Yani ustad, bu teklifine bir de cevap bekliyor. Gördünüz mü, analar neler doğrular?

Üçüncü İnci :

«Bir gün Balın otelindeydim. Ben o akşam orada 62 lira verdim. Çetin Altan ise, 670 lira harcadı.»

Dördüncü İnci :

«İhtilalden sonra bizi ve Türk milletini Cenab Hak yönetti. Gümüşpala'nın hareketi geçmesi için ben hapishanedeysen, her gün dua ediyordum. Allah duamı kabul edip onu hukke geçirdi. Ama bir noktaya kadar. Sonra da başımıza Demirel'i getirmek için onu aldı. Bütün bunlar Allahın isteğine göre hep zamanında yapılan seylerdi. Allah istemeseydi ve Türk milletini düşünmeseydi, bir müteahhidin bizim başımıza getirmezdi.»

Çember sakallı görevli, kolundaki beyaz pazuhent ile oradan oraya koşup duruyordu. Onun bu heyecanlı görenler, bu çember sakallının, miting sırasında Türkiye'yi ve de hatta dünyayı yerinden oynatacak rüklamalarda bulunacağını sandılar. Ama bereket ki bu çember sakallı kişi mitinge konuşmadı.

Ve Türkiye ile dünya da yerinden oynamadı böylece...

★

Mitingte Nazım Hikmet'e ve Çetin Altan'a bol bol söyledü. Çetin Altan adının her geçişinde «Kahrolsun» diye bağırın topuluk, «Nazım Hikmet» in adı anımlıca da, «Geberin» diye bağırıyordu!

★

Bir hızla hatibin komünizm anlayışı ise evlere şenlik olacak cinstendi. Bu hatip, «Ko-

münizmi tozlu kütüphanelerde, tozlu kitaplara arasında çalışan ilim adamlarından çok başka türlü anlamak gerekligini» ciddi ciddi anlatıyordu.

Nitekim mitingin havası da bu hızlı felsefeye son derece uygundu. Zira Komünizmle mücadele mitingini düzenleyenler ekonomiyle, sosyolojiyle, tarihî, felsefî ve hasıl her yönüyle ilmi bir kenara itivermişlerdi.

Hani bu festivalin arkasından bir de «Bilim ve mantığın tel'in miting» düzenlenseydi, doğrusu bu havaya çok iyi gidecekti.

★

Bir orta yaşı zayıf kadın, miting tortip komitesi kaşkasına yaklaşarak, büyük bir simtemle, «Aşksulsun size...» dedi, «Konuşmacılar arasında bir tek kadına bile yer vermemişiiniz.»

Komitelen pişkin başkanı bu haklı dileği söyle cevapladı:

«Siz hiç merak etmeyin. Yakında burada 100 bin Egeli kadını toplayıp bir komünizmle tel'in mitingi düzenleyeceğiz.»

Miting yöneticileri, anlaşan, komünizmle mücadelede dahî bir haremlik - selâmlık kurmayı meşreplerine dahî uygun buluyorlardı.

★

Türk-İş Üçüncü Bölge Temsilci Burhanettin Asutay'da bu mitingde konuştu. Asutay, «Biz grev yaparız. Biz toplu sözleşme yaparız.» diye haykırırken, grev ve toplu sözleşmenin düzenlerini komünistlik sayan dövizler insanların gözünün içine batıyordu.

Ancak ellerindeki gövizlerde «Grevin komünistik olduğu» ibareleri bulunan dinleyiciler greve hem karşı idiler.. Hem de karşı deildiler...

★

«Soğan-ekmek yeriz. Açı ta kahızır. Ama dinimizi vermeyiz...»

İte A.P.'li hatipleri mitingde konuşurken dayandıkları felsefe.. Kızılay'ı Kızıl Meydan'a döndürmek istiyenleri kafasını kıtarak bu mitinge geldiğini söyleyen bir A.P. İl sahîk belediye başkanı hatip Akın Özdemir, partisinin de seve seve katılabileceği sosyal - ekonomik görüşünü şöyle açıklıyordu : «Mücadelemiz bir lokma - hrka mücadelede değil, iman mücadelede.»

★

Festivalin bir enteresan yönü de, komünizm tehlikesinden en fazla korkması gerekenden yerine, üstübaşı perşen, fakir fukare Efeoğlu'nu alabildigine alkışlarken, yanlışlıkla sosyal adaletten söz eden bir hatibi homurdanmalarla karıştırdı...

Sahil yağması!

Türk sahillerinin yabancılar tarafından yağması çoktan başlamıştır. Fakat böyle görüntülerin, sahilleri tamamen kaptırmasından, meselenin vahmetin farkına varacak değil. Bu yağmanın son bu örneğini Yeni Tanrı gazetesini vermektedir: «Alman firmaları, sahillerimizi çeşitli formüllerle kapatmaya başlamışlardır. Bu cümleden olmak üzere, büyük bir Alman firması sahillerimizde güzeli kumsal araları tesbit etmiş ve bunları ele geçirerek üzere harekete geçmiştir. Firma gayesine ulaşmak için, ilginç bir formül de bulmuştur. Buna göre, beşendigi ırsalarda, turistik tesisler yapmak üzere şirketler kuracak ve arazi sahiplerini, arazilerinin bugünkü değeri ile orantılı olarak ortak edecekler. Oyunun farkına

varlığı arazi sahipleri, firma onyununa gelmeyece ve arazilerini kaptırmaktadır.»

Bu konuda bir yetkili, Yeni Tanrı muhabirine verdiği demeçte söyle demektedir: «Alman firmaları aynı oyunu İspanya'da da yapmışlar, bütün İspanya sahillerini elliye geçirerek, büyük vurgularla vermişlerdir. İspanyada oynanan oyun, bugün memleketimizde yeniden sahneye konulmak istenmektedir. Hükümetin derhal harekete gerek sahiller üzerinde gerek yerli, gerek se yabancı sermayenin spekulatif hareketlerine engel olması gereklidir. Aksi halde büyük ümitler bağlanan turizmimizin geleceği baltalanmış olacaktır.»

Bu konuda gerekli tedbir alınmadığı takdirde, vatandaşlarımız zengin sahillerimizde denize girecek saha bulamayacaklardır.»

Köy Enstitülerinin 26. yılı

Köy Enstitülerine istiralar yağdırılanların iktidarı sonrasında, Köy Enstitülerinin 26. kuruluş yıl, her zamanki gibi büyük bir coşkunlukla kutlandı. Ankaradaki toplantıda, Enstitülerin kurucusu İnönü de konuslu: «Köy Enstitüleriley, büyük bir hazine, köy hazinesi keşfetmiştir... Köy Enstitüleriley yeni bir hava ve usul gelmiştir... O zamanın büyütük teşebbüsüsü, büyük Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'i ve Köy Enstitülerini kuran, sonuna kadar başıyla yürüten Genel Müdür Hakkı Tonguç'u rahmetle anmak isterim.»

Inönü bu sözleri söylekeren,

AP Grup Başkan Vekili, bir gazetede yayınlanan yazılarında, Yücel ve Tonguç'un komünist olduğunu, fikrin komünist Etem Nejat'a ait bulunduğu ispatlama çabasındaydı!

Toplantıda, AP'nin bu tutumu hissedildi. Her halde sıkı direktif alarak gelmiş olan Hükümet Komiseri, Aşk Ihsani'nin «Köylüüm, yurdumun kaderini bugün ellerinde bulunduranlara» yönelik sözler üzerine kürsüye fırlayı ve «Tören, politik toplantı haline gelme eğilimi gösteriyor» biçiminde uyarılarda bulundu! Ama Köy Enstitüler, bir olaya sebebiyet vermek istemediler.

Istanbul'daki toplantıda da Tanrik Zafer Tunaya, Köy Enstitülerinin anmasını anlattı: «Köy Enstitüler kalkınmayı bilincli hale getiren unsurlardan biriydi. Onu kapatmak bir sosyal vakaINKAR edilmiş oldu. Köy 20 yıldır üreyen mikropların etkisi altına sokuldu. Bunu yapmak bir vatanseverlik midir?..

Türkiyede tarikatçılık nasıl varsa, Köy Enstitüsü de ruh olarak vardır ve yürütülmektedir. 20 yıl önce bir Anayasa mahke-

Prof. T. Z. Tunaya
«Vatanseverlik bu mu?»

mesi olsaydı, Köy Enstitüler kapatılmazdı. Bugünkü Anayasa göre de derhal açılması gereklidir.

Daha sonra konuşan İbrahim Türk de, «Türkiyemin NATO'ya girmesinden sonra, Köy Enstitülerinin kapatılması bir tesaüf değildir. Bu düzen, Türkiyemin bir sömürge politikası içinde tutulmustur demektir.»

Ağırcezada YÖN davası

Devletin güvenliği ile ilgili vekilleri yarınlama suçundan Doğan Avcıoğlu hakkında açılan davaya Salı günü Ankara İkinci Ağırceza Mahkemesinde devam etti. Avcıoğlu, daha önce, ögrencileri İbrahim Türk hakkında Memur Kanunu ayları olarak politika yapmak suçu ile dava açılmıştı, fakat Türk'in berat ettiğini, ama komünistliğini ipleri suren bir milli emniyet raporu yüzünden işine dönemediğini ve böylece mesnetsiz raporları vatandaşların mağdur edilmesine karşı miladeleyi sereflî bir gazetecilik görevi saydığını, Milli Emniyet raporunu bunun için açıkladığını söylemiştir. Mahkeme gelen yazısı da, İbrahim Türk'in Memur Kanunu ayları hâreket suçundan yargılanarak berat ettiğini belirtmektedir. Bu sunuları söyledi: Yüksek mahkeme fuzulen işgal ediliyor. Öğretmen varlığını beraat etmiştir. Türk hâkimi önde temizce bir insanı, raporlar düzenleyerek suçlamaya ve mağdur etmeye kimseyin hakkı olmasına ge-

rekir. Bunula mücadele, bir gazetecilik görevidir. Yayımlanan raporun, devletin güvenliği ile de zerrece alâkâsi yoktur. Böyle bir durumda, insanları daha uzun süre ceza tehdidi altında tutmaya mahal olmasa gerektir.» Fakat mahkeme, İbrahim Türk'ün dâva dosyasının getirilmesine karar vererek, duruşmayı 17 Mayıs gününe biraktı.

Radyoda Yeraltı

Mücaadelesi!

TRT'yi hukuk yoluyla dize getirmenin güçlüğüni nihayet anlayan gayrettiler, artık, bir yeraltı faaliyetinden sonuç alma çabası içindedirler. Yönetim Kurulundaki «Beşinci Kol» lar ve gizli emniyet yetkilileri bir sindirimde ve yıldırmaya kampanyasına girmişlerdir. Gizli Emniyet, aşıri solculukları hakkında «kesin şüpheleri» olduğu iddiaıyla, hoş gitmeyen TRT personelinin görevlerine son verilmek istemekte, fakat «defil» denince, ortaya bir şey koymamaktadır.

Yönetim Kurulunda da, öncülüğünü Hükümet temsilcisi Prof. Hıfzı Timur'un yaptığı bir azimlik, Mc Carthy zihniyetiyle haberleri ve çeşitli programları eleştirmektedir.

Bu Mc Carthy'ci terör politikası, bağımsızlığı olmasa gereken üniversitelerin saygınlığı profesörlerinin, Hükümetten ücretli iş alımlarının büyük sakıncalarını ortaya koyan yeni bir örnektir: TRT'de hükümet temsilcisi bir profesör, Faruk Sükan'ın kopayı haline getirme ve bu tip örnekler çoğalınca, Üniversite bağımsızlığı, anlamını yitirmektedir.

TRT'de Mc Carthy'ciliğe özenen hükümet temsilcisi Hıfzı Timur gibi, eski SBF Dekanı Fahir Armaoğlu'nu da Hükümet, ortalama aylık geliri 3 bin liranın üzerinde olan İş Bankası Yönetim Kurulu üyeliğine getirmiştir. Armaoğlu ne bir bankacı, ne bir iktisatçı, ne de bir hükümdür. Sadece bir siyasi tarih hocasıdır. Bankayı ancak, Türk - Amerikan diplomatik ilişkilerinin tarihi konusunda aydınlatabilen. Ve bu yönetim kuruluna tâyin, Armaoğlu'nun Demirel'i SBF'de dâvetinden, Üniversite ve Demirel'in tam görüş birliğinde bulunduğu ilanından ve polisin müsamahası ile üniversitede girişilen saldırı üzerine zereken cevabı vermemeyi Armaoğlu'nun redetmesinden sonra vuku bulmaktadır!

Nasıl milletvekilleri hükümetten görev almazlarsa, profesörler de almamahıdirlar.

Çetin Altan'ın Konferansı

Sosyalist Kültür Derneği, geçen hafta, Çetin Altan «Parlemento çalışmalar» konusunda konuştu. Altan, «Parlemento, halkın gerçek arzuları üzerine, profesyonel politikacıların seçilme şanslarının oluşumunun yansısını, bu nedenle sistemin işlemesini» söyledi.

Çetin Altan, halkı, sosyal, ekonomik ve kültürel zincirlerden kurtulmuş özgür ve akıllı bireyler sayan on sekizinci yüzyıl filozoflarının öğretülerine uygun biçimde sözlerine devam etti: «Halka doğruları söylemek gerektir. Halk, buna göre yolunu bulacaktır. Sağduyu insanlara eşit olarak öğretilemiştir. Ancak doğrular söylenenmezse, halkın sahûdusu baştan bağlanır. Sağduyunun anlam kazanması için fikir özgürlüğü şarttır. En az oy kadar önemlidir. Yüzde yüz fikir özgürlüğü olmayan demokrasiler, malî demokrilerdir.

Cetin Altan bundan sonra, Türkiye'de seçilenlerin burjuva geleneklerine sahip olmadıklarını, bizdeki politikacıların burjuva taklidi yaptıklarını gördüğ-

rüci ve düşündürücü bir çok örnekle anlattı. Tutanak dergisinden kendisine verilen cevapları okudu. «Meclis lokantasında lirik lirik çorba içtiğten sonra, çorba 25 kurutur diyenlerin samimiyetine inanmıyorum» diyen bir milletvekilinin sözleri üzerinde durarak, «Yâni bu siyasi demek istiyor ki, burada ne güzel yeyip içiyoruz. Dışarıda kimse duymasın. Halktan saklayalım» dedi.

Darendelioğlu nun Konferansı!

Konya'dan okuyucumuz Necati Güneş yazıyor:

«Konya'nın ana caddelerinde ve yüksek okullarında günlerce reklâmi yapıldı. Komünizmle Mücadele Dernekleri Genel Başkanı Darendelioğlu 16.4. 1966 tarihî akşamı saat yirmide (Komünizm ve Nazım Hikmet) konulu bir konferans verecek; yurdumuzdaki kızlarının maskelerini bir daha düşürecek. Bu maskeli kızların kim olduğunu merak edip biz de konferans salonunuştum. Salonun hemen bütün Yûksek İslâm Enstitüsü ve Körpe İman - Hatip öğrencileri ile Konya müftüsü dahil sakallılar tarafından doldurulmuştu.

Konferanstan hemen önce (Komünizme Ölüm) dövizî alıksılar balkonun ön tarafına asıldı... Ve guldürü böylece başladi.

Derken Darendelioğlu dedikleri yeşil bir çuha ile örtülü bir maşa alıksılar arasında gelip kendi deyimi ile (mülâhile-re) arzı endam etti. Bu arada içinde vesika ve delilleri bulunduğu söyleyen valizi de masanın yanına koşturuldu. Konuşmacı bir yığın deli saçması sözlereinden sonra valizini açtı. Vesika da diye çeşitli tarihlerde basılmış bir yığın dergi ve gazeteyi bu arada Aksam'ı Cumhuriyet'i, Milliyet'i ve YÖN'ü bir isportacı çiğirtkanlığı ile dakikalara teşhir etti. (Gaflet içindeki zenginlerimiz) bu gibi dergi ve gazeteleri ilân vermemesini fermân eyledi. Hemen sonra hamîyetli zenginleri Konyada kurulan Komünizmle Mücadele Dernegine yardıma çağrırdı. Konferanstan Hasan Ali Yücel'i, Tonguç'u, Şevket Süreyyâyi, Aybar'ı, Behice Boran'ı, Adnan Veli'yi, Aziz Nesin'i, Yaşar Kemal'i, Orhan Kemal'i, Çetin Altan'ı, İlhan Seçük ve Ressam Balaban'ı ve daha bir çoklarıni cihatçı gençlerimiz teker teker kahrettiler. Ama bu gençler gelecek günlerin kimleri kahredip sileceğini ve kimleri eserîriyle yaşatacağını düşünemiyordular. Daha doğrusu düşündürmüyordular. Bilim ve sanat anlayışı ve aşkıdan yoksunlardı. Kahrettileri yazarların kahrolmayacak bir tek eserlerini sunartı ki okumamışlardı.

Konuşmacı bundan sonra komünistlerin perde ve sahneyi de ellişere geçirdikleri söyledi. Muhsin Ertuğrulo (dejifre) etti. Mayıs ayı içinde Konyada oynayacak Hababam sınıfı adlı cere ve Ulvi Uraz'a İslâm Enstitüsü öğrencilerinin dikkatini çekti. Bu sözleri de (oynayamazlar) nidaları ile karşılandı. Ve böylece sabıkalı bir okul öğrencilerine mayista yessererek yeni tohumlar atılmış oldu.

Konuşmacı (canlı tarih) diye bahsettiği İhsan Taşdelen adında şartlandırılmış bir kişiye Rusyada gördüklerini bozuk bir Türkçe, titrek bir sesle okuttu. Aynı kişi (bizdeki azıgin sosyalistlerin karşısına elbetle fikirle çıkmayacaktı). Bunların kafasına vurmak için bize bir DEMİR-EL (lazımdı) diye bir de güzel tevriye yaptı. Üstelik bu konuşmacı da ayne arkasına düştü. Kişi gibi masadaki sudan ikide bir içiyordu.

Doğrusu Kel Hasanın tulúa-

tuna gitsek bu denli eğlenceli va- kit geçiremezdi.

İşin bir başka yönü de suyu- ki biz, hem Darendelioğluna, hem de komünizme karşıydık.»

Bu oyular, Türkiye'de her Allahm günü oynamakta, sol- culuğa fazla dalmış savcilar, a- cıkça suç işleyen bu tahrikçilerle uğraşmaya vakit bulamamaktadır. Ama biz kendi hesabımıza, YÖN'e iftira edenleri, yakalayabildiğimiz ölçüde, Adaletin pençesine teslimde kusur etmiyoruz.

Demirsoy'un açıklaması

Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy'dan aldığımız mektubu yanyoruz:

Derginizin 8 Nisan 1966 tarih ve 158inci sayısında yayınla- nan «Sendikalarımı Sunulur» başlıklı yazı dikkate okudum. O kanaatessim ki, bu yazı yazılırken Amerikan İşçi Teşkilatı (A.F.L. - C.I.O.) Dış Münasebetler Müdürü Joy Lovestone hakkında olsun, yabancıların dum- sununda tutulduğu iddia edilen Türk sendikacılığı hakkında olsun biraz daha bilgi sahibi olunmak gerekiydi. Özellikle Türk sendikacılının nasıl bir karakter taşıdıklarını, ilkeleri di- şında hiç bir tavsiyeyi - nereden gelirse gelsin - kabul etmeyecekleri Türk-İş'de uzun süre çalışmış olan derginizin değerli yü- neticisi Sayın Doğan Avcioglu'ndan öğrenilebilinirdi.

Amerikan İşçi Teşkilatının Dış münasebetler müdürü Lovestone'ı yakından tanırırm, 1929 yılında Amekiran Komünist partisinin lideriydi; Komünizmin ne menem sey olduğunu anlayınca partiden ayrıldı ve komünizme karşı bir birlik kurdu. Daha sonra, kadın tekstil sendikalarını kurucusu yaptı. AFL-CIO'nun Dış Münasebetler Mül-dürlüğe getirildi. Sendikaları- dan münasebetler bürolarının gö- revleri arasında haber toplamak, bunları değerlendirmek, konfe- derasyonlar arasında ilişkileri ayırmak da vardır. Bu yüzden sendika yöneticileri bu büroların başına daima seçme insanları getirirler.

Eski Dışişleri Bakanı Selim Sarper'in de yakın dostu olan Lovestone'un CIA ajanlığı ile ithamı, olsa olsa, onun aman- siz bir komünizm düşmanı of- masından ve bu yolda dav- uşlarından ileri gelmektedir.

Türk sendikacılığı kuruluşundan beri, zaman zaman, bazı isim ve kuruluşların peşinden gitmekle itham edilmiş ama her seferinde de bu iftiralardan asil- sızlığı anlaşılmıştır. Bu defa da aynı şekilde yabancıların dum- sununda gitme iftirası ile karşı- karsıyız; bunun nereden çı- carıldığını keşfetmek bizim için imkânsızdır.

Uluslararası kuruluşlarla da, diğer ülkelerin işi kuruluşları ile de iyi ilişkiler kurmak bizim amacımızdır. Ama bu, dîmen suyunda gitmek bir yana, hiç bir zaman Türk sendikacılığının kişiliğinden en ufak bir feda- kârlık bahasına da yapılmamıştır. Türk sendikacılığının uluslararası kuruluşlarda ve yaban- ci işçi teşekkülerde nezdinde gör- dügü itibar da bu yıldızdır. Ka- bul etmeniz gerekdir ki, sizinle de- ma ettiğiniz gibi herhangi bir yabancı kuruluşun dumen suyu- na girmiş olsaydık, Türk İşçi Hareketi yabancı kuruluşlar ta- rafından, Orta Doğunun en kuv- yetli sendikacılık hareketi diye nitelenmezdi.

İşte bütün bunlardan dolayı ki, yarınızı üzüntü ile kar- siladım.

Saygılarımla,
Seyfi DEMIRSOY

YÖN'ü Notu:
Sayın Seyfi Demirsoy'un, YÖN'ün yazısını gerekten dik- katle okumadığı anlaşılmakta-

ÜÇÜNCÜ GÜC

Fransa'da Hâkimler

Hükümet gücünün, hâkimleri ezdiği bir polis devleti içinde yaşıyoruz bugün...

Prof. Maurice Duverger

Adalet Bakanının, Bin Barka İçinde soruşturmayı devam talebe bulunuşmadan sevinç duyulmaktadır. Temenni edilir ki, yetkilî organ, bu talebe uygun. Adalet Bakanının davranışındaki değişikliğin nedenlerini araştıracak degiliz. İhtimal ki, Hükümet, herhalde prestijini yükseltmeyecek olan bir Meclis Mîzâkâresini engellemek istemektedir. Ama bunun önemî pek yok. Adalet Bakan Foyer'yi bu karara iten nedenler temiz olmasa da, karar yerinde. Çünkü, gergin ortaya çıkarılması için bir fırsat getirilmiştir.

Ama öte yandan, Bin Barka meselesinde izlenen usul, demokrasının temellerinden birini, hâkimlerin bağımsızlığında görevleri şartsız cevârecek biçimde olmuştur. Kimse'nin şüphesi yoktur ki, Hâkim Zellinger, soruşturmayı Adalet Bakanının baskısı altında kapatmıştır. Bakan kanaat değil, tirdiği için, soruşturma yeniden başlamaktadır. Eğer Bakan yeniden kanaat değiştirirse, soruşturma duracaktır. Memurlar, amirlerine karşı daha az itaatkar degillerdir. Memurlarla hâkimlerin farkı, birincilerin bağımsızlığının tanınması, ikincilerin ise inkâr edilmesidir.

Ne General de Gaulle, ne de Bakan Foyer, bu durumdan tamamen sorumluudur. Bu bakım- dan, Bin Barka içinde olup bli- tenler, çok basittir. Napoleon' dan beri Fransa, hâkimlerin bağımsızlığını hiç bir zaman tanımış değildir. Birbirlerini izleyen bütün politik rejimlerin ortak bir nokta olmuştur: Hiç biri, bir Üçüncü Güc'ün varlığına istememişlerdir. Aksine hâkimlerin itaatını sağlamaya önem vermişlerdir. Bunu bîr kimsenin açıkça, ötekiler ise do- laylı yoldan yapmışlardır. Ba- zıları sert, bazıları yumuşak davranıştır. Ama hepsi, hâkimlerin itaatlerini aramışlardır. Oturular sistemi dizgânları germis, liberal sistemler biraz gevşetmiştir. Fakat hiç biri dizgânları kaldırılmış değildir. Bu- nu, basit bir teknikle sağla- mislardır. Hâkimlerin itterlemesi esas itibârle Hükümetin eli- dedir. Hükümet, ağır bir hata yapmadıkça, hâkimlerin yerini değiştiremez ve onları azledemez. Fakat onları şenemsiz bir karierrede ömr doldurmaya bırakabilir, ya da onlara parlak ve çabuk bir lîserme sağlayabilir. Düşünülebilir ki, kamu ci- karmı öm plânda tutan aydın bir hâkim, bu imtiyazı, ger- çek bir adaleti sağlayacak ka- rakteri sahibi insanların yükselseme yolunu açacak biçimde kullanabilir. Ama, bunu pek az hâkim denemistir. Hemen hepsi, tamamen aksin yapmışlardır.

1789-1870 döneminde, daha sonra 1940'tan bugünlere kadar dr. YÖN, «Türk sendikacılığı Hükümet ve Millî Emniyet a- jam olarak çâşan işte böyle korkunç bir sendikacılığın dumen suyunda tutulmak istenmektedir» diyordu. Açıktır ki, bu sözlerle kastedilen Amerikan emniyetidir. Amerikanın her yerde olduğu gibi Türkiye'de de böyle bir niyet beslediğinden Sayın Demirsoy'un da şüphe etmediğinden eminiz. Ama, niyet etmek, gerçekleştirmek anlamına gelmez.

160 sayıdır yayınlanan YÖN,

ve Üçüncü Cumhuriyet Bakanlıklarında, rejimlerin istikrarsızlığı, gelecek endişesi içindeki hâkimler, bîrlerlerini izleyen hâkimlere karşı, mümkün olan en büyük itaatı göstermeye itmişler. Böylece, ya- vaş yavaş hâkimlik görevini be- lileyen bir gelenek yaratıldı, bir zihniyet geliştirildi. Hâkimlerimiz namusladur, ama ba- gundur. Dâvacı ve dâvaların taleplerine mukavemet ederler, fakat Adalet Bakanlığının baş- kalarına pek dayanamazlar. Fas- terlere nazaran Mornet'lerin sa- yüz çok fazladır. İsgâl sırasında, Mareşal Pétain'e bağlılık yeminini, ancak tek bir hâ- kim reddetmiştir.

★

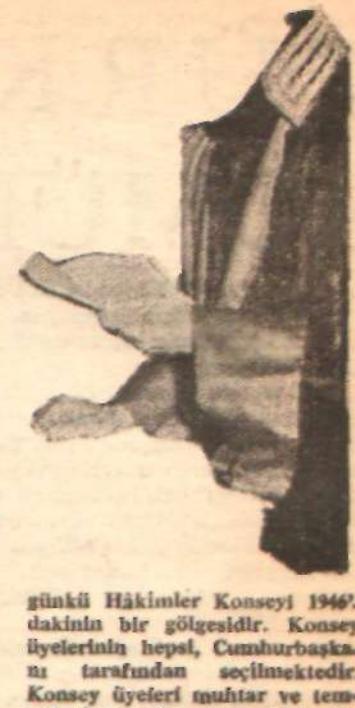
Bununla beraber, bu gelenek kirmak için bir rejim büyük çaba göstermiştir: Bu rejim, Dördüncü Cumhuriyet'tir. Dördüncü Cumhuriyet hiyerarşik derecelerinin sayısını indirerek, terfi etmenin önemini azaltmıştır. Bu rejim, özellikle, «Sîge» hâkimlerinin terflin (yani so- ruşturma duracak) Memurlar, amirlerine karşı olarak yargılama yetkisi kullanılarak) bağımsızlığının tanınması, ikincilerin ise inkâr edilmesidir.

Hâkimlik mesleğine girişteki evrim de aynı yönde olmuştur. Evvelce, hâkimlerin coğu, ma- hafazakâr burjuavaziden gelmektedir. Tabiatıyla, kurulu düzene saygıyi sağlamak eğilimindeydi. Çok gelenekçi hâ- kîmlik fakültelerini eğitti, bu eğilimi güçlendirmektedir. Kuruluştan sonra (1945), hâkimlik mesleğine giriş, biraz demokratlaşmıştır. Ayrıca, sosyal ve politik bilimlerde daha geniş ölçütde açıka biçimde hâkimlik tâbiiyetini belirtmesine yardımcı olmuştur. Bu reformlar ve onları uygulamada gösterilen zihniyet sayesinde, Fransa, ger- çek hâkimleri tanumaya başla- mustur.

Genç hâkimler, ağabeylerinden daha az sınıf zihniyetine sahiplerdir. Özellikle, onlardan daha çok bağımsızlık ihtiyacını duymaktadırlar. Federal Bir- lik'in hâkimlerin meslekî te- sekkürî, benimsediği tutumlar, bu hâkimden ayınlattırıdır.

Beşinci Cumhuriyet, bu evr- mi frenlemiştir. Beşinci Cum- huriyet de, hiyerarşik derecelerinin sınırlanmasını devam ettirmiştir, ama terfi kararları- ni Adalet Bakanına vererek ve özellikle hâkimlerin Yüksek Konsey'in bağımsızlığını kaldırarak, bu tedbir, temel anlamdan yoksun birakmuştur.

Le Nouvel Observateur, 19 Nisan 1966

gündük Hâkimler Konseyi 1946- dakinin bir gölgeleridir. Konsey üyeleri hepse, Cumhurbaşkanı tarafından seçilmektedir. Konsey üyeleri muhtar ve temsilî bir nitelik artı shâhî de- gillidir. Aralarından biri, ya- da ötekisi, övülmeye değer ki- sisel bir cesaret gösterebilir. Fakat bu bireysel eylem, kurum yapısına karşı pek bir şey yapmaz.

Bu alanda, hiç değilse Dö- rdüncü Cumhuriyete dönüşen ugundur. Hattâ çok daha ileri gitmek gereklidir. Hâkimlerin kariyeri, sadece kendilerinin seçikleri, yürütüme organından tamamen bağımsız ve başkanı, Amerikan «Chief Justice» sevi- ye ve prestijinde olan bir Yûk- sek Konseye bağlı bulunmalıdır. «Parquet» de Bakanlığın vesayetinden kurtarılmıştır. Hattâ «Parquet»nın tamamen kaldırılması ve bütün adâlet hizmetlerinin Yüksek Konsey tarafından yürütülmeli olmalıdır. Dört iliesi, hâkimler, altısı Millî Meclis tarafından seçilmektedir. Cumhurbaşkanı ancak iki ilie tâyin etmektedir. Başkan Vincent Auriol, bu hâkimlere saygı göstermiş ve Konseyin bağımsızlığını belirtmesine yardımci olmuştur. Bu reformlar ve onları uygulamada gösterilen zihniyet sayesinde, Fransa, ger- çek hâkimleri tanumaya başla- mustur.

Yirminci yüzyılda, büyük bir sanayî topâmu, güçlü bir hâ- kîmlik devletine muhtaçtır. Bu devlette, bağımsız hâkimler, etken bir yürütme organının su- urlandırılmalıdır. Bir ülke, eğer yöneticileri güçlü değil, zayıf, belki hâkimlerden vazgeçebilir, hâkimler de yönetilebilir. Ama aksa halde, Rônesans İtalyan Cumhuriyetlerinde görülen kö- tillükler ortaya çıkar. Bugünkü Fransız Rejimi, usulî farklı var- sa da, bu İtalyan Cumhuryetlerine benzeme yolundadır.

Yirminci yüzyılda, büyük bir sanayî topâmu, güçlü bir hâ- kîmlik devletine muhtaçtır. Bu devlette, bağımsız hâkimler, etken bir yürütme organının su- urlandırılmalıdır. Bir ülke, eğer yöneticileri güçlü değil, zayıf, belki hâkimlerden vazgeçebilir, hâkimler de yönetilebilir. Ama aksa halde, Rônesans İtalyan Cumhuriyetlerinde görülen kö- tillükler ortaya çıkar. Bugünkü Fransız Rejimi, usulî farklı var- sa da, bu İtalyan Cumhuryetlerine benzeme yolundadır.

(Le Nouvel Observateur, 19 Nisan 1966)

söylediğimiz şeylerin söyleşisini kabul etmek gerektir.

Bu arada anlayamadığımız tek nokta, Sayın Demirsoy'un, Lovestone'u savunma ihtiyacını duymasıdır. Lovestone'un CIA ajansı olduğu iddiasını biz ortaya atmaktır. İddia, komünizme aleyhîrîliği şüphe götürmeyecek olan ünlü Washington Post gazetesi tarafından ileri sürülmüştür. İddia doğru değilse, Lovestone'un kendini savunacak her türlü imkâna sahip olduğu aş- kârdır.

TÜRKİYE'DE NASIL KOMÜNİST İMAL EDİLİR?

«AZ ÇOK SOLCU TEMAYÜLLÜ!»

17 yıl önce neden fışlendığımı ve fışlerin bugünkü neticelerini, belgeleri konusarak özetleyeceğim.

1945 yılında Erzurum Lisesinde Felsefe öğretmeni idim. Orada «Az çok sol temayüllü» görüneniyorum. Bunu, Erzurum Lisesi Müdürlüğüne o yer Emniyet Müdürlüğüne yazdığı 7/2/1948 günlüğü ve 220 sayılı yazısından anlıyoruz. Erzurum Emniyet Müdürlüğüne 2/2/1948 gün ve Şube: 1,135 sayılı sorusuna karşılık olarak gönderilen bu yazda Lise Müdürü diyor ki:

«O zamanki sınıf öğrencilerinin yazılı ifadelerinde Felsefe Öğretmeni Faik Muzaffer Amaç'ın (Rütbə, şan, ünvan hiçbir. İyi düşünün, Hakkı tutup kaldırır. Kiran da olsa kırıcı düş, fakat eğilme sakın) gibi sözler sırfetiği tıhkkat dosyasından anlaşılmaktadır.

Öğrenci ve öğretmenlere Sokratın menfi sofizmini takip ettiği tıhkkat evrakında kayıtlarda görülmektedir.

Yine o zamanki son sınıfların öğrencilerini Bakanlığa Turancı ve Irkçı diye şikayetle bulunumuştur.

Binaenaleyh az çok solcu temayüllü görülmektedir. (1)

1945 te «az çok solcu temayüllü» olan ben, 1948 de Diyarbakır Lisesi Felsefe öğretmeni bulunduğum sırasında artık ideolojimi iyice belli ettim. Bunu da Diyarbakır Lisesi Müdürü, Orta Öğretim Genel Müdürlüğüne yazdığım (Felsefe Öğretmeni Faik Muzaffer Amaç'ın ideolojisi hakkında) ki 9/1/1948 tarihli ve 71 sayılı yazısında anlatıyorum. Bu yazda, Müdür, Ideolojinin delillerini söyle striyorum:

«1947-1948 ders yılı içinde Faik Muzaffer Amaç, ücretsiz olarak pansiyonda belletiçilik yapan arkadaşları tıhkkat ederek (Okul idaresi size ücret vermek zorundadır. Bu, kanunu hakkımızdır, isteyin.) dedi. Bu konuşmayı kendim işittim. Arkadaşlar da itiraf etmektedirler.»

«3/1/1948 tarihinde yapılan öğretmenler toplantısında öğrencilerin okul dış hayatının kontrolü görüşürken öğretmenlerin fikir ve tavsiyeleri sorulmuş, bu arada söz alan Faik Muzaffer Amaç (Nasıl, sigara içen öğrenciye ceza veriliyorsa, devlet vasıtasi kullanarak okula gelen öğrencilere de ceza vermek läzimdir.) diyerek ara sıra otomobile okula gelen Korgeneralın oglunu kastetmiştir. Buradaki düşüncesi asla samimi değildir. Okul idaresi ile generalin arasında anlaşmamıştır.» (1)

AGIR CEZANIN KARARI:

Once Diyarbakır Asliye Ceza Mahkemesinin Esas: 948/200 sayılına kaydedilmiş bakılan dava, sonra, vazife bakımından bu yerin Ağır Ceza Mahkemesine gönderilmiştir. Bu mahkeme 27/11/1950 tarihinde beraatime karar vermiştir. Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesinin Esas: 950/143, K: 950/134 sayılı bu kararında söyle denmektedir:

«Sanığın, milli hissiyatı sarsıp komünist propagandasını yaptığına delil olarak ileri sürülen maddi olaylar sunlardır:

1 — Sanık mualimin lise son sınıfı sosyoloji dersinde Bakanlık kabul edilmiş ders iktabı haricinde çıkararak, din ve laiklik bahisinde öğrencilerine kendi sahibi inançlarını kabul ettiricesine hareket etmek ve yine bu cümleden olarak Mahmut Esat Bozkurt'un Medeni Kanunun mucip sebeplerinden bir parça yazdırıp talebelerine ödev olarak vererek izahını onlardan istemek, neticede din alextarı cevap yazan talebeye iyi not ve aksı cevap yazan talebeye de kötü not vermek suretiyle dinsizliği yaymak ve teşvik etmek.

2 — Sanığın felsefe dersinde anayasının 75inci maddesini açıklayarak (Komünist ve sosyalist olmak suç değildir. Fakat propagandasını yapmak suçtur.) şeklinde komünizmin öğrenciler uazardan kötü tıhkkat edilmesini telkin etmeyeceli sözcieri sarfettiği, istiklal marşına saygı duruşunu yapan öğrencilerin önünden yürüyüp geçtiği ve bu hareketin öğrenciler üzerinde şüphe ve infil uyanındırdığı, öğrencilere: (Hiç bir şeyden korkmayın, medeni ve cesaret sahibi olun, ben siz ileri demokrasie götüreceğim.) dediği, bu versöz konuşma için gösterdiği sebeplerin mânâsını olduğunu, öğrencileri kazanmak için yönetmeliğe aykırı hareketlerde bulunduğu ve kendilerine bol not

Faik Muzaffer Amaç

Türkiyede en çok kullanılan sözcük, artık, komünisttir. Bir İçişleri Bakanı vardır ki, kendisine ne sorulursa sorulsun «Komünistleri ezeceğiz» cevabını vermektedir. Adalet Bakanı da, İçişleri Bakanıyla rekabet halindedir.

AP müteahhitlerinin basını ise, yıllardır komünistlik üzerinde çalışmaktadır. Son zamanlarda artan sorgular ve tevkifler, müteahhit basında, büyük boy resimlerle «Komünistler yakalandı» diye ilân edilmektedir. Orhan Kemal ve arkadaşları, komünist hücreleri kurmakla suçlandırılmıştır! Müteahhit basın, geçen hafta, komünist hücre kurucuları yeni kişilerin adlarını yayınlamaktaydı. Komünist imalatı, böylece sürüp gidecektir. Bu, çok eski bir aydınları sindirme metodudur. Geçmişte aydınlar bu yüzden çok kurban vermişlerdir. Eski Felsefe Öğretmeni Avukat Faik Muzaffer Amaç'ın tamamen vesikalara dayanan hayat hikâyesi, bu metodun tipik bir örneğidir. Genç neslin hayatı büyük bir hayretle okuyacağı inancındayız. Eskiden bu metodlar, maalesef, geçerliydi. Fakat artık ulyanık bir kamu oyu vardır, eski oyular sökmemektedir.

delil yoktur. Sonradan talebeye tayin ettiği notlara göre neticeyi aleyhine istihale kalışmak için de mantiki bir sebep mevcut bulunmamaktadır.

Her ne kadar bazı talebe velileri hocanın bu hareketinden çıkarıkları kendilerine mahsus sâbjektif mülâhazalarla ve kâlete bu babta şikayette bulundukları anlaşılmışsa da bu zevat yargılama şahadet ederlerken şikayeti tazammun eden bu kanaatlerin nasıl hastı olduğunu izah edememişler hattâ bir kısmı da şunun veya bunun söylemesi üzerine arzuhalı imzaladıklarını beyan etmişlerdir.

Sanık Muzaffer'in okuttuğu derslerin mevzuları muğlak ve mücerret bulunmaktadır. Binaenaleyh bu mücerret meşhûmları okutup anlatırken sanığın talebelerine beltebilmesi için lütûmu halinde tefferrüata kaçması ve lütûmu halinde de misallerle anlatması lâzım ve tabiidir. Bundan dolayı (Din ve laiklik bahsinde tefferrüata kaçmıştır.) diye kendisini muâhezeye hakkımız yoktur. Sanîyen okuttuğu bütün bahisleri talebeye körkâne ezberletmeyeip tâfsîlî ve münakaşâ bir surette anlatıgtına mumâiley bu fîrsattan faydalananarak komünistlik lehinde propaganda yapmak.

5 — Talebeye yazdırıldığı notlarda kanasaletini kabul etmemek.

6 — Halkevi bahçesinde bir konuşma sırasında (Amerikan mandasına girmektense Rus idaresine girmek daha iyidir.) demek ve binetice bu idareyi övmek.

En son (6) numaralı paragraf altındaki müsnât fiilen gayri fîllerin sanık tarafından işlendiği kendisinin açık ikrarı, tıhkkat ve dâva dosyaları münderecatları ve muhakemeten hassâ olan netice ile anlaşılmışsa da sanık hocanın bu fîllerî talebenin millî hissiyatını sarsmak ve onlara komünistlik aşılamak için işlediği ve zaman zaman öğrencilerine komünistlik telkin edip bu yönden propaganda icra ettiğine mahkememizce kanaat tahassûl etmemiştir. Sebebi sudur:

Sanığın isnat edilen yukarıda muhtelif rakamlar altında gösterilmiş vâkiâların sanık tarafından ne zaman, ve ne münasebetle ve kast altında söyleşenin tâhil ve münakaşastan sonra kendisinin iktisadi ve siyasi görüşleri hakkında ve yine propaganda yapıp yapmadığı noktasından tâhî hüküm vermek doğru bulunan mücerret vâkiâları ele alıp onların illiyetlerini arastırmadan kıymetlendirerek sanığın suçluluğuna hükmetmek adâlet ve hukuk prensiplerine uygun düşmez.

Diyarbakır lisesi felsefe hocası bulunan sanığın uzun bir ders senesi içinde muhtelif bahisleri program icabi, bilgisi nisbetinde talebelerine anlatıldığı kabul edilmelidir. Böylece bütün bir tedris yıl zarfunda sanığın parça parça anlatıldığı bilgilerden muayen kışımaları çıkararak ve birbirî arda sıra sıralayarak bu fîllerî müstemîren işlediği ileri sürüp ismi geçenin aklidesini tayinde isabet olamaz. Bu cümleden olmak üzere bu hâdîseler birebire birer ele alınıp gaye, sebep, ve illiyet noktalarından tetkik ve tâhil edildiğinde:

Sanığın öğrencilerine dinsizliği telkin ve teşvik için verdiği iddia edilen Mahmut Esat Bozkurt merhumun Medeni Kanunun mucip sebepleri lâyihasından alıp şer'i hükümleri terk ile laik bâkulka amel olunması hakkındaki (Hayati beşer her gün, hattâ her an esaslı tahavvüllere maruzdur.) şeklindeki pasaj sosyolojinin laiklik bahisini sanık hocâ talebesine okutup anlatırken vermiş ve ödev olarak istemiştir. Bu harekete menfur ve kötü bir kasit bulmak mümkün değildir. Yine talebenin dîni hislerini zayıflatmak için sanık mualimin bu vazifeyi talebelerine verdiği dair ortada hiç bir

Yine sanığın derslerde, öğrencilerine (Hiç bir şeyden korkmayın. Medeni cesaret sahibi olunuz. Sizi ileri demokrasie göreceğim.) diye söyleyip bu mezhep lehine propaganda yaptığı iddiasına gelince: Sanık tarafından bu sözler hodbehöt söylemeyeip anayasânn ders icabi 75inci maddesi izah edilirken söz ve viedan hürriyetine intikal etmiş bir talebenin bu hususta izahat istemesi üzerine söylemiş ve ayrıca komünistliği yayanın da suç olduğu uzun uzun anlatılmıştır. Böylece sanığın ulu orta komünistlik hakkında konusuguna dair ortada delil yoktur.

Yine sanığın derslerde, öğrencilerine

(Hiç bir şeyden korkmayın. Medeni cesaret sahibi olunuz. Sizi ileri demokrasie göreceğim.) diye söyleyişti ve böylece ileri demokrasi ismi ile komünist rejimi kastettiği, bu suretle demokrasinin idealinin bu şekilde demokrasi olduğunu propaganda ettiği iddia edilmektedir.

Komünist rejime (Şark demokrasisi, emekçiler hükümeti, ideal demokrasi ve bazen de ileri demokrasi) dendiği väkidir. Ancak bu sanığın savunmalarında da belirtip bazı gazetelerden kesilmiş olarak mahkeme ye verdiği misaller uyarınca ileri demokrasi ismini solcu neşriyatla tanınmış bir çok muharrirler de kullanmışlardır. BUNDAN ÖTÜRÜ BU İSMİ KULLADÌ DİYE SANIGA KOMÜNİST DAMGASI VURMAK ADIL BİR HAREKET OLAMAZ.

İştirakçı bir zihniyet ve fikir sahibi olduğu sayı bulunan eski filozof Platon (Devlet Görüşü) ismindeki eserini sanığın talebelerine tâsiye etmiş ve okutmuş olması eylemine de suç unsuru görülmemiştir. Zira bu kitap Kültür Bakanlığına okullara tâsiye edilmiş bir kitap olduğu gibi ayrıca mahkemece yaptırılan bâlikîsi tetkikat neticesinde verilmiş 24/3/949 günlü raporda da kitabı muzur neşriyattan madut bulunmayıp bâlikîsî ilgililerince tâsiye

Diyarbakır'da kazandığım FİŞ'in Mardin'e gelmesi gecikmedi. Polisler açıkça beni takip ediyorlar, benimle konuşanlara, «Bu adam komünisttir. Onunla konuşmayı» diyorlardı. Serbest öteslek faaliyetim de açıkça baltalanıyordu. Polisin baskısı o dereceye varmıştı ki, Mardin'de aydın geçenin hiç kimse benimle görüşmeye cesaret etmemiyo. Ama cahil dediğimiz halk, benimle görüşmeye devamda bir sakınca görmüyordu. Hattâ bunlardan bir kaç kişi söyle demişti: «Avukat bey, sana komünist diyorlar. Bakırouz, sen çok iyi adanın. Sen komünisten, demek ki komünistlik, dedikleri gibi fena bir şey değil».

Mardin'de polisin bana yaptığı baskı serisi olarak baktan kişilerin söylediğini bu sözler, sözüm ona, komünizmle mücadele eden zavallıları kulaklarına küpe olmalıdır.

Polis baskısının günden güne arttığını görmem üzerinde önce valiliğe bir dilekçe vererek Emniyetçe yapılan tâkibin beni rahatsız etmeyecek bir şekilde sokulmasını istedim. Hiç bir fayda vermedi. Büyük Millet Meclisine bir dilekçe gönderdim. Dilekçede beni izlemekle görevlendirilen memurların, orada burada benim için «bu avukat komünisttir» dediklerini, bana bir dâva dolayısıyle vekelet veren bir jandarma yüzbaşı hakkında soru açıldığını, idarenin mesleki faaliyetimi baltaladığını, çalışma özgürlüğüm dişinde, konuşma ve görüşme özgürlüğüm dişinde, konusma ve görüşme özgürlüğüm dahil gasebildiğini ve bütün buların Anayasaya aykırılığını belirtmektedir. Dilekçede, komünistlikten tâkibata uğrayan, fakat bunu antikomünizm şampiyonluğu yaparak telâfi eden Tevfik İleri'nin Meclis kürsüsünden söylediğim sözlere de yer veriyordum. Bakan İleri, aynen söyle demişti: «Bir çok insanlar hakkında komünistlik şâbesi ile takibat yapılmıştır. Ben de vaktiyle, böyle bir şâbe ile takip edilmiş bir kimseyim. Fakat buna rağmen hiç bit mahkeme bana (Tevfik de komünisttir) dileyerek yarın saatlik dahi ceza vermedi. Falan falan adının arkasına polis koyarlardı. İnşallah bundan sonra olmaz. Bu düşünüm sakim bir usulü idi. Takip ettirirler ve herhangi bir şüphe üzerine mahkemeye verirlerdi. Bu kısım bir şey ifade etmez.»

Ayrıca yargılamada dinlenen bütün müallim ve talebelerden ibaret tanıklar da sanığın bu yönde herhangi bir propaganda yaptığına bilmemişti. Bu nedenle sanığın komünistik propagandası yaptığına dair delil olarak İleri sürülen valurlardan (Yukarıda 6 No. da gösterilen İleri idaresini öğegeye matuf husus hariç olmak üzere) müsnet suçun kasıt ve anası kurulmemiş ve sanığın herhangi sair bir suretle komünistik lehine propaganda yaptığı ve dini hisleri sarstığı anlaşılmamış olduğundan müsnet suçtan beraatına (...) karar verilerken açıkça anlatıldı».

BAKAN TEVFİK İLERİ'NIN YALANI!

Mahkemedede beraat etmiştim ama, yediden felsefe öğretmenliğine tayin edilememiştüm. Millî Eğitim Bakanlığına gönderdiğim bir kaç dilekçem, hiç bir sonucu vermemiştir. Bu konuda Cumhurbaşkanlığına gönderdiğim bir dilekçe üzerine, durumum Cumhurbaşkanlığında Millî Eğitim Bakanlığına sorulmuş olmalı ki, Tevfik İleri beni öğretmenlige tayin etmemekte kendini hak göstermek için Cumhurbaşkanlığına yan söylemekle bile çekimmemiştir. Tevfik İleri benim «Amerikan mandasına girmekense, Rus idaresine girmek daha iyidir» dedığımın mahkeme kararı ile sabit bulunduğu Cumhurbaşkanlığına yazmıştı. Bu, söyle bir kuyruklu yalandı ki, o tarihde, Cumhurbaşkanını aldatan Tevfik İleri hakkında açık mektup umu yaygınlaşmak arasında kalmışım. Millî Eğitim Bakanı Tevfik İleri, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğine gönderdiği 5314/11-22110 sayılı esmi yazıda, şu yalanı yazabilmekeydi: «Her ne kadar Faik Muzaffer Amaç'ın Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesince veilen kararla beraat ettiği anlaşılmış ise de, mahkeme kararının altını maddeşinde bertildiği vechile adı geçen öğretmenin ayseen (Amerikan mandasına girmek tense, Rus idaresine girmek daha iyidir) sözlerini arfetmesini sabit olması dolayısıyle, bu zatin öğrenci karşısına çıkarılması ve okul muhitine sokulması her bakımından çok tehlikeli, zararlı ve mahzurlu görülmüştür».

Tevfik İleri'nin bu yalanı üzerine yazığım Başbakan Menderes'e hitap eden açık mektubu, şu sözlerle bitiriyordum: «Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin Saçın Başbakanı Adnan Menderes, size söyorum: Cumhurbaşkanını aldatan Tevfik İeri hâlâ Bakanlık mevkiiinde kalmalı mıdır?»

SEN KOMÜNİSTSEN, KOMÜNİSTLİK KOTU DEĞİL!

Bu mektubunda o derece haklı idim ki, mektup sebebiyle hâkimde adlı takibat uygulanmadı. Ama felsefe öğretmenliğine tayinim büsbütün imkânsızlaşmıştır. Zaten felsefedan aldığı diplomanın artık benim için işe yaramaz olduğunu epey zamanından beri anlıyorum, yedekte bulundurduğum hukuk diplomasından faydalananak üzere 1951 yılında Mardin'de avukatlığa bayramıştım.

Hâdise gecesi Beyoğlu'nda bulundukları tesbit edilen bu şahıslar hâlen nezarete altındadırlar. Siyasi polis tarafından yakalanan komünistlerden yedi tanesi evvelce muhtelif sol hareketlere iştirak etmekten sanık olarak bir çok defalar ceza evlerine girip çıkmış kimselerdir. Yakalananlar şunlardır:

1) Avukat Faik Muzaffer Amaç. Bidayette hocalık yaparken solcu teşekkürlerle işbirliğinde bulunduğu tesbit edilerek vazifesinde uzaklaştırılmıştır. Mûteaddit defalar komünizm propagandası yapmaktan mahkemeye verilmiş.

Görülüyör ki, vaktiyle Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesinin, hâkimde verdiği beraat karar benim lâhimde değil, aleyhime kullanılmıştır. Bu gazete için, mahkeme beraat etmiş olup olmamamın önemini yoktu. «Mahkemeye verilmiş» tim ya bu benim kızıl olduğuma yeter bir delildir.

Harbiyenin taş hücrende dört ay sorusuz sualsız yatırıldıktan sonra, mahkeme huzuruna bile çıkarılmadan tahliye edildi.

Bu dört ay içinde müvekkillerimden bir çoğunun davası takipsizlik yüzünden kaybedildi. Yazihaneme gidip tekrar avukatlığa başlamaya yüzüm yoktu.

Istanbul Barosu Başkanlığına verdiği 17/1/1956 tarihli bir dilekçemde söyle demiştim:

«Yanlışla değil, kasıtlı olarak mağdur edilmiş bir kimseyim. Avukat olduğum, yanı hukuk bilgisine sahip bulunduğu halde memlekette hemüz hukuki devlet rejimi kurulmamış olduğu için beni kasdan mağdur edenlerden Adalet huzurunda besap şoramıyorum.

Bugünkü şartlar dahilinde, ben kendi hukukumu müdafaa imkânından mahrum edilmiş iken avukat olarak başkalarının hakkını korumak idiasında bulunmayı güveniyorum.

Bunun için levhadan kaydumun silinmesini istiyorum.»

Baro Yönetimi Kurulu, İktidardakilere karşı benim yüzümden hukuk savasına girecek değildi yal 25/1/1956 tarihli ve 122 sayılı cevabında, Baro Başkanlığı bana söyle diyordu:

«17/1/1956 günü dilekçe ile Baromuz Reisi'ne yapmış olduğunuz müracaatın 19/1/1956 günü oturumunda inceleme sonunda adınızın levhadan silinmesine karar verilmiştir.

Aramızdan ayrıldığınızdan ötürü duyduğumuz teessürü baro ve sahîm adına bildirir bu vesile ile saygılarımı sunarım. Başkan Abdurrahman Yola»

Bu konuya, Bülent Ecevit 6 Mart 1956 tarihli ULUS'un üçüncü sayfasındaki «Günlün İşinden» sütununda «Siki Yönetim ve İnsan Hakları» başlığı altında söyle dokunumuştur:

«Tanimadığımız bir avukattan gazete ye bir mekiup geldi. Kendi hâkim bille koruyabilmekten ibrît kestiğim için avukatlık meslegini bırakıyorum yazıyor.

6/7 Eylül hâdiselerinden hemen sonra bu avukatı bir gece gelip evinden almışlar. Şütesi bile olsayan bir hâlcereye kapattı, kimse ile konuşmasına izin vermemiştir. Tevfik edindiğini ancak yirmi gün sonra öğrenebilim. Uç ay sonunda serbest bırakıldığı zamansa ne teykinin, ne serbest bırakıldığından sebebini biliyormus.

Üzerine almış olduğu dâvaların bu yüzden yarınlardan kaldırılmış, mîvekkillerinin yüzlerine bakamaz olduğunu söyleyen avukat ben ki, diyor, bu memlekette kendi hâkimi bile savunmaktan acıdım, ne cesaretle artık kendimde başkalarının hâklarını savunma yetkisini görebilir, ne cesaretle avukatlık mesleğine devam edebilirim?

6-7 Eylül'den sonraki aylar içinde İstanbul'da, bu avukatın başına gelenlerden de açi şeyler geçmiş olabilir. Ama, en açi hâkları koruyamamak gibi aciz içinde meslegini bırakmak zorunda kalan bir avukatın dertleni bir bakıma, hâkları tanımaz olmuş bütün insanları dertlerini özetliyor söyle. (...) SONRA 27 MAYIS GELDİ!

Yillardan beri hukuk devletinin kurulamamış olması yüzünden çok acılar çekmişistik. Ama işte artık 27 Mayıs 1960 sabahı, radyolarımızın başında, kara günlerin sona erdiğini sevinçle dinliyorduk. Halkın mağduriyetine sebep olanlardan, elbette yaptıkları haksızlığın hesabı sorulacaktı. Bu, mağdurların da mağduriyetlerine son vereceği umudunu doğuruyordu. Aradan dört - beş ay geçtiği halde bu umudun gerçekliğini göremeyince 9/9/1/960 tarihinde Millî Birlik Komitesi üyelerinden birkaç tanesine «Fıçı vatandaşlar» konusunda birer mektup gönderdim. Millî Birlik Komite

lesi üyelerinden biri bu mektubumu dilekçe komisyonuna vermiş olmalı ki iki buçuk yılın yakın bir zaman geçtikten sonra T.B. M. Meclisi Dilekçe Karma Komisyonunun 17 Nisan 963 tarihli karar tarafına tebliğ edildi. Kararda, «Mesele Danışlığı ilgindirir, Komisyonca yapacak bir iş yok» denilmektedir.

Ama, daha bu kararın tarafına tebliğinden çok önce, benim mektubu yazdığım tarihten bir iki ay sonra Birinci Şube memuru olduğunu söyleyen bir zat bana gerek, yazdığını mektuptan bahisle, artık vatandaşların fisli, fisiz diye bir sınıflamaya tâbi tutulmadığını, kanunu engeli olmayan herkesin memur olabileceğini İşçileri Bakanlığının emri gereğince bana tebliğle görevli olduğunu söyledi. Bu memur, tebliğ kelimesini kullanmasına rağmen bana yazılı bir şey vermemiştir. Ben, yine de, 27 Mayıs İnkılabı ile eski fişlerin gerçekten etkisiz kaldığı kanısına kapıldım. Orman İşletmelerinden biri tez avukat olmak için mürazaat ettim. Tayin ettiler. 28 Nisan 1961 tarihinde Orman İşletmesi avukatlığına başladım. Fakat fişlerim, yine gitgitim yere geliyordu. Benim avukat bulunduğu Sindirgi Orman İşletmesinin Müdürü de fisimden haberde olmuştur. Artık müdürü bana düşman gibi bakıyor, her fırsatı beni küçük düşürmeye çalışıyordu. Nihayet aramızda geçen bir hâdice, benim kendisine hakaret ettiğim iddiası ile Orman Müfettiş tarafından tahkik mevzu edilince, müdür, müfettişin benim hâkimde Emniyetten bilgi edinmesini isted. Orman Müfettiş, müdürün isteğine uyarak Emniyetten hâkimde istediği bilgiye dayanarak fezlekesinde söyle dedi:

«Mumaileyhia şüpheli dorunu yazı ile Sindirgi kaymakamlığından sorulmuştur. Yazıya alınan cevabı yazda, Sindirgi Orman İşletmesi Avukatı Faik Muzaffer Amaç'ın komünistlikten şüpheli bulunduğu ve bu sebeple takip edilmekte olduğu ve hâkkında dosya bulunduğu bildirilmektedir. Mumaileyhın komünist olduğu veya komünistlige meyyal bulunduğu resmi kayıtlarda da sabit bulunduğu göre, teşkilatta çağıştırılmış zarar ve mahzurlu görülmektedir. (...) Memleketimizde kanun dış edilmiş olan bir zihniyeti benimsemek olan bir kimse devlet hizmetinde çalıştırılmasının doğru olmayacağı kanaatine varılmıştır. Mumaileyhın ohdesine verilen vazife dolayısıyle köylülerle teması fazladır. Faik Muzaffer Amaç'ın, bu kötü zihniyetini, dâvalarda muhatap bulunan köylülerle aşlaştı her an münkündür. Faik Muzaffer Amaç'ın tavrı ve hareketleri ile işletmede oturiteyi sarstığı İşletme Müdürü tarafından Başmüdürlüğe yazılmış olan yazılarının üçüncü maddesinde belirtilmiştir.

Komünistler dünya çapında soğuk harp ismi ile huzursuzluk yaratmaktadır ve dünyamı sükûnunu bozmaktadırlar. Onların zihniyetini taşıyan Faik Muzaffer Amaç ta işletmede ve kendi içinde aynı taktiği kullanmaktadır, oturiteyi rencide etmektedir. Her gittiği yerde bu taktiği kullanacağı anlaşılan Mumaileyhın teşkilattan uzaklaştırılmasının gerektiği kanaat ve neticesine varılmıştır. (...) Mumaileyhın avukatluktan ihraç edilerek teşkilattan uzaklaştırılmasının gereği (...) kanaat ve neticesine varılmıştır. (3)

Orman Genel Müdürlüğü, müfettişin bu kanaatına katılmamış ve benim ihracım yoluna gitmemiş ise de bu zihniyette adamların müfettiş bulunduğu bir teşkilatta daha fazla kalmayı doğru bulmaya 28 Nisan 1964 tarihinde Orman İdaresi avukatlığını danıştı ile tekrar İstanbul'a dönmesi bulunuyor.

Hayatumın son 17 senesinin 142inci madde ile ilgili olan bölüm üzerinde yaptığım bu özeti son veriken sunu önemle belirtmeliyim ki:

Fıçıları, bugün gittikçe genişleyen dürrüst ve uyanık çevrelerde hor görülmekten kurtulmuş, tersine saygı görür olmuşdur. Çünkü, artık yurdumuzda GERÇEK AYDIN'lar FİŞLİ kelimeleri anlamada hale gelmiştir.

(1) Bu yazının aslı Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesinin Esas: 950/143 sayılı dosyası içindedir.

(2) Bu karar, T. B. M. M. Arzuhalı Encümeni, Devre X, İctima: 1, 25/III/1956 tarihli 8inci sayısındadır.

(3) Bu fezlekenin tamamı Sindirgi Sulh Hukuk Mahkemesinin Esas: 963/290 sayılı dosyası içindedir.

Bir geziden izlenimler

ARAP DÜNYASI UYANIYOR MU?

IV İslâmcılık, Batıcılık, Osmâncılık ve Arapçılık**- Satı Beyin Hikâyesi -****Niyazi Berkes****AFGANLI CEMALETTİN**

İslamının Dünya tarihindeki rolü son derece önemini olmuştur. Fakat onun bu önemini, ana fikirlerini aşağıda size kısaca tanıtacağım üç İslâm ideoloğunu İslâmlığın Dünya görüşü hakkında ortaya attığı özelliklerinden gelme değildir.

İslâm uygarlığı tarihini anlamak sizin modern Batı uygarlığını anlamamıza imkân yoktur. Biz, İslâmlığın uygarlık tarihindeki yerinin tamamıyla cahili haline geldiğimiz için, Batı uygarlık ve düşününan anlamak yolundaki çabalarımız da boşuna gidiyor. Bu önem, İslâmlığın bir yandan eski grec uygarlığı ile modern Avrupa uygarlığını arasında, diğer yandan eski uzakdoğu uygarlığı ile Avrupa arasında köprü kurmasıdır. Akdeniz çevresi uygarlığının erişebildiği en yüksek zirveyi temsil eden Roma uygarlığı bu köprüyi kurmadan geçti. Greko-romen Akdeniz uygarlığı Filistin'den gelen hirşiyantik dinnin kucagına düştü. Tarihte bu dinin ilk dönem kader, bir uygarlığın dünyadan kaçmasını, kendi içine çömelip marazi insanı temsil eden bir dünya görüşüne saplanmasını temsil eden başka bir dönem yoktur, diyebiliriz. O zamanki bu hristiyanlık, giderek, Avrupa insanını Akdeniz uygarlığının Kuzeybatısına hapsetti. Aşağı yukarı on yüzyıl, zamanımızın en totaliter rejimlerinin bile başaramadığı bir şeyi yaptı; her insanın tepesine, onun aklına, kalbine ve hatta yatağı odasına hükmeden bir papas dikti. İnsanlık tarihinde görülmüş bir «kişiyi kendine köle etme» sistemi yarattı. İslâmlık, işte zaman tarih sahnesine çıkışmış bulunuyordu. Bu din, o zamana kadar hristiyanlığın bir türlü soğuklamadığı uluslar arasında, ona inat yaptı. Yedinci yüzyıldan on yedinci yüzyila kadar Dünya tarihinin en dinamik medenî insanlar, müslümlanlar oldu.

Fakat on yedinci yüzyıldan sonra İslâm dünyasının çöküşü kesinleşti. Son üç büyük yüzyıl, Avrupa'nın ilerleyisi karşısında İslâm dünyası insan geriliğinin sembolü haline geldi. Ve bu arada İslâm insanı, uygarlığının ve tarihinin bütün anlamını unuttu. Düşün alantunda, Türkistan'ın Farabi'sinden Endülüs'ün Ibn Ruşd'üne kadar uzanan, eski grec düşünü ile modern Batı düşününün «göbek bağı» olan muhtesem fikir geleneği param parça ve yok oldu. Onların yerine, on dokuzuncu yüzyıllarında ve yirminci yüzyılda cehalet, gerilk ve taassubu İslâmlığın özü olarak bize ve dünyaya tanıtan adamlar yetişti. Bugün Dânyâda İslâmlığın gerçek anlamını dünya tarihi içindeki yeri açısından bize anlatacak tek İslâm düşünürü yoktur. Ama dediğim anlamba İslâm düşünürü geçenler çok.

Misir'la ve bizimle ilişkilikleri bakımından bunların üçünü size tanıtmak isterim. Birincisi, fikirleri bilinmediği halde bizde de pek meşhur olan Efganlı Cemaleddin'dir. Hayatı boyunca çeşitli karışık işlere giren, birçok doğu ve batı memleketterinde birbirini tutmaz şeyleyle uğraşan bu zati bugün İslâm ülkelerinin birçok okumuşları bir fikir kahramanı yapıp çıkardılar. Yazmaktan çok lâkırdı eden bu zatin elinizde tek bir eseri var. Fransızca çevirisinde adı: Materyalizmin Reddi. Bu kitabı göre, Dânyâda iki kuvvet var; biri iman, öteki düşün. Toplumları tutan imandır, yikan da felsefe. Felsefe de materyalizm demek. İman olmayan her düşün ona gö-

yor. Şimdiye kadar sağ yandakileri renk nüanslarıyla anlatmağa çalıştım. Şimdi buraz daha berilere doğru geleceğiz. İlk önce burada en önemli çizgi olan milliyetçilik üzerinde duracağım.

OSMANLICILIKTAN**ARAPÇILIĞA**

Bugünkü Birleşik Arap Cumhuriyetinde milliyetçilik siyaset ve düşün hayatında önemli bir unsur olmakla beraber. Misir'da tarihçe ondan daha eski bir yer tutar. Yani, İslâmcılık gibi o da 1952 devriminin mahsulü değildir. Arap milliyetçiliği fikri, Arap sosyalizmi fikrinden eskidir. 1936 siralarına kadar Arapçık fikri Misir aydınlarını hiç ilgilendirmiyordu. Ancak 1936 dan sonra Misir dışı Arap milliyetçiliği Misir'da da yayılmağa başladı. Fikri Saray bile benimseneşe başladı. Bu fikri getirenler onceleri ne Misirli, hatta ne de her zaman Müslüman. Bir kısmı ya Hristiyan Arap, ya da simdi kendisinden uzun uzadı söze edeceğim ve fikrin en önemli temsilcisi olan yarı Türk, yarı Arap bir zat.

Bunların etkileri ile 1936'da İngilizce adı ile Arab Unity, sonra 1942'de Arab Union, ve nihayet 1945'te Arab League denen kurumlar kuruldu. 1952 devrimi İslâmcılık gibi Arapçılığı da daha önceki dönemden aldı. Her ikisi de devrim subayı üzerinde etkili oldu. Müslüman kardeşlerle olduğu gibi milliyetçilerle de temasta idiler.

Fakat 1952 devriminin kendi gelişimini getirdiği fikir İslâmcılık ya da milliyetçilik değil, sosyalizmdir. Bu fikir de aslında 1952'den önce Misir'da gelişmeye olan Marxist-sosyalist düşünün hazırladığı bir fikirdir. Bu fikir benimsenmesi ve devrimcilerin ideolojisine girebilmesi, hatta onun yeni bir şekil almasına etkili olması için hayli zaman geçti. Devrim liderlerinin çocuğu, başlangıçta sosyalist fikirler beslemektedirler; hatta bazıları onlara şiddetle düşündürdü. Fakat zaman ve toplumsal zorunluklar onlara ne İslâmcılıkta ne de milliyetçilikte toplumun kalkınması için olumlu ve yapıcı yanalar bulunmadığını gösterdi ve 1961'den itibaren devrimin yaratığı rejim, sosyalizm yönüne döndü. Sosyalist aydınlar da «âyet-i kerime sosyalizmi» nden kendilerini sıyrarak Nasır'ın önerisini benimsediler; kendi teşekkürlerini dağitarak Arap Sosyalizmi adı verilen davayı, gerçekleştirmeye katıldılar.

Simdi Arap milliyetçiliği konusunu alacağım ve bunu yarışmak üzere daha Beyrut'tan beri sözünü ettigim bir zatla olan görüşmelerimi anlatacağım. Bizdeki Türkçülük görüşünün karşılığı olan bu milliyetçiliğin baş ideoloğu Satı al-Husri adlı zattır.

Bu zatin kim olduğunu bizde, bennim yaşamda sonraki kuşaklar için de bilen bulduğumu sanıyorum. Öğretmenler arasında, bizim eğitim tarihimize bir Satı Bey olduğu bilen çoktut; fakat Satı al-Husri'nin bu Satı Bey olduğunu bilen az olsa gerek.

Cocukluğumdan beri ben de bu Satı Beyi duyardım. Mütareke'den sonra sahnemizden kaybolmuş; ne olduğunu da düşünmüştüm. 1940 yılından birinde bu zatin Ankara'ya geldiğini, o zaman Irak'da olduğunu, profesör Nusret Hızır'dan öğrenmiştim. Eşi bayan Neriman bu zatin kızkardeşi idi. Fakat bu Satı Beyin Arap dünyasının en tanınmış, en etkili düşünürlerinden biri olduğunu henüz bilmiyordum. Kuşur bende değildi, cümlü Satı al-Husri ancak 1945'ten sonra bu şöhret kavuşmuştur. Yani, Türk dünyasında daha 20 yaşından az sonra meşhur olmuş olan Satı Beyle, Arap dünyasında ancak 65 yaşından sonra meşhur olmuş Satı al-Husri gibi iki zatla karşılaşmış bulunuyoruz. Birinden ötekine geçiş yılaları bence meşhuldur.

Satı al-Husri'nin Arap milliyetçiliğinin etkili bir düşünürü olarak tanınmağa başladığını ilk defa 1950'lerde Arap profesörlerinden Nikola Ziade'nin bir yazısından öğrendim. Onun yazısının verdiği bilgileri öğrenince şaşdım. Cümlü bu fikirler, o sırarda yazdıklarını İngilzceye çevirdiğimde olduğum Ziya Gökalp'tan fikirlerinin doku ve renk bakımından hemen hemen aynı idi. Halbuki, Gökalp'tan yaptığım seçmeler arasında onun Satı Beyle yaptığı münakaşalarla ilgili yazılar vardı. Demek ki, yalnız iki Satı ile karşılaşmış olmuyoruz; aynı zamanda biri şiddetli

Satı a. - Husri

milliyetçilik karşıtı, diğer şiddetli milliyetçilik yanıtı iki Satı ile karşılaşıyorum. Bir eski Türkiye'de Türk milliyetçiliği aleyleti Satı Bey, diğer şimdiki Arap memleketlerinde Arap milliyetçiliğinin önderi Satı al-Husri.

Bu değişmenin nasıl olduğunu merak ediyorum. O zamandan beri ikisi ile de ilgilenmeye başladım. İki ülkede etkili olan bir zat ilginç bir adam olmuştu. Nihayet Kahire'de kendisini bulabildim. Kurtuluş Meydanına iki üç dakika uzaklıktı bir pansiyonda oturuyor. Ben Beyrut'ta iken o buraya dönmüş.

Pansiyona gittigim zaman biraz saşdım. Binanın altındaki İstanbul'da postahane arkasındaki Katurcioğlu hanı gibi bir yer haline gelmek üzere. Top top basmalar, kumaşlar kamyonlardan taşınıp içeriye istit ediliyor. Burası yavaş yavaş bir apartman bölgesi olmaktadır çöküyor. Yukarı kata çıktıca daha da şaşdım. Her taraf alçı ve siva içinde, odalar bomboş. Her halde buradan çıkmış olmamıştır. Entari bir kapıcı gördüm. «As-sayyit Satı al-Husri burada mı?» diye sordum. Adam: «Ayva» diyerek önüne düştü. Hiç şaşmadığını bakırsa böyle arayanlara alışık. Harapça bir koridorun sonunda bir kapı açtı; içeriye bağırtıca bir şeyler söyledi, sonra bana işaret ederek girdi.

İçeride ufak tefek, hafifçe öne eğik, kulağının arkasında iştme cihazı, ayakları terlikli, pijama ceketi giymiş bir zat var. İçeri girip Türk olarak adımı söyledim. Hiç bir merak veya şaşırma eseri göstermedi. Normal bir Türkçe ile: «Buyurunuz» diyerek oturacak yer gösterdi.

Ne diyeceğimi, söyle nereden başlayacağımı bilmiyordum. Fakat onun da insanı fazla sıkıştan, mütecessis halde yok. İçinde yaşadığı şartlar mütevazı, gösterişsiz bir zatla karşılaştığını gösteriyordu. Muhterem, yaşlı, yalnız bir insanla karşılaşmış olmanın saygı ve hüzününü duydum. Ama onda fazla hassas, hüzünlü bir insan hali yok. Los odanın yarısını eski model kapaklı dolaplara ayırmış. Arkadaki bölümde bir yatak, ayna, kitap rafı, komodin gibi şeyler var. Kaç yıldan beri bu şehirde ve burada oturduğunu sordum. Cevabı hatırlamamı bıbübürt artırdı. Hâtrimda yanlış kalmadıysa 15 yıldan beri burada, yalnız yaşıyordu. Büyüük bir irade sahibi olmalı. Kahire'de rastladığım Arap aydınları hep parlak, oldukça gatafatlı çevreler içinde görmege alışmıştır. Al-Husri'nin böyle metruk ve münzeli gibi gözükken hali beni şaşırttı.

Konuşmayı açmak için bir vesile bulmak lâzım. Cümlü muhatabım konuşma meraklısına benzemiyor. Sesimi çikarmasam, odasına kimse gelmemiş gibi işine devam edecek. İlkin, habersiz gelişimden ötürü özür diledim. Adresini burada öğrendim, kendisini daha önce Beyrut'ta aradığımı, Türk eğitimindeki yeri dolayısıyla kendisini tanımak istedim, Türkiye'de öğretmenler arasında halâ adının anıldığını söyledim. Bunların hiç biri onu merak etmedi. Beni tanımak için de bir ilgi veya tescilis göstermedi. Kendimden söz etmeye hiç lüzum olmadığını tâbastian

anlamıştım. Bu 86 yaşındaki zata göre ben, çoklu çocuk fasilesinden biriydim. Türkiye'de tanındığını bildiğini de daha sonra anladım. Söylediklerimde kendisi için hiç bir yenilik yoktu.

Sonradan gene anladım ki, Türkiye ile ilgisi de tamamıyla kesilmiş değil. Kendi zamanındaki zatları hatırladı gibi, daha yenilerinden de tanıdıklarını vardı. Yalnız soy adlarından şikayet etti. Kimseyi tanıymaz olduğunu söyledi. Bir Kongrede: «Sizi Güntekin arıyor» demişler. Saatlerce düşünmüş kim bu Güntekin diye. Sonra karşılaşınca tanımış: «Bizim Reşat Nuri». Türkiye'de iken yanında öğretmenmiş. GÜLÜMSEDI: «Türkler soy adı alıp tanınmaz hale geldiler, asıl adları unuttu» dedi. Satı al-Husri'nin böyle konuşması tuhafı gibi. Soy adlarını rağmen, halâ herkesin ilk adıyla tanımakta olduğunu iddia ettim. Buna inanır gözükmeden. O zaman biraz taarruza geçmek lüzumunu hissettim: «Ama siz de bir soy adı aldınız, sizi tanımaz olduk» dedim. Beni şaşırtan bir cevap verdi: «O başka» dedi, sonra ilâve etti: «Hem bizim soy adımız zaten vardi» dedi. Belki vardi, ama kendisi de dahil, bilen veya kullanan yoktu. 86 yaşına gelmiş bir zatin böyle düşünmesi beni biraz ümitsizliğe düşürdü. Aksi, inatçı, makul olmayan bir zatla mi karşılaşıyorum?

Sonaları gördüm ki, hayır, böyle değil. Kendisi ile olan dört görüşmemin hiç birinde bir aksılık göstermedi; her ricamı yerine getirdi. İkinci görüşmemizde resmini çekmek istedim. Memnuniyıyla kabul etti. Kulakları iyi işittiği için çok yakından ve çok yüksek sesle konuşmak lazzım. Ben buna alışık olmadığım sert ve emreden gibi geliyor bana da üzüllüyorum. Hatırıma kisa zaman önce ziyaret ettiğim kırkağızı Kâzım Nâmi geldi. Çok ihtiyarlığındı, birçok olayları tuhaf bir şekilde birbirine karıştırıldığı söyledim. Gayet sakin bir gähre ile: «O, benden yaşıdır» dedi. «Zaten basit bir adam» diye de ilâve etti.

Şimdi taşıdığı soy adını şimdiden kadar bazı Arap aydınları al-Husri, bazıları al-Husri şeklinde telâffuz ediyor. Anlamını bilene de rastlamamıştım. Yalnız Beyrut'ta Profesör Yusuf İbiş: «Çok basit» dedi. «Türkçedeki hasır kelimesi var ya. Husri bunun çoğulu, yanı *Hasircilar* veya *Hasircioğlu*» dedi. Bunu o kadar kesin söylemişti ki, ben de buna dayanarak o sırada Yön'de çikan bir yazımıda öyle yazdım. Şimdi artık adın kendi sahibinden bunları öğrenmek zamanı gelmişti. «Husri değil. Husri» dedi. Ya anlımı? «Mânasî yok» dedi. Varsa bile kendisi de bilmiyordu. Ama hasır kelimesi ile hiç bir ilgisi olmadığını söyledi.

İlk görüşmemizde kendisinden söz etmedik. Kahire'de görmek, öğrenmek istedim sevlerden konustuk. Yardım etmek istedim, fakat önemli bir yardım da yapamadı. Ya da yapmak istemedi. Belki de bura makamları ile fazbir ilişkisi yok. Burada âdetâa misafir gibi bir hali var. Bâzı Mısırlı aydınları zaten onu aşında Türk olduğu kanısında. Hazret te Arapça'yı Türk gibi konuşuyor. Zaten yalnız o değil, başka Arap ülkeserinden gelen Araplar bile burada yabancısı gibi kalyorlar. Onun bu durumunu görince, Mısırlı etkili bir düşünür olduğunu yoldaki işittiklerimden şüphe edecekti. Fakat soruşturmalardan örendim ki, şüphem yerinde değil. Mesela, Kahire kitapçılarında eserlerini bulamadığımı Kahire Üniversitesi'ndeki genç hocalardan birene söyledim: «Öyledir» dedi, «Çünkü eserleri Beyrut'ta basılıyor, buraya gelir gelmez tükeniyor, kalmıyor. Çok okunuyor» dedi.

İlk görüşmemizde Aydınlatma ve Yönetme Bakanına, bir de Vezir as-Thakafe'ye yani Kültürel bakanına bir daha gelişimde mektup hazırlıyağımı söylemiştim. Bir daha gidişimde sigara masasının üzerine konusun bir zarftan beni beklemekte olduğunu anladım. Fakat sözünü ettii vezirlere yazacağım mektupları vazmamıştı. Buna karşılık, Arap Birliği'nde kültür dairesi başkanına Arapça yazılım bir mektup hazırlamış. Kapalı olmadığından okudum. Orada benim bir Türk ustası olduğunu, kendisine kendiliğinden geldiğimi, beni önceden tanımadığını tasvir ederek yardım etmesini rica etiyordu.

Oraya daha sonra gittiğimde anladım ki kendisinin asıl ilişkili olduğu teşekkür burası. Zaten Arap halklarının bir tek ulus olduğu fikrinin babası o. Arap ve Mısırlı dâşîn hayatına getirdiği yeni milliyetçilik görüşünün en önemli eseri bu müessese. Arap Birliği'ni ziyaretimden sonra anladım ki, ora ile de pek tazla bir ilişkisi kalmamış. Hatta orada onun yapmak istediği bazı şeyle bozmuşlar. Beni ilgilendirmediği için bunun dedikodusuna girmedim. Sayı al-Husri şimdi artık mütekait dumruda, hatalarını yazmakla meşgûl.

Naturalarından söz edince Türkiye'ye ait kısmını yazıp yazmadığını sorдум. «Hayır» dedi, «benim hayatında üç devre vardır. Birinci devri, biri millî mücadele devri (yani Suriye ve Irak'ın millî mücadele devrini kastediyor,) biri de şimdiki devir.» Sonuncusunu yazmış. En önemli ikincisi. Buna ait yazılmış kitapları var. Şimdi hatura olanları yazıyor. Vakit kalırsa Türkiye dönemini de yazacak.

Beni hayatının bu dönemi ile bundan ikinci döneme geçiş ilgilendirdiği için asıl görüşmek istedigim konuya girmek üzere bir deneme yaptım: «Sizin hayatınız hakkında fazla bilgi yok. Arapça kaynaklar var mı?» dedim. Güldü. Son sualime cevap vermedi. Belki bunda bir tarzı var. Sadece: «Eski muallim arkadaşım merhum İbrahim Alâettin Türk Meşhurları'nda benim hakkımı yanlış bilgi veriyor. Sebebi de benim Türkiye'ye terkedisime kızmış olması» dedi. Halbuki, üçüncü ve dördüncü görüşmelerimizde kendi hayatını kendinden dinlediğim zaman gördüm ki, Türk Meşhurları yanında olmamakla beraber akımda kalanlara göre, orada bunlara akyarı bir şey yoktu. Yalnız Türkiye'yi bırakması dolayısıyle serzenişli cümleler vardı.

Satı Bey de zaten bunları biliyor. Ayrılırken ve ayrıldıktan sonra yapılan tenkit ve nücumları anlattı. Kızımsız bir hali yok, bunları gayet sakin anlattı. Kendisi hakkında daha genç kuşakta Emin Erisirgil'in Gökalp hakkında yazdığı kitapta daha sert hükümler vardı. Benim Türkiye'de Lâlikîn Gelişimi konusundaki Ingilizce kitabında da bazı eleştiriçi yargilar vardı. Fakat bunlardan söz etmedi, haberî yok olmuştu. Onun için ben de sözünü etmedim.

Hangi şartlar altında Türkükten, daha doğrusu Osmanlıktan çıkış Arap olmağa karar verdiği, Suriye'ye nasıl gittiğini, Arap milliyetçileri arasında ne münasebetle tanındığını öğrenmek istiyorum. Kendisine karşı millî bir kınama bulunmak için değil. Bir insan istedikten sonra ister Arap olur, ister Acem. Kendisinin bileceği şey, Bu, hele bir fikir, bir dava meselesi oluktan sonra en namusluscası bu. Örneğin, Mehmet Akif te daha sonraları Türkîye'yi bırakıp Misra çekildi. Fakat Satı Bey gibi o, Türkiyeden milliyetçilik dersini alamamış. İslâmîliğindaki inadı yüzünden Arap ta olamadı. Orada da kendine yer olmadığını anladığını zaman memleketine döndü. Ideolojisini dünyada yeri kalmadığını görmenin hüznü içinde öldü. Satı Bey daha aklı çökmiş. Türk milliyetçiliğine, Osmanlıcılık çerçevesi içinde karşı olarak el üstünde tutulduktan sonra, Osmanlı'nın sonu geldiğini anlayarak Arap milliyetçiliğine katıldı ve sonunda onun öncüsü oldu.

GÖKALP SADECE

BİR SÂRIDİ

«Ben» dedi, «Osmanlılığı inanıyorum. Türkçülüğü Osmanlı birliğine zararlı ve aykırı buluyordum. Fakat daha Harb-i Umumi bitmeden artık Osmanlılığın bittiğini de anladım, İstanbul'dan ayrılmak gerektiğini gördüm.»

Tarihimizin her buhranı zamanında olduğu gibi o zaman da memleketten bir aydın exodus'u başlamıştı. Kimi İsviçre'nin, kimi Fransa'nın, Kimi Amerika'nın, kimi Arapistan'ın veya Arnavutluğun, kimi Rusya'nın yolunu tutmuştu. Birazı da geriye, Anadolu'ya kalmıştı. O da Suriye'nin yolunu tuttu. Halepli bir aileddendi. Babası hâkim, Dili Arapça. Hatta bir aralık Konya'da hâkim iken Türkçeyi iyi konuşmadığını Osmanlı hükümetini ona bir Arap memleketinde bulunuşunu daha faydalı görerek, yeni adiye teşkilâti yapılan Yemen'e göndermiş. Satı Beyin kendisi Arapça'yı çat pat-

biliyor, konuşmayıormuş. Yani bizler gibi.

«Araplığa karar vermek benim için riskli bir şey olacaktır. Türkiye'de çok iyi bir mevkiiim var. Şahsi menfaatimi düşünmüs olsaydım orada kahirdim. Fakat Arap hareketine katılmak benim için bir vazife idi. Milliyetçi Arap gençlere vatanınıza gidin derken evvelâ ben nümunen olmamışdım. Zaten Türklerde kendilerine yetecek kadar boz münevver vardi. Arapların benim gibi kimselere daha çok ihtiyacı vardı» dedi.

Hayati üzerine konuşukça merak ve ilgim iki noktaya toplanıyor, fakat aksı gibi o, bunlar üzerinde konuşmaga pek istekli değil. Suallerimi kulağının içi işitmemesinden faydalananarak geçti. Ziya Gökalp ve maârif nazırı Emrullah Efendi ile İhtilâflarının sebebi neydi? Suriye'ye gitmeden önce Arap millî hareketi ve teşekküler ile ilişkili midir? Bu ikisi arasında bir bağ var mıydı? Ben, Türk düşün hayatının tarihi bakımından bunları merak ediyorum.

Birinci noktada «İhtilâflarımızın hâl bir siyasi tarafı yoktu» iddiasında direndi. Zaten İttihat ve Terakki ile Ziya Gökalp, üzerinde konuşmak istemediği iki konu. Gökalp için «O, sadece bir sâirdi, hem de iyi bir sâirdi» gibi, beni bu işleri bilmeye çoluk çocuktan biri sanmasının verdiği cesaretle yargılar veriyordu. Kendisi Battı bilimlerini, müsibet ilimleri biliyordu. Gökalp ise İlahiyat, tasavvuf gibi şeylerden anlardı. Mesele, bu kadar basit olsaydı Gökalp'ın Araplığa geçmesi, Satı Beyin de Kemalizme katılması gerekiyordu. Gerçekte, Gökalp ve Mehmet Akif tabiat bilimlerine belki ondan daha fazla vâkıftular, ikisi de baytar okulunda okumuştu. Satı Bey ise Mülkiyede okumuş, bilmeciliği Avrupa dergilerinde bilim yazıları okumak, hayvanat tabloları toplamaktan ileri gidiyordu. Asıl fark, iki adamın fikir yapısının yön ve millî bağlanışları arasındaki farkı. Sayın al-Husri'nin Ziya Gökalp'ı küçümsemesi, Türkler arasında milliyetçiliğin doğuşu hakkında yankıları ve bir nüshasını da bana lütfetti. Arapça incelemesinde de gözü koyuyor. Bunda Gökalp'ın adı, yanılmamış, iki defa geçiyor, her defasında da (ki Türkiye'de milliyetçiliğin önderi olduğuna inanılmaktadır) gibi parantez içinde bir ilâve yapıyor.

İkinci noktada Satı Bey daha da lâkonik. Önce bu bahiste hiç konuşmak istemediği belli oldu, fakat benim dönlüp dolasın buraya gelen sorularıma parça parça ve kısa kısa cevaplar verdi. Benim anlamak istedigim şey, Emin Erisirgil'in Ziya Gökalp'a atfen iddia ettiğini gibi, Satı Beyin daha Osmanlı İmparatorluğu yıkıldan önce gizlenen Arap milliyetçisi olduğu iddiası idi. Ben bunları, kendisine karşı olumsuz bir yargı vermek açısından değil, gerçekte bilmek açısından öğrenmek istiyordum.

Verdiğim cevaplardan İmparatorluğun yıkılışına kadar ne Türk ne Arap milliyetçisi olmadığı, sadece Türk milliyetçiliğinin Osmanlıya zararlı olduğunu inandığı anlaşılıyor. O zaman Türk milliyetçileri Türk ordusundan, Türk bayrağından söz ediyorlardı. Bu takdirde, bu İmparatorluğun diğer ortakları olan Araplar da Arap ulusundan, Arap bayrağından söz etmeyecekler miydi? İyice açıklanmadı, ama bazı yazılarında ve bir de Harp Akademisinde verdiği konferanslarda bu fikirle söylemiş. Ben bu fikirlerin Satı Bey tarafından değil, daha Meşrutiyetin başında Sebilü'reşat gibi İslâmîci dergilerde yazdığını biliyorum. Fakat Satı Beyin yazılarında böyle bir fikre rastlamamış değilim. Anlaşan iyî bilmeyorum. Belki de sayın al-Husri, İslâmîciler ait olan bu tezi sonrasında kendine atfetmemiştir.

Daha mütareke gelmeden artık Osmanlı İmparatorluğunun bittiğine kanaat getirmiştii. Yıkılış gelince neden kendini Türk milliyetçiliğinin yanında bulamadığını sordum. «Çünkü» dedi, «ben Araptım». «Ama» dedim, «Siz simdi kendi eserlerinizde iddia edivorsunuz ki, milliyetçiliğin temeli dildir, halbuki az önce Arapça bilmediğiniz söylediniz» «Evet, ama» dedi, «Ailem Araptı ve onlar Arapça konuşuyorlar-

TALAT PAŞANIN SİYONİZMİ

Satı Bey 1919 da İstanbul'dan ayrılmış. Suriye'ye nasıl gittiğini sordum, kısaca «karadan» demekle yetindi. Suriye'ye Emir Faysal'ın yanına vardı. İstanbul'daki bir öğretmenin bu kadar kolaylıkla Faysal idaresi ile temas kurarak önemli bir yere geçmesi nasıl olmuştu? Kendisi bunu, Arap milliyetçilerinin adını ve şöhretini bildiklerini, aralarında tanımadığı çok öğrencileri olduğunu söylemekle cevaplandırdı. «Ben o zaman yalnız İmparatorlukta değil, onun dışındaki Türkler arasında, meselâ Azerbaycan'da da tanınıyorum» dedi ki, doğrudur.

Konuşmalarımızda Satı Beyin ikinci kaybedilmiş vatanı olan Suriye'ye bağılılığını anladım. Faysal idaresinin düşmesinden sonra da orada kalamadı. Suriye milliyetçilerinin Osmanlı Türkçülerine karşı olumsuz duyguları diğer Arap milliyetçilerinde olduğundan fazladır. Bunun nedenlerinden başkası Cemal Paşa'nın orada yaptıklarıdır. Arap milliyetçilerini asturduğu için ondan nefret eden Suriye milliyetçilerinin, bu işlerin nasıl olup bliği hakkında bu paşanın da ne dediğini okup okumadıklarını bilmiyorum. Fakat Satı Bey Cemal Paşa'nın yazdıklarını biliyor, hatta oğlunun soru zamanında çikardığı Cemal Paşa hatıratının Türkçesinden de haber var ve bunun İngilizcesinden daha iyi olduğunu söylüyor.

Cemal Paşa'nın kendisi gerçekten Türkçü müydü? Yoksa Osmanlı İmparatorluğunu kurtarmaya çalışan bir general miydi? İttihatçılara muhalif olanların önemli bir kısmı Osmanlıcılık tarafından olduklarıdan mi onlara karşıtırlar? Bunlar henüz daha objektif, tarafsız olarak incelemiştir, aydınlatılmış değil. Cemal Paşa'nın yanına katılan Halide Edip, Falih Rıfkı gibi zatların bu Türkçülük işlerindeki rolleri ne olmuştur? Ahmet Haşim'in Halide Edip'in suçlamalarının bir esası var mıydı, yoksa o da Araplı gâdüsü ile mi ona saldırmıştı? Haksız olarak büyük bir cinayet mi işlenmiştir, yoksa bir savaş esnasında siyasi ve askeri zaruretlere bazi masum insanlar kurban mı gitmiştir?

Bunları ev sahibim ile tartışmaya, dertleri desmeye lütfüm. Son zamanlarda bir Israel profesörü Birinci Cihan Savaşı'nda siyonistlerin hem Almanlar, hem İngilizler arasında Filistin'in Yahudi vatanı ilân etmesiyle vatandaşlığına inanılmaktadır. Alman siyonistleri, İsviçre'deki siyonistlerin västâsiyle, İngilizlerin Balfour beyannamesini yayınlayacaklarını önce de ögrenmişler ve Alman hükümetini bu işi İngilizlerden önce davârî yapması için tâzyik etmişler. Alman hükümet de bu işi Türk hükümetinin yapması gerekiyse Berlîn'deki Osmanlı sefiri ve İstanbul'daki Alman sefiri västâsiyle teşebbüse geçmiş. Filistin'in Yahudi vatanı ilân edilmesi için Alman hükümetinin yaptığı baskılardır altında galiba Talât Paşa nihayet yumuşamış. Fakat Cemal Paşa Suriye'den kesin ultimatomu dayatmış: «Filistin Arap memleketiidir. Başımızın zaten Araplarla dertte. Şimdi böyle bir beyannâme yayınlarsak büyük rezalet olur. Ben böyle bir cephevi tutunduram, derhal istifa ederim. Almanlar bu sevdadan vazgeçmelidirler» demiş. Adamcağız, sonuda ne Arapları, ne Yahudileri, hatta galiba ne de Türkleri memnun edemedi!

Al-Husri ile bunları mülnakaşa etmek istemedim. Büyüklük bir facianın kurbanlarının avukathını, ya da savcılık yapmak bana düşmezdi. Savaş, hem enperyalizme karşı bir savaş, hem milliyetlerin milliyetlere karşı savaştı. Satı Bey bunlar olmasın diye milliyetçiliğe karşı idi belki, fakat korktun işkisi oйdu, iki ulus boğaz boğaza geldi; etkileri de halâ silinmiş değil. Ben şahsen, onun Araplığının sırf Türkçülerin iddialarına karşı bir şey olduğuna kanaat getiremedim. Savasın sona ermesiyle Osmanlı devletinin feher var idivse) Türkçülüğü de zona ermisti. İktidara Osmanlı bir hükümet gelmişti. Bunda kendisi bir nazır, bir de işe bir mîsteşar olabilirdi. İvi ki olmamış; simdi yüzellilikler listesinde olacaktı. O kendi inancı ve duvgul-

KÖY ENSTİTÜLERİ VE TAŞ KÖYLÜLER

Yusuf Ziya Bahadırı

Anadolu bir köy ülkesiydi. Gökte yıldız nassis, Anadolu'da köy öyledi. Buntardan biri de Taşköy'dü.

Taşköy'de bir Ali vardı. Ayagi yalan, bacağı çıplak. Mal giiderdi. Ali'nin dünyası: Çiplak ayak, çıplak bacak, bir de ayanın öfkezi...

Taşköy'de bir de Ayşe vardı. Ayagi yalan, bacağı çıplak. Kaz güderdi, madmam toplardı, tezek toplardı. Ayşe'nin dünyası: Kaz'dı, madumaktı, tezetti...

Ali'ye Ayşe'ye, Ankara'da, Büyük Millet Meclisi'nde Yücel'in: «...milletimin naciz bir irfan hizmetkarı olarak bu hatalın büyük zevki içerisindeydim.» dediğinden bir gün sonra, «okuyacağımı» dediler.

Yüzüyillardır alıştagelen bir töre bozuluyordu. Ali askere değil, hapishaneye değil, gurbete değil, okumaya gidiyordu. Ayşe, daha 12 yaşını doldurmadan, düşlerine, oyunlarına kumandan zora ve parayababası yaşamda adama satıldığını uzak bir yere gittiğini hatırlıyordu. Ayşe okumaya gidiyordu.

Türk tarihinde büyük bir olaydı bu. İlk defa Ali'nin de, Ayşe'nin de birer insan olduları aklı gelmemiştir.

Sındırdı yurdun dört bucakından gelen krizi, oğlanlı köy çocuklarıyla yeni bir dünya kuruluyordu.

Bu okulun adı köy enstitüsü idi.

Taşköy'de beş grup köylü yaşırdı:

Birinci gurup: Azaplar, ırgatlar, Ali ile Ayşe bu guruplardı. Babaları azaptı, ırgatı. Bu türden kimse rahatsız olmadı, Ali'den, Ayşe'den memnundular.

İkinci gurup: Birkaç dönümlik tarlası, ekip bliçen ve fakat geçimini bir türlü sağlayamayan köylülerdi. Ali'den, Ayşe'den bunlar da memnundu.

Üçüncü gurup: Tarlası ekip bliçen, ne başkasının içinde çalışan, ne başkasını içinde çalıştırırlardı. Buntardı da Ali'den, Ayşe'den şikayetçi sayılmazlardı.

Dördüncü gurup: Zengin köylülerdi. Toprakları çoktu buntardı. Tarlalarında azap, ırgat ağırlıktır. Ali ile Ayşe de bu kapıda ekmeğin yemislerdi. Sındırdı biter kışılığe bürünmüştüler.

Zengin köylüler rahatsızıydı.

Taşköyü muhtar bu guruplandı. Muhtar da rahatsızıydı. Bir de besinci gurup vardı: Genelikle şehirde otururlardı. Ortaçağdaki derebeylik döneminin birei mirasçılarıydı. Sındırdı birer «aşa» idiler buntardı. Ali'ye, Ayşe'ye hiç tahammüller yoktu. Ağalar tümde rahatsızdırlardı.

Köydeki imam da telâh içindeydi. On yedilik bu gençleri birer rakip görüyordu kendisine. İmam rahatsızıydı.

İdare adamı rahatsızıydı.

Kasabadağı esraf, şehirdeki patron da rahatsızıydı. Bu rahatsızılar gurubu ilim Türkiye'yi sarmıştı. Yıl 1946 idi. Ve bu rahatsızılar gurubun başkanlığında «demokrasi» başlıyordu. Demokrasi önce bir oyun sanıldı. Ve oyunculara da «politikası» dendi.

Oyun bir yarıştı. Oyunu kazanmak için «her şey meşru»ydu. Muhafiz, muvafık bu oyunu kazanmak için çırpmayıyordu. Bu yıldızdındı ki, Taşköyü Ali ile Ayşe hıçbirinin umurunda değildi. Yerebatı Ali ile Ayşe! Ve bunlar için Ali ile Ayşe lî bir «kozo» oldular...

Bugün köylü çocuğu için tek bir kapı açıktır: İmam - Hatip Okulları. Köylü çocukları için yalnız ve ancak bu okullara gitme şansı vardır. Eski köy okullarının devamı olan bugünkü altı sınıfı öğretmen okullarına, bir takım oyular yüzünden girememektedirler. Diğer okulların hepsi, ortaokula dayanıla getirilmemişlerdir.

Köy Enstitülerinin yerine, İmam - Hatip Okulları, Köy Enstitülerinin amacı, köylü köy çocuğu aracılığı ile kalkındırmak, ekonomik ve toplumsal yapıyı değiştirmekti. İmam - Hatip Okulları kuruluların amacı ise, «din adamları» yolu ile toplumsal ve ekonomik yapıyı olduğu gibi tutmak...

Bugün yurdumuzun dört bir yerinde uygulanan eğitim düzenini formüllemek gereklidir, söyle söyleyebiliriz: 1966 yılı Türk eğitimi = Amerikan parası + Amerikan projesi + Amerikalı uzmanlar...

Bu denklem, bugün Türkiye'de uygulanan bir eğitim düzeninin özeti dir.

rına en uygun olan yolu dürüstçe tutmug

«ANKARA: ENGERI!»

Belli ki, Osmanlı olmayan bir Türk milleti veya devleti olamayacağına kanaat getirmiştir. O zaman Suriye'nin ve Arapların istikbali daha parlak gözükyordu. Türkülerin bütün ıddialarına rağmen ortada bir Türk milleti olduğuna kendileri bile inanmıyorumlandı. Suriye zengin bir tüccar meşfeketi, Anadolu fakir ve iptidai bir yer. Suriye Fransa gibi medeni bir memleketin göz bebeği, Anadolu İmparatorluğu paylaştı emperyalist devletin bile alıma tenezzüllü etmemiyip bir kısmını Padişaha, bir kısmını Yunanlırlara, bir kısmını Ermenilere bırakıkları bir yerdi.

O zamanın birçok Batı hayranı, medeniyetçi aydınları her halde böyle düşünüyorlardı. Ben bunları düşünürken, Sati Bey gülümsemi: «Ankara!» dedi. «o zaman ona Engürü derlerdi, bizde şaka etmek için bunu Engeri şeklinde söylemek» dedi. Bu sözü, dü-

süncelerime yardım etti. Evet, beklenmedik şeyler oldu, bu Batı hayranlarının hesapları yanlış çıktı, Suriye, bağımsızlığını medeni Fransızlardan alamadı; fakir ve iptidai Anadolu'da o «Engeri» adlı kasabada Mustafa Kemal Arapların veremediği bir savaş verdi. Biri manda altı, hafta sömürge olma durumuna düştü; öbürü bağımsız bir devlet olarak dünyaya doğdu.

O zamanın bütüng **baticıları** gibi bir baticı olan Sati Bey de ihtiyatlı o zaman emperyalizmin ne demek olduğunu bilmiyor; ulvi ve insani Batı kültürünü böyle şerlerden temiz ediliyor. Fransızların ve Ingilizlerin insanlık, uygurlık ve uluslararası özgürlüğü için dövizlüklerini saniyordu. Suriye'de büyüğün bir Arap devletinin, belki de büyük bir Arap İmparatorluğunun bu medeni milletlerin yardımı ile gerçekleşmesini özülüyordu.

Ne yazık ki bu bir ütopya idi. Batı, kendi hayranlarını hayal kırıklığına ve kendi aleyhine çevirdi. İşte o zaman, Sati Beyin «millî mücahede»

YAZARLAR VE ÖĞRETMENLER

Fakir Baykurt

Bu yakunlarda Amerikalı bir doktora öğrencisiyle konuşustum. Türkçe öğrenmiş ve «Türk Edebiyatında Köy» konusunu hazırlamak üzere İstanbul'a gelmiş. Eline, kendisine rehberlik etsin diye iki kisinin adını, adresini vermişler. Buntardan biri bugün Ankara'da yüksek bir yönetici, öteki de öğretmen. Yüksek yönetici, çok meşgul olduğu için Amerikalı öğrenciyle ilgilenememiştir. Ama öğretmen üyesi, oturmuş karşısına, hangi yazarı, hangi kitabı sorduysa, hepsine «Komünist» damgasını vurup bırakmış. Ünlü lärken de «En iyisi sen bu konuya bırak» denmiştir. Köy konusunda, ve genel olarak edebiyatta damgasız bir hıçkırık bir «ism» kalmayıcağına çok şanslı Amerikalı öğrenci. Ama bakmış başka yolu yok, balamış «damga» larla koynusuna...

«Devri Dilârayı Demokrasi» de, yurdun köyüne, toplumsal sorunları kuralan tüm özcanlar, yazarlar, tüm adı belli sanatçılardır. «damgalı»dır. Ve şimdî birer iki tutuklu anlaştı. Tıpkımlıyanlar da yakarsakolda, ya adlıyede. En rahat olanların arasında polis... Eğer, bu akılı yetki sahipleri, damga sanatçları tertemiz içeri tıkmayı başarırlarsa, dışarda sanatçı kalmayacak. İstanbul tiyatrolarını, M. Ertuğrul'u tutan yazar ve geviricilerden kurtardıkları gibi, Türkiye'ye «damga» sanattan temizleyeceklər. Tâ Homer'dan, Yunus'dan, Nesim'den beri namuslu gerçekçi söyleyip gelen sanat böylesce kapattıktan sonra, İstanbul tiyatrolarını da. Türkiye'ye de bir «usak sanat» la dolduracaklar. Tarihin apaçık gösterdiği Izere, beri «usak sanat» her devirde, her dönemde kolayca bulunabilir, bulacaklar.

Sanatın ve bağımsız düşüncenin taşıyıcı öğretmenler de böyle bir başlangıçtadır. Bir uzun süredir oradan alıp oraya savruluyorlar. Okuduklarına yazdıklarına, söylerlerine sansür kontuyor. Türkitemiz hiç hak etmediği halde, içerde ve dışarda, «Düşünce ve Öğretim Özgürlüğü»nden yoksun bir ülke olarak konu suluyor... Bugün öğretmenlik, yukarıdan aşağıdan türlü sıkıştırımlarla, az insanın katlanabileceğe bir zorluklar mesleği haline getirildi. Düş sermayenin ve onun içerdeki kollarının organize ettiği din ve politika geriligi, şimdî doğrudan doğruya sanatın ve öğretmenliğin üstüne saldıryor. Yüz onsekiz yıllık geçmişinde geriye atılmış bir tek adımı bulunmaya ve bütünlüğü bir türlü bozulmayan öğretmenlik, ikinci yüzyıl ilçec kösteklendi ve az da olsa parçalandı. Doğu Anadolu'nun bir kasabasında, oğlu sınıfta bırakıl-

diği için okulu ve Ingilizce öğretmenine saidran ağa cezasız bırakılırken öğretmen sinavdan uzaklaştırıldı. Üç dört ay içinde sayılı yüzler asan söylekler yarattı ki: Öğretmenlik mesleginin politika içindeki ve dışından gelen yöneticileri geriligin ve cahilliğin karışısında canlı, basla savasın haklı öğretmenin elini kolunu tutup ötekine de, «Vur ha! Bir fazla var! Ez onu! Ye onu!» diye göz kırpıyorlar. Buntar yetmeyenler, Millet Meclisinden, öğretmenlerin Müfredat programları ve alfabe kitapları içine çekilmeleri lhtar ediliyor. Ne anlaşılmaz bir alın yazısıdır ki, savaş cephesinde öğretmenler, hem kardeşler, hem kendi kumandanlarından kursun yiyorlar. Ali, birtakım bulabilseler, alı biraz da ha cesur olabilseler sanatçılardı, gibi sayıları yüzbinler bulan öğretmenlerin adı ortaktan çekilecekler, yerlerine yıldızdan beri teknik adı edip geldikleri imamlarla, hatiplerle dolduracaklar. İki yıl önce bunun bir denemesini yapmış elleri yanmış gibi hemen geri çekildiler. Şimdî de, dilleriyle demeseler bile, alıbılıncılarında «kutsal amaç» budur, bunu yapacaklar.

Ama ne sanatçılara yaptıkları eziyet, ne de öğretmenlere uyguladıkları baskıcı başarı olacak, ikisi de en şasmasız şekilde kırılacak, ikisi de sökmeyecek. Nal ile mihin arasında sıkıştırılsalar da sanatçı, namuslu gerçekçi söyleyecek, uyarıcı sanat eserlerini doğuracak. Darkafalı politika, kalemi kâğıdı kaldırırsa, basımevlerini durdursa, türkülerle, koşmalarla bu savas yine sürdürilecektir. Türkiye, kosmaya bir kulp taksalar, kulp takımı yarışacakları yeni anlatım araçları bulunacak... Ve öğretmenler, sürülmekle, kırılmakla tükenmeyecekler. Şimdî Baştenten uzak ilere doğru genişleyen «atamalar», isterse hiç dinmesin, hiç dur-

masın; öğretmeni Türkiye sınırlarının dışına süremeyeceklerine göre o kente olmasa bu kente, o köye olmasa bu köye, okutmanın aydınlatmanın ofanlığı inşanacak Atalar, açığa çıkarısalar, yüz binden beş binin kılınca dokunsalar, yasaların uyutla maddeleri, yargıçların kararları: uyanacak, uygulanacak ve dünya başlarını yıkılacak. İzmirdeki haksız atamalar, babalarдан önce «ana»ların tepkisiyle karşılanmış ve «zink» diye durdurulmuştur. Yapıbilecekleri sadece «ezici» olacak, sanatçılardan ve öğretmenlerin çektiği, halkın uyanmasında, sanatları ve öğretmenleri kadar etkili olacaktı

Karamsar olmanın gereği yoktur. Bu kavga bugünün değil dünün, önceki günün kavgasıdır. Tarihin her döneminde başka başka adılarla anılan bu savaşın özdeşliği de olmuyor, hep aynı kahyalar, Aklıclar, aydınlar skiziz on kurbanlar verseler bile, tarih bu kurbanları en sıcak köşesine, en güzel sözçükleriyle yazıyor Haikler, kahramanlarına er geç sahip oluyor, adalarını köyle kentlere veriyor, anıtlarını caddelere, alanlara dikiyor. Kreon'un ve kreoncuların rezil adları kimsenin dillinden düşmeyecekler, ve sokratçuların adları oluyor. Ey bugünün horlanan, aşsız ekmeğiz birakılan, cezaevlerine tığlanan sanatçılari, ey odayan oraya sürülen, az yetişen öğretmenler; sadece bugünü düşümmeyin. «Yarın diye bir sey yoktur» diyen evlensizlere bakmayın, yarın diye bir sey vardır, bugün size bunları yapanların yarını halleterini, yarınki perisanlıklarını düşünün. Bir yüce yargıç önünde, nasıl ezilip bütüleceklər, nasıl el etek öpmek isteyeceler, tasarılmaya çalışın. Karanlıkla savasta zafer aydınligindir. Çünkü göklerin gününe aylı yıldızı yetmediği zaman insanlığı, ısrarı bulmuştur. Bu işin tanrıların tekeline de değildir artik. Bu işin kaynakları her yıl büyümekte, her yıl gürültülmektedir. Hele maddenin en küçük çekirdeği parçalandıktan sonra, karanlığın kazanma şansı bir kalmamıştır. Ve siz aziz sahalar, hiçbirinizin muradı o değildir ama, siz isteseniz de istemezseniz de, tarihe yazılıacak adalar sizin adalarınızdır, sizin yigit adalarınız...

İKİ TÜRKİYE

— Hasan Ali Yücel'in aziz hâtirasına —

Erol Ulubelen,

Arizona'dan bildiriyor

PARÇALANAN TÜRKİYE!

... Bir Arap atasözüne göre: Cöküntü halindeki bir devlette akılı adam çok bulunur, fakat karakter sahibi bir tek adam yoktur.

Bu sözün doğruluğunu, bugün Türkiye'de görüyoruz. 20. İnci

asırda, Türkiye'de şöhret peşinde koşan bazı adamlara, bazı kabiliyetli insanlara rağmen, milletin kaderine tesir edecek bir tek karakter sahibi adam yok. Bugün Türk ırkınun gözlerimizin önlüğünde dejenere olduğunu söylemek yalan değildir.

2. Nci Mehmet ve Muhteşem Süleyman'a îlyak bir tek adam yok bugün Türkiye'de. Bu sihhat ırkın dejenere olmasını kötü idare yüzündendir. Kılıçla yaşıyalar, şimdî kötü idare yüzünden yok oluyorlar. Genç Türk erkekleri ruh ve sihhat dolu harp meydanlarına gidiyorlar, orada, ya hastalıktan veya düşman kurşunlarından ölüyorlar. Geride ihtiyan adamları, kızları ve çocukların hastalık ve soğuk bekliyor.

Türkler eğiten, yol gösteren yok. Moral veya maddi yardım yapan yok, çalışıyor, dileniyor ve mahvoluyor.

Türk toplumunun bel kemiğini teşkil eden köylüler ihmali edilmiş. Cehalet hurafe, zulüm ve dili istismar onları mahvetmiş. Türkler karekter olarak fakatik değildir, fakat cehalet ve istismar onları kötü yapıyor. İmparatorlukta hiç bir endüstri yok, hattâ ziraat bile yok. Hükümet köylünün durumunu düzeltmek için hiç bir şey yapmıyor. İmparatorlukta eğitime hiç yer yok. Türkler herseyden çok tahsile muhtaç.

Bütün ticaret, Rum, Yahudi, Ermeni, Bulgar ve Avrupalı-

Gelecek yazı

SATI BEY HAYATINI ANLATIYOR

rin elinde. Durum öylesine ımitiz ki, hükümette herkes rüyvet istiyor. Bütün Türkler kendilerine olan güvenlerini kaybetmişler, İmparatorluk çöküyor bu da ancaK Türk olmayanların işine yiyor.

The Living Age, Yazan: Dr. E.J. Dillon, 1912, Cilt: 272, S. 601.

TURK CUMHURİYETİ YASLANIYORI...

... 1911 yılında Türkiye'ye ilk geldiğinde, muazzam İmparatorluk çöküordu hiç bir ımit yoktu. Atatürk Türkiye'nin başına geçince her sahada inkılâplar yaptı. Ve onlara Türküklerinden gurur duymayı öğretti. Şimdi inönü Cumhurbaşkanıdır.

... Kayseri'den Ankara'ya araba gidiyor. Yolculuk köylü erkekleri yamalarla dolu lime lime elbiseler içinde. Kadınlar yüzlerini peştemallarla örtüp saklıyorlar. Türkler penceresiz evlerde hayvanları beraber yaşıyorlar.

... Ankara'da Hasan Öğlan Köy Enstitülerine gittim.

Türk nüfusunun % 80'i köylüdür. Buna kırk bin köyde yaşarlar. Okul yok denecek kadar azdır, bu köyler için okul ve öğretmen lükstür.

Türkiye'de 1935 - 36 yılında 6901 öğretmen ve 370.000 talebe vardı.

1942 - 1943 yılında 14.284 öğretmen ve 603.000 talebe vardı.

Enstitülerin kuruluşu ve Türk köyünün kalkınması:

Bu enstitüler köylüler için tiplik birer tecrübe istasyonudur. Başlangıçta genç erkekler buraya gelip cadırlarda yaşadılar. Kendi yiyeceklerini bize kendileri temin ettiler. Bugün muhteşem bir

PROTEİN

İçişleri Bakanı Udall, «Food and Drug adm.» den (Gıda ve İlaç İşleri İdaresi) israrla piyasaya bahık proteini çıkarılmıştır istiyor. Bu protein, bahığın hepsini, yani başını ve barsaklarını da iftiva edecek. Eski «Gıda ve İlaç İşleri İdaresi» komiseri G.P. Lerrick, bunun cice (filthy) olduğu gereklisile, teklifi geri çevirmiştir. Amerikan Hükümeti, «Gıda ve İlaç İşleri İdaresi» yöneticilerini değiştirip, bu ürünler hakkında bilim adamlarından müsbet rapor alacak ve geri kalmış ülkelerdeki ağızlı kontrol amacılı, onlara protein diye verecek.

(Rodale's Health Bulletin, 5 Mart 1966, Cilt: 4, Sayı: 10. S. 6)

yemekhanede hep beraber yiyorlar. Elli tane büyük bina yapmışlar, daha da yapıyorlar. Bütün bu binalar, enstitülerin kız ve erkek talebeleri tarafından yapılmaktadır. Devlet bu iş için çok az külfe gidiyor.

Bu enstitüler köylüler için temelî tecrübe istasyonudur. Başlangıçta genç erkekler buraya gelip cadırlarda yaşadılar. Kendi yiyeceklerini bize kendileri temin ettiler. Bugün muhteşem bir

erkekler tarialarda çahışip ye-

ni usullerle ziraat yapmasını üzenenlerdir. Bu genç insanlar Türkmen okulsuz sefil yerlerine gitmek, memleketlerinin ana davalarmı haldececekler.

Bugün Türkiye'de hemz 18 köy enstitüsü var. Bunlardan 6 tanesi daha şimdiden kendi kendine yeter durumda. Bunu bitiren binlerce genç Türk köy hâyatına karışır onların hayat seviyesini yükseltiyor.

Köy Enstitülerinde 260 hafta tedişat yapılıyor. Bunun 114 haftası kilitire, 58 haftası ziraate, 30 haftası teknik tedişata, 30 haftası da tatil gidiyor. Bu gençler tatil de bile teknik bilgileri sayesinde para kazanıyorlar. Mezun olanlar, evlerinde pencere bulunan köylere gitmek, biraz toprak ve havasını alıyorlar, ilk iş olarak kentlerine pencereli nümuneler bir ev yapıyorlar. Bu işe civar köydeki öğretmenler de yardımcı oluyor. İkinci olarak bu genç insanlar yeni usullerle ziraate başlıyorlar. Ve böylece köylüler yenilikler ve yeniliklerin faydalalarını gözleriyle görüyorlar. Bu gençler, köylüye, öğretmenlik, veterinerlik ve hattâ sihat memurluğu yapıyorlar. Tek kelimeyle Türkiye'nin ihtiyacı olan model birer vatandaş oluyorlar.

Enstitü müdürü bana sualım olup olmadığını sordu.

— Neden standart pencere çerçeveleri yapıp köylüye dağıtmak isteklerimi sordum.

Enstitü müdürü gildi ve: — Biz de tam şu sırada onu yapmakla meşguliz, dedi.

Türkiye'de demokrasi olduğunu

çoklu kalkınmaya zorluyorlar. Köyler de hep geri katılıyor. Halbuki bu enstitü mevkuları köylere gidip numune bir hayat sürüyorlar, bu da köyde rekabet hissini ve ben de yapabili-

lirim psikolojisini yaratıyor... Yazan: Mayrand Owen Williams, National Geographic Magazine, Cilt: 87, Yıl: 1945, S. 581.

ŞİDDETLİ

BAS
AĞRILARINA
KARŞI
GRİPiN

basarı ile
kullanılır!

GRİPiN 4 saat ara ile günde 3 adet alınabilir

0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz

Konforlu apartman daireleri Konforlu apa

Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra

0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz

Konforlu apartman daireleri Konforlu apa

Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra

0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz

Konforlu apartman daireleri Konforlu apa

Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra

0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz

Konforlu apartman daireleri Konforlu apa

Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra

0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz

Konforlu apartman daireleri Konforlu apa

Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra

0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz

Konforlu apartman daireleri Konforlu apa

Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra

0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz

Konforlu apartman daireleri Konforlu apa

Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra

0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz

Konforlu apartman daireleri Konforlu apa

Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra

0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz

Konforlu apartman daireleri Konforlu apa

Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra

0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz

Konforlu apartman daireleri Konforlu apa

Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra

0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz

Konforlu apartman daireleri Konforlu apa

Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra

0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz

Konforlu apartman daireleri Konforlu apa

Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra

0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz

Konforlu apartman daireleri Konforlu apa

Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra

0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz

Konforlu apartman daireleri Konforlu apa

Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra

0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz

Konforlu apartman daireleri Konforlu apa

Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra

0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz

Konforlu apartman daireleri Konforlu apa

Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra

0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz

Konforlu apartman daireleri Konforlu apa

Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra

0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz

Konforlu apartman daireleri Konforlu apa

Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra

0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz

Konforlu apartman daireleri Konforlu apa

Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra

0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz

Konforlu apartman daireleri Konforlu apa

Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra

0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz

Konforlu apartman daireleri Konforlu apa

Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra

0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz

Konforlu apartman daireleri Konforlu apa

Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra

0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz

Konforlu apartman daireleri Konforlu apa

Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra

0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz

Konforlu apartman daireleri Konforlu apa

Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra

0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz

Konforlu apartman daireleri Konforlu apa

Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra

0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz

Konforlu apartman daireleri Konforlu apa

Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra

0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz

Konforlu apartman daireleri Konforlu apa

Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra

0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz

Konforlu apartman daireleri Konforlu apa

Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra

0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz

Konforlu apartman daireleri Konforlu apa

Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra

0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz

Konforlu apartman daireleri Konforlu apa

Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra

0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz

Konforlu apartman daireleri Konforlu apa

Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra

0/0 6,5 a kadar faiz 0/0 6,5 a kadar faiz

Konforlu apartman daireleri Konforlu apa

Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra

</

Andre Malraux'ya Mektup

Jean-Luc Godard

Patronunuz nakli. Her şey «alt kademedede ve amiyane» bir seviyede geçmektedir. O buntu söylemek, sanırmı, bizi yöneten prensleri kastediyor. Çok sükü ki, bizim için siz. Diderot ve ben entellektüeller olduğumuzu göre, diyalog daha yüksek bir seviyede yürütülebilir. Aziz André Malraux, bu mektuptan bir şey anlayacağınızda pek güvenim yok. Ama tanığım tek de Gaulle'cü sizsiniz, öfkem üzerinde düşecektir.

Zaten böyle oluşu hiç de fena değil. Başkalarının yahudi, ya da zenci olmalar gibi, ben de sünneti olarak, her sefer sizi görmeye gelip, dostlarınız Roger Frey ve George Pompidou nezdinde, sansürün, bu fikir gestapo sunun ölümne mahküm ettiği bir film affini sağlamamız için aracılık etmenizi istemekten bıkmaya başladım. Ama Allah inandırın, sizin gibi bir yazar ve gazeteci olan biraderiniz Diderot ve onun «Rahibe» si hemşirem için, yani pedinerimden yalnızca bağımsızlığının korunması duaması bulunan bir Fransız vatandaşı için siz arayacağım hiç aklıma gelmemiştir.

Ne kadar da budalayım. Denis'i Bastille'ye gönderen mektubu hattırlamıyorum. Çok sükü bu sefer, beni görmeyi reddediginiz ve telefonda kendinizi gizleyiniz gözümüz açı Benim «Femme Mariées mi, Peyrefitte'in baltaından kurtarınca, sizde cesaret ve zekâ saydığım şeyin ne olduğunu, şundi bir eserin yasaklanmasığını gönül rahatlığı ile kabulleniniz üzerine anlıyorum. Hem de birbirinden ayrılmaz iki kavram olan cömertlik ve mukavemetin gerçek anlamını bu eserden öğrenmişiniz. Nihayet biliyorum ki, sizde cesaret ve zekâ diye gördüğüm şey, korkaklıktır. Sakın bana, İspanya, Budapeste ve Auschwitz'den söz etmeyin.

Nisan ayında Fransa'yı en çok meşgul eden konulardan biri, NATO teşkilatından çekilme kararlıysa, öteki de Onsekizinci Yüzyıl ünlü düştürü Diderot'un «Rahibe»inden yapılmış bir film, dini teşekkürlerin baskısıyla, yasaklanması oldu. Film, sansürden de geçmiştii. Bakanın zoru ile sansür, filmi bir kez daha inceledi. Yine de filmin oynatılmasında bir sakine görmedi. Ama Hükümet, her ne pahasına olursa olsun, kiliseye sızmak için eseri yasaklamaya kararlıydı. Yetkisini kullanarak, filmi yasakladı. Şimdi karar Damastayındır. Fakat Fransa'da, Hükümetin kararı üzerine, Hükümete ve Kiliseye karşı geniş bir kampanya başlamıştır. Fransa'da yükselen öfkenin bir örneği olarak, ünlü sinema adamı Jean-Luc Godard'ın General de Gaulle'yu Bakan André Malraux'ya yazdığı mektubu yayınlıyorum.

Size önceden de söyleniliği gibi, her şey alt bir seviyede, daha açıkça korku seviyesinde geçmektedir.

Bu müthiş bir felaket olmasayı, de Gaulle'cü bir Bakanın 1789'un ansiklopedik bir zekasından korktuğunu görmek, müthiş gizel ve heyecan verici bulunabilir. Şimdî artik eminim ki, aziz André Malraux, nefrete gömülmüş olarak size yazdığını bu son mektuptan, kesinlikle hiç bir şey anlamışsınızdır. Bundan böyle, elinizi sessize sıkıktan bile neden korkacağımı da anlayamayacaksınız. Sanmayın ki, bu el-

eriniz Bin Barka ve Charonne'un kanlarından asla aramayacak olan ellere benzettiği değildir. Siz, kantırm gibi temiz ellere sahipsiniz. Ama Peguy, artik eller yok, denmişti. Kör ve elsiz, gerçekten kaçmak için yalnız ayaklar. Tek sözcük ile, korkak ya da belki zayıf, ihtiyar ve yorgun. Ki bu da korkaklıktır demek. Size, Diderot'un rahibesi, Suzanne Simonin'in yasaklanması bir cinayet olduğunu söylediğim zaman sesimi tanımayışınızın şasaçak bir yanı yok. Hayır. Bu derin korkaklıktır şasaçak bir yan yok. İç hatalarınızla, devekuşluğu yapmak tasarruf. Nasıl beni iştebilirsiniz André Malraux, ben ki, dörtşandan uzak bir ilkeyden, Hür Fransa'dan telefon ediyorum.

NOT : Paris'ten uzakta, Londra'da, kitapların yandığı 451 Fahrenheit derecede film yapma zorunda olan François Truffaut de mektubu okumuş ve yazılara katılmıştır.

HABERLER

EDEBİ HEYET MESELESİ

Muhsin Ertugrul'un Şehir Tiyatrosundan uzaklaştırılmasıyla, tiyatrolarda oynanacak eserlerin seçimi konusunda Belediye Meclisinin AP'li üyelerinin aldığı karar, Belediye Meclisinin CHP'li üyeleri arasında serî tepkilere yol açmıştır. CHP Grupu, Şehir Tiyatroları için eser seçimi konusundaki görüşünü söyle açıklamıştır.

«Şehir Tiyatrosunun rejisörü ve dramaturji heyeti ile, temsil edecek eserleri kendi kadrosu içerisinde tarafsız bir sanatçı gözle ve anlayışyla seçmesi durur.

TOPLUM YAYINEVİ

4 önemli kitap sunar
• SOSYALIST ANALİZ. Jean Jaurès. (Sosyalizm - Tarih - Lâkâk) Türkçesi: Arslan Bayar Karaoğlu - Yıldız Tunçer. 5 lira.

• FONTAMARA. Ignazio Silone. (İtalyan köylülerinin fagizme başkanlığı) Türkçesi: Sabahattin Ali. 750 kurus.

• KADIN VE SOSYALİZM. August Bebel'in eşiz eseri. 5 lira.

• SOSYALİZM SÖZLÜĞÜ. Erdoğan Bagar. (Bilimsel sosyalkimn anıtları) 750 kurus.

Belli başlı kitapçılara gönderilmektedir. İstanbul dağıtım: Ufak Kitabevi, Beyaz Saray Beyazıt. Genel Dağıtım: Toplum Yayınevi P.K. 176 Ankarası.

(Yanı : 118)

Jean — Luc Godard ve «Rahibe»yi oynayan karısı Anna Karina

ken, bu işin Belediye Meclisince seçilecek 3 kişilik ikinci bir edebi heyete tevdi edilmesini hatalı buluyoruz. Şöyle ki:

1 — Belediye Meclisince seçilecek 3 kişilik edebi heyetinin seçiminin siyasetin kanşacığı tabiidir. Zira meclisin üyeleri birer siyasi parti üyesidirler. Bu suretle seçilen 3 kişilik bir edebi heyet tiyatronun imkânlarını iyi bileyebilecekleri için eser seçiminde rejisör ve dramaturji heyetinin gösterdiği isabeti gösterecektir.

2 — Sanatçının kendi seçtiği eseri temsil etmesiyle emredilen eseri temsil etmesi arasında büyük fark vardır. Emir ile temsil edilen ismarlama bir tiyatrodada duyu ve samimiyet ismarlama olur.

3 — Sanatçı toplumun etkisi altındadır. İlhamını toplumdan alır ve yaratığı sanat ile toplumu etkiler, ona İlham verir. Toplum ile sanatçı arasındaki bu rabita demokratik rejimin bağıntılılığı hürriyet havası içinde doğru istikamette inkişaf eder ve beklenen fayda elde edilir.

4 — Temsil edecek veya ettireceğiz eseri kendi seçmeyen sanatçı hür değildir. Hür olmayan sanatçuların hitap ettikleri toplumun hürriyeti de şüpheli dir.

5 — Sanatçı da herkes gibi evvelâ kanun ve sonra da toplum ve sanat kritiği karşısında sorumludur. Bir eserin kanuna, âdaba, ahlâka mugayir olup olmadığı kanun yoluyla tayin etmek dururken, bu hakkı üç kişilik bir edebi heyetin takdirine bırakmak, sanatçıyı kanuni sorumluluktan kurtaramayacağı gibi mevcut hukuk nizamına da aykırıdır.

6 — Nihayet eser seçimi için 3 kişilik bir dramaturji heyeti mevcut iken yine aynı iş için ayrıca 3 kişilik bir edebi heyetin daha tayin edilmesi ve bütçeye 60.750 liralık bir kulfetin tâhîmi ilzumsuzdur.

İşte bu görülsel sebebiyledir ki, gurubumuz, Şehir Tiyatrolarının temsil edecekleri eserleri sanat ile doğrudan doğruya ilgisi olan rejisör ve dramaturji heyetinin seçmesi tezini savunmakta ve bu sanat organlarının fevkinde 3 kişilik ikinci bir edebi heyet teşkil ederek eser seçiminin bu heyete verilmesini sanat, sosyoloji ve hukuk açılarından hatalı bulmaktadır. *

USMANBAŞIN BAŞARIŞI

21-31 Mart günleri arasında Polonya'nın Poznań şehrinde yapılan «Uluslararası Wieniawski Yarışması»nın bestecilik bölümünde «Boşluğa Bir Atlayış» adlı bestesyle birincilik alan İlhan Usmanbaş'ın bu başarısının üzerinde durmak gereklidir. Devlet Konservatuvarı müzik bölümünde öğretmenlik yapan Usmanbaş, daha önce Amerika'da «Form Müzik Vakfı»nın ödüllü kazanmıştır. Gene bu arada Boston'da düzenlenen «Koussewitz» ödülünü de kazanan bestecisinin «Yaylı Sazlar Dörtlüsü» adlı bestesi, Amerika'da «Epic Plak» firması tarafından yarınlanmıştır.

Poznan'da düzenlenenmeke olan Wieniawski yarışması, çetin geçen büyük bir yarışmadır. Polonya ülki besteci Henryk Wieniawski adına yapılır. Yargıçlar kuruğu da dünyaca tannmış müzisyenlerden kurulur. Doğrusu böyle bir ortamda yapılan bestecilik yarışmasında (Wieniawski yarışması ayrıca solcular için de düzenlenmektedir.) Birincilik almak övlâme değer bir büyük başarıdır. Eser, Polonya Müzik Yayıları arasında çakılacaktır.

Usmanbaş'ın birincilik alan «Boşluğa Bir Atlayış»ı, uzay çağının adı bir paralellik kurmaktadır. Modern bestecilik alanında ve çağınız yansımıştır. Bu kürsüden İlhan Usmanbaş, Türk bestecileri arasında birincilik ve öz denemeleriyle ilgi çekmektedir.

FEDERICO GARCIA LORCA

Uzanan bir körfes sindi İspanya
Akdeniz'de yatan bir ölü gibi
Yanık yüzlerini tophyan ana
Portakal çöceği zeytin yeşilli
Bir sarap rengini alan Kurtuba

Sanki bir martınum kanat vuruşu
Rüzgar'da savrulan yosma Garnata
Açan bir gicepsin solgun dursu
Matador mavisi gümüşten boğa
Bir ölüm meydanı olan Valencia

Toprağa karışan bahar güneşini
Çan sesini duyan Madrid uzaktı
Manganın önünde kurşuna karşı
Yorgun gözlerle dursun ayakta
İspanya adını konuşur gibi

Nurer Ügurlu

RUS PLAKLARI

İlhan Usmanbas

7 Nisan 1966 tarihli Akşam gazetesinin birinci sayfasında küçük bir haber yer almıştı: «1962 tarihli «Başbakan İnönü» imzasını taşıyan bir kararname ile Ankara'da plakçılarda serbestçe satılan Sovyet gelişli plaklar, Beethoven'lerin, Vivaldi'lerin, Chopin'lerin eserleri, siyasi polis tarafından toplatılmıştır» deniyordu bu haberde. Aynı tarihli gazetelerde Sovyetler ticari ve sivil önlâşmalar gereğince yapılacak tesislerin kurulması hazırlıklarına bayıldı. Ayrıca bazı gazetelerin birinci yüzlerinde önemli yer tutan genişlikte Luna-10 hakkında açıklamalı bilgiler veriliyordu. Bu haber ve yazılarında bir gelişme yok muydu? Hiç kuşkusuz, bilyik bir gelişme vardı.

Birinci gelişmeye, müziksever diye bilinen, Sovyetlerle, killür anlaşması imzalamaya hazırlanan İnönü'nün plak satışlarını engelleyen bir kararnameye imzasını atmış olmasıydı. İkinci gelişime 1962 tarihli taşıyan bu kararnameyi ancak 1966'da uygulanabilemeye başlamış bulunuyordu. Burada insan pek çok seylerle birden esef etmekten kendini alamıyor: Devlet mekanizmasındaki ne yaptığı bilmezlige mi üzülelim, yoksa bu mekanizmanın işleyişindeki korkun ağırlığı mı üzülelim, stadya polisin zavallı duruma sokulmasına mı? Sovyet plakları bir propaganda öğesi oldukları içia piyasadan kalıcılmak isteniyorsa Sovyet bilimsel başarısının parlak birer İlâhi olan uzay haberlerinin de gazetelerden kaldırılması gereklidir. Eğer mümkünse, günde her saatinde her yönyle, hiçbir engellemeye karşılaşmazsın, yabancı radyoların susturulması gerekdir.

Bütün bunlar bir yana, Rus müzikçilerinin varmış oldukları üstün teknik düzeyi bütün dünya müzik çevrelerince artık pekâlâ bilinmektedir. Ankarahı müzik severlerinden bundan sonra alacakları plaklarla bu bliyi ne azahr, ne cogalır. Kalın ki, gene müzik severlerce plaklardaki kayıt kalitesi, ve plakların eskime çabukluğu pek tutulmamaktadır. Ama, müzik kültürümüzün —Türk ulusunun müzik kültürünün— gelişmesini isteyorsak eserlerine göre çok daha erverişli yaklaşması gerek. Şunu da söyleyelim ki— stadya polis bunun önemini pek kayriyamaz — bugün Türkiye'de iki Türk bestecisinin senfonilerini, konçertolarını — Adnan Saygun ve Uluvi Cemal Erkin — evlerimizde, plakta dinleyebiliyorsak bunları ne yazık ki, Sovyet plakları üzerinde buluyoruz da ondan. Bu durumdan acaba hangi yetkili utanır, dersiniz, Bakın, belki bu ayıbı kapatmak için toplatılmıştır. Yerden göze kadar hakkı var stadya polisimizin o zamanı.

Diyecesiniz ki ülkemizdeki genel killür düzeyi, ekonomi-mizdeki çıkmazlar, sağlam diye belirtilemiş bir sürü değerlerin birer birer yıkılması, bütçenin bunlar, yukarıda — doğa! ki pek azı — saygın bazlı gelişmelerin asıl nedenleridir. Evet, haklısınız. Ama, üzümeden de yapamıyor insan,

TÜRKİYEDE BİR FİLM NASIL KATLEDİ?..

Baykan Sezer

Geçen yıl ortalarında Gen-Ar Film ilk filmini çevirmeye karar veriyordu. Filmi sinemada ilk rejisörlik denemesini yapacak olan Duygu Sağiroğlu çevrecekti. Senaryoyu da kendisi hazırladı ve «Bitmeyen Yol» adıyla Ankara'ya, sansür kurumuna gönderildi. Ankara Merkez Film Kontrol Komisyonu 25/6/1965 gün ve 172 sayılı kararıyla senaryonun çekimlerinde hiç bir sakınca görmüyor. Bunun üzerine Duygu Sağiroğlu ve Gen-Ar işe koyuldu. Filmin çekiliş seyirciye gösterilmeye hazırlanmış Kasım ayı sonuna kadar sahneleştirilecekti. Aralık başında da sansür kurumunun kontrolüne sunuldu. Gerekli izni vermek için Merkez Film Kontrol Komisyonu 8.12.1965 tarihli kararla bazı sahnelerin çıkartılmasını ve bir sahnenin kısaltılmasını istedi. Karar şudur:

«Gen-Ar Film kurumuna ait (Bitmeyen Yol) adlı film 8.12. 1965 günü saat 14 de filmciler Derneği Sinema Salonunda Merkez Film Kontrol Komisyonuna görülmüşür.

1 — Hasan'in (Erol Taş) arkadaşlarına söyleiği: «Bok mu var köyde?» sözünün,

2 — Ahmetle Fatmanın sevişme sahnesinde çıkarılan sehevi seslerin ne sevişme sahnesinden sonrası su isteme ve Ahmet'in sıcak suyu almasını gösteren sahnenin,

3 — Fatmanın annesine söyleiği: «Elâlem boklu donunu yıkamaktan biktüm» cümlesinin ve «Kaltak» kelimesinin,

4 — Fabrika kapısındaki üç genetin birinin söyleiği: «Kütür kütür kız» tâbirinin,

5 — Ahmet'in Fatma'ya söyleiği: «Şehir kadınlarına özenip irezil mi edeceksin bizi» cümlesinin,

6 — Filmin sonunda söylenen ve «elbet alırız hakkımız bir gün bizim» şeklinde biten açığın,

Çıkarılması,

7 — İşçilerin kamyonla hücum ettiği mübalâgalı sahnenin kısaltılması şartıyla...»

Kararı Merkez Film Kontrol Komisyonu Başkanı İcileri Bakanlığından Hamza Kılıçoğlu, Emniyet Genel Müdürlüğü'nden 9. Şube Müdürü Mazhar Mufit Gündüz, Genelkurmay Başkanlığından Kurmay Albay Ahmet Arıkan, Turizm ve Tanıtma Bakanlığından Mehmet Çavdar, Millî Eğitim Bakanlığından İlhan Kazandoğlu imzalamışlardır.

Karada görüldüğü gibi ko-

misiyon özellikle ses bandına takılmaktadır. Tek kesilmesini istediği görüntü su isteme ve Ahmet'in sıcak suyu olmasını gösteren sahnelerdir. Başka bir sahneye de mübalâgalı bulmuş, ancak kısaltılınca özünde ve filmde kalmasında bir sakınca görmemiştir. Yine karardan anlaşılır komisyonun kaygısı filmde çok, seyircinin belirli söylem gösterebileceği tepkidi. Yurdumzda seyircilerin yaşları hiç bir biçimde kontrol edilemediği için sevişme sahnesinin saklanması, ancak istilen seslerin ya da «kütür kütür kız» sözlünün çıkartılmasını istemesi, komisyonun yalnızca küçük yaşta seyircinin tepkisinin aşırı olabileceğinden çekindiğini gösterir.

Komisyonun tutumu, bilinen tutumuydu. Filmin takılmasının tek nedeni hem yapımcının hemde yöneticinin ilk filmi olusuydu. Yoksa komisyonun tutumunu daha iyi tanıyan kişilerin bu itiraz edilen yönleri önceden bilip düzenleyeceğinden şüphesizdi. Böylece «Bitmeyen Yol» daha ilk kontrolde gösterilme izinini alabilir. Bugün sinemalarımızda oynayabilirdi. Gen-Ar'ın sahibi Muhtar Koçataş ve Duygu Sağiroğlu'na tekrâlîsizliği ilk kararda izin alınmasını engelledi.

Sağiroğlu da Koçataş da sansürün çıkartılmasını istediği sahnelerin filmin özünde bir değişiklik getirmediği için başka bir deyimle sansür kurulu filmin özünde hiç bir sakınca görmemişti. İstenilen değişiklikleri filmde yaptılar.

Buraya kadar olaylar bilinen, yurdumzda her filmin karşılaştiği serîvendir. «Bitmeyen Yol» un tâlihsizliği bundan sonra başlavacaktır.

SIYAH ÇELENK TUCCARLARI

Gen-Ar filmini piyasaya çıkarmadan önce basın ve sinema çevrelerinde tanıtım için 10/12/1965 günü Saray sinemasında bir gösteri tertiplendi. İlk filmleriydi, bu kadar çaba-sonuçunu bilmek istiyorlardı. Sonra iyi isteklerle ele almışlardı filmi. Seyircinin tutumunu geniş ölçüde kayıtlayacak basın ve sinema çevresini de merak ediyorlardı. İyi film yaptıkları inancında da pek yaramamışlardı. Daha çok yerli film seyircisinin ve yerli film çevresinin dergisi, «Artist», gösteriden sonra, «Duygu Sağiroğlu'nun sinemamızda rejisörlik dersi verdigini» yazıyordu. Bu düzenin lirlini «Artist» in-

düzen yakıcı bir çalışması olabileceğini düşünmek gülünçtür, ama, seyirciler arasında adamın biri, iktidara sunabileceğini yeni bizmetleri olabileceğini düşünlüyor.

Bu adama göre Türkiye'de herkes uyuyordu. Fakat kendisi gibi A.P. iktidarının, bizim kapitalistlerimizin çıkarlarını kollamaktaydı. Uyanıklığı sonucunda kapitalistlerimizin, iktidarımızın çıkarlarına gölge düşüreb lecek olayları bulup çıkarmıştı. Örnek de «Bitmeyen Yol» filmiydi. Sonarasa bu metodları benimseyecekleri daha ileri götürüp Vehbi Koç, Burla Biraderler ve Nejat Eczacibâşından da şüphelenmeye başlayacaklardı. Bu siyah çelenk dağıcılarına herkes kahkahalarla gülmüştü ama «Bitmeyen Yol» un serüveni bitmemiştir.

Siyah çelenk tâccarlarıyla tam bir meslek dayanışı içinde olan sansür kurumunun da varoluş nedeni tehlike kesedip, makaslayıp bıkmaktı. Varolmak için tehlike yoksa bile yaratıcakları. Hayal güçleri o kadar ileri gitmişse madem ki hazır birisi bu görevi yüklenmişti, fırsatın üzerine atlama gerektirdi. Film sansüre ikinci defa sunulduğunda ilk karara uymaz bir varyga varıldı. 11/1/1966 tarihli karar şöyledir :

«...İsteilen hususların yerine getirildiğinden bahisle adı geçen filmin veniden görülmesi talebedilmesi üzerine adı geçen film komisyonumuza ikinci tâfa görülmüşür.

Her ne kadar filme alınaması için senaryosuna müsade edilmiş ve filmin ilk kontrolünde bazı sahnelerin çıkartılması istenmiş ise de; son yapılan kontrolde şubeplerden dolayı reddi cibetine gidilmişler.

Film baştan sona kadar şehire iş bulmak için indirilen en sefil kılıklı köylülerin bazan bir trajedi havası içinde, bazan da insan şartlarının dışına çıkararak sosyal bünyemizin yıkılması için târik edici mîcâdelesini naklettiği, sehrin en kötü en sefil yerlerini, işçilerin en sefil hayat şartları içinde yaşadıklarını belirtti. Bütün iş verenlerin kötü ruhu, hoyratı, işçiyi hâkim gören kişiler oârak gösterdiği, hikâyeyin karakterinin misafir olarak geldiği erkek-siz evin ifset ve namusuna el uzatarak millî ört ve âdetlerimize ihanet ettiği, film icabı kulanılan târiklerde manevi duygularımızı tezyif giderek seyirciyi ters düşüncelere götürdü, rejî teknigi, diyalog ve ak世suar gibi sinema üslûbunun hakimiyetine giren hikâyeyin bünyemizi zorlayıcı ve yakıcı bir hâdîda karşımıza çıktıığı görüldüğünden adı geçen fil-

MARTLA PIRE

İlk yaz içeri, ayaz dışı

Yaz dışı çiçek içeri

Çocuk içeri, bolluk içeri

Özgürlik içeri, kulluk dışı

Sömürge dışı, hain dışı

Vahdeti dışı, birlik içeri

Aslar dışı, suslar dışı

Uşler dışı, uslar içeri

Yasta dışı, sevinç içeri

Sevgi içeri, türkî içeri

Türkçe içeri, yalan dışı

Madrabaz dışı, yobaz dışı

Ayaz dışı, ilk yaz içeri

Çocuk içeri, ışık içeri

Nisan içeri, Mart dışı

Karanlık dışı yokluk dışı

Ölüm dışı, hayatı içeri

31 Mart dışı, toplumculuk içeri

İleri...

Can Yücel

oğu kalmıştı. Emniyet Genel Müdürlüğü'nden 9. Şube Müdürü Feriha Saner, Turizm ve Tanıtma Bakanlığından Tahsin Karacabey, Millî Eğitim Bakanlığından Şükrü Kurgan yalnızca başkalarının düşüncelerini izalamaktan öteye geçememişlerdir. Önce yeniden bir kurulun toplanmasının nedenlerini sormak gereklidir. Sonra biz seyirciler adına karar vermeye yetenlerin kimselerin hiç bir karar sahibi olmadıkları, başkalarının söylemeklerini izlemekten başka bir şey yapmadıkları anlaşılmıştır.

Emniyet Genel Müdürlüğü'nden 9. Şube Müdürü Y. Günel Ceylan ve Genelkurmay Başkanı sözcüsü Kurmay Albay Ahmet Arıkan karara karşı olmuşlarını söyleyerek şöyledir : «Adı geçen filmin evvelce, gerçek senaryosunun tetkik ve kabul edilmesi, geceksse filmin ilk kontrolünde bazı tâdil ve tashihlerin yapılması istendiğinden, Nizamnamenin 27. madde hâmkâne göre ıscabeden tâdillerin yapılmast şartıyla adı geçen filmin sadece yurt içinde halka gösterilmesinde bir sakınca bulunmadığı kanaatindeyiz.»

Karara oy veren üyelerden yalnızca Turizm ve Tanıtma Bakanlığından Şakir Yardımcı'nın kurulda bulunmamıştır. Öbür iki üye bir ay önce bütünlükte, özünde bir sakınca görümedikleri bir filmde neler, neler keşfetmiyorlar ki...»

Bu durum ortaya bir gerçeği çıkarıyor. Bizler adına bir filmi yargılamak yetkisini kendilerde bulan bir kimseler tek başlarına bir film: değerlendirme madde acıza açıktır. Az gelişmiş saylıklar, Türk seyircisine velîlik etmek meraklısı bu kimseler, bir yazarnâme'ye yetişmeye muhtaçlar. Bir filmi birinci görüşe anlayamadıklarını altına imza atarak halk oyuna ilân eden bu kimselerin ikinci görüşe de hiç bir sey anlaşıklıkları ortadadır. İkinci kararda sıraladıkları şakincaları özellikle testip etmek durumunda olan Emniyet Genel Müdürlüğü ve Genelkurmay Başkanlığı sözcüleri bunların mesnetsiz olduğunu belirtmektedirler.

Filmin yasağılanmasını isteyenler arasında yalnız Şakir Yardımcı'nın filmi ilk defa görüldüğüne. Ses bandında istenilen bazı değişiklikler kaydıyla filmin gösterilmesinde hiç bir sakınca olmadığı kanısını paylaşmayı, ikinci kararda belirtilen düşüncelerde samimi olabildi. Ne var ki bu kişinin sansür kuralunda Turizm ve Tanıtma Bakanlığının sözüllüğünü yapmayı yetkisi olmadığı anlaşıldı. Film üçüncü defa sansür karşısına geldi. Üçüncü karar keli me keline bir öncekini tekrarlıyor ve «Genelkurmay başkanlığı temsilcisinin 11/1/1966 tarihli ve (1) sayılı kararla beyan ettiği hususlar üzerinde israr etmesi üzerine ekseriyetle karar verilmıştır.» diye belirtiliyor. İkinci kuruldan kararı onaylayan ancak Hamza Kılıç-

Çabuk sevinmeyiniz, karam aleyhde olacaktır.

— Filmi gördünüz mü?

— Hayır ama kararım aleyhde olacağımı biliyorum, diley ve ekliyordu, biz memurlar böyle da kafahiyiz.

İş burada da bitmiyordu. Turizm ve Tanıtma Bakanlığı sözcüsü yeniden değişmiş ve Bakan, Tahsin Karacabey'e Feriha Saner'in vereceği oyu vermesini emretti. Kasası da ha filmi görmeden yeni sansür kurulu «Bitmeyen Yol» u yasaklamıştı.

İşçileri Bakanının sıkayette bulunan produktöre bir dilekçe yazmasını, haksızlığın tamir edilebileceğini söylemesi üzerine, Gen-Ar, 10/2/1966 tarihli dilekçesinde Emniyet Genel Müdürlüğü ve Genelkurmay Başkanı sözcülerinin oylarıyla belirtilen sakınçanın yersiz olduklarının görüldüğünü, Gen-Ar'ın Anayasâ'nın böylesine zedelenmesine izzâtlılığını belirtiyor ve iyi isteklerinin örneği olarak istenilen değişikliklerin yapılabileceğini yazıyordu.

Dilekçeye gelen 15/2/1966 tarihli cevap hiç de Gen-Ar'ın beklediği gibi de değildi.

«Bitmeyen Yol» - Fikret Hakan ve Selma Güneri

MILLI GELİR ARTIŞI

«Beş yıllık planın ilk yılı olan 1963 te, gayri safi milli hâsila (GSMH), büyük ölçüde mahsulün tı̄ olmasından dolayı yüzde 7,5 oranında arttı. 1964 gelişmesi, tarım üretiminin 1963 seviyesinde kalması ve özel yatırımların biraz yavaşlaması dolayısıyla aynı ölçüde olmadı. GSMH, yüzde 4,5'tan az yükseldi. 1964'te alınan kredi genişleme tedbirleri, aynı yılın sonbaharında talebin artmasına yol açtı. Tarım üretimi ancaq yüzde 1 kadar artmakla beraber, öteki kesimlerde, özellikle ticaret ve özel sanayide faaliyet hızlı oldu; GSMH'na, geçen yıla nazaran yüzde 5,3 oranında artmış olması muhtemeldir».

FİYATLAR NEDEN YÜKSELDİ?

«Türkiye'de, toptan eşya fiyatları, mevsimlik değişimlerin büyük etkisi altındadır. Tarım ürünlerini fiyatlarındaki değişiklikler, toptan eşya fiyatlarını kuvvetle etkilemektedir. Tarım ürünlerini fiyatları, genellikle İlkbahar sonundan sonbahar başına kadar düşmekte, yılın geri kalan aylarında yükselmektedir. 1961-62'de çeşitli fiyat kontrol tedbirleri kaldırıldığından, 1963 te fiyatlar ortalama seviyesi yüzde 4 oranında artmış, takat daha sonra fiyatlar, iki yıla yakın bir süre boyunca sabit kalmıştır. (Hattâ 1964'te, toptan eşya fiyatları ortalama seviyesi 1963'e nazaran yüzde 1 oranında düşüş göstermiştir). Bununla beraber, 1964 sonlarında, toptan eşya fiyatları, mutad mevsimlik yükselmenin üstünde bir artış göstermiştir ve 1965 ilk bahar ve yaz aylarında beklenen mevsimlik düşüş vuku bulmamıştır. 1965 yılının Aralık ayında genel fiyat endeksi, 1964 Aralık ayına nazaran yüzde 11 oranında bir artış kaydetmiştir. İstanbul'da geçenme endeksi daha yavaş yükseliş, 1964 ve 1965 sonbaharı arasında yüzde 6 artış göstermiştir. Endeks, 1965 Ağustosundan yıl sonuna kadar sabit kalmıştır. Geçenme endekleri ağırlıklarına yüzde 40 olarak giren gıda maddeleri 1964 ve 1965 Aralık ayları arasında yüzde 8 artmıştır. Et ve öteki hayvan ürünleri fiyatlarında, özellikle yüksek artışlar vuku bulmuştur. Kabul etmek gereklidir ki, ne toptan eşya fiyatları, ne de geçenme endekleri, fiyat yükselmelarının nedenleri hakkında açık bir fikre ulaşmaya elverişli değildir. Bu endekler, on yıl aşan eskilikte ağırlıklar kullanmaktadır, gıda maddelerine aşıri bir yer vermekte, mamul maddeler ise ihmali etmektedir. Geçen yıl görülen fiyat yükseltmeleri, hiç şüphe yok, bir seri faktörün sonucudur. Toplam tarım üretiminin 1964 ve 1965 te artış göstermemesi, yilda yüzde 2,5 olan nüfus artışı yalnız gözünden tutulsa da fiyat yükseltilerinde, herhalde önemli bir unsurdur. Öte yandan, gelirler arttıkça, gıda maddeleri talep yapısı değişmektedir. Et fiyatlarının, ötekinin fazla yükselişinin nedeni belki de bu yapı değişikliğinde aranmalıdır. Ayrıca, 1964 Mayısında yürürlüğe giren gümrük vergilerinin artırılması ve öteki vergilerin yükseltilmesi, gıda maddeleri dışındaki malların fiyatlarında artışlara yol açmış olabilir. Fakat çok muhtemeldir ki, büyük ölçüde 1964 te alınan kredi genişleme tedbirleriyle başlayan 1965'teki hızlı talep artışı ve maliyetlerdeki yükselme de, fiyat hareketlerinde rol oynamamıştır».

DIŞ AÇIK VE FINANSMANI

«1963-65 döneminde ithalatı 1824 milyon, ihracatı ise 1116 milyon dolar olarak hesaplayan Kalkınma Planı 708 milyon dolar bir ticaret açığını öngörmektedir. Fakat ihracat tahminlerin üstünde olmuştur. Bu sebeple son üç yılın gerçek ticaret açığı, 560 milyon dolar civarında kalacaktır. Görünmeyen kalemler (off-shore ve enstrüktür dahil), tahminlere göre, üç yıl zarfında 60 milyon dolar kadar açık verecekti, gerçekte 70 milyon dolar fazla sağlamıştır. Bu 120 milyon dolarlık iyileşmenin yarısından fazlası, işi dövizlerindeki beklenmedik artışla ilgilidir. Böylece, planın ilk üç yılında cari açık, 7676 milyon dolar tahmin edilirken, 488 milyon dolar olmuştur. Demek ki gerçek ve önemli bir iyileşme görülmüştür. İyileşmenin önemini iyi değerlendirmek için, Türkiye hakkında iyi niyetli ve bilgili gözlemcilerin, açığın planda öngörülen sınırlarda tutulabileceğine dahi inanmadıklarını hatırlamak yeterlidir. Şüphesiz, iyileşme, kısmen ithalat tahditlerinin ve milli hasilinin öngörlülden yavaş ar-

O.E.C.D. TÜRKİYE RAPORU

«Demirel hükümetinin dış çevrelere verdiği sözler»

Kapitalist ülkelerin kurdukları bir işbirliği ve kalkınma örgütü olan O. E. C. D., Türkiye hakkında devamlı ekonomik raporlar hazırlamaktadır. Raporlar, özel teşebbüsün ve yabancı sermayenin teşvikini, tabiatıyla, veri olarak almaktadır. Ayrıca çeşitli politik, ekonomik ve sosyal nedenlerle, O. E. C. D., hızlı kalkınmadan çok, dış ödeme ve fiyat istikrarını ön planda tutmaktadır. Bu çerçeve içinde değerlendirilmesi gereken raporun, ilgi çekici pasajlarını avnem yavmıyoruz. Bunlar arasında dikkati en fazla çeken, Demirel Hükümetinin, plan revizyonunu ve yabancı sermayeyi teşvik için yeni hükümleri, dış çevrelere vaad ettiğini açıklanmış olmasıdır.

YÖN

tusunun sonucudur. Ama bu hususlar, iyileşmenin önemini azaltmaz.

Herkesin bildiği gibi, Türkiye'nin ödeme dengesi 1950-60 döneminden miras, ağır bir borç yükü altındadır. 1962 de bu borç 1 milyar dolar civarındaydı. Yıllık faiz yükü (görünmeyen kalemler net bakiyesine dahil) 30 milyon doları bulmaktadır. 1963-65 dönemi, borç taksiti ise, 410 milyon doldardır. Cari muameleler açığı ile birlikte, üç yıllık dış finansman ihtiyacı 1,2 milyar dolar, yani yılda 400 milyon dolara erişmektedir. Uzun vadeli özel sermaye girişlerinin düşüklüğü (yilda 25 milyon dolar) ve Amerikan PL 480 gida fazlası yardımaları (yilda 60 milyon dolar civarında) gözünden tutularak, yıllık dış finansman ihtiyacı, yani gerekli dış yardımın brüt miktarı, Planda yılda 315-320 milyon dolar olarak tespit edilmiştir. Daha sonraki yıllarda borç taksitlerinin a-

zalmasıyla, bu miktar, 1967 de 270 milyon doları düşecekti.

O.E.C.D. nezareti 1962 Temmuzunda Türkiye'ye yardım Konsorsiyumunun kurulması, bu ülkeye önemli miktarla dış yardım akışmasını kolaylaştırmıştır. Gerçi bu yardım, plânın beklediği ölçüde olmamıştır ve her zaman faydalanan ülkenin ihtiyaçlarına en uygun düşen biçimde verilmiş değildir. ABD'nin tarım fazlası yardımı (PL 480) haric bırakılırsa dış yardımın brüt miktarı, 1963 te 242 milyon, 1964'te 185 milyon ve 1965 te 175 milyon doları bulmuştur. Üç yılın yardım toplamı 600 milyon dolar civarındadır. Bu dönemde, borç taksit ve faiz yükü çok yüksek olduğundan, yardımın net miktarı, bu rakamın naylı altındadır. Borç ödemelerinin daha geri tarihlerde atılması da gözünden tutulursa, net yardım, 192 milyon dolar kadardır. Bu rakama tarım

fazlası yardım dahil değildir. O da hesaba katılırsa yardım miktarı, 346 milyon dolara ulaşmaktadır.

1963 yılında borç hafifletilmesi, 26 milyon, 1964 te ise 25 milyon dolarıdır. 1965 yılında borç taksidi 187 milyon, brüt yardım miktarı ise 175 milyon dolar idi. Böylece, dış ödeme durumu, çok kritik hale gelmektedir. Bu sebeple Konsorsiyum, Mayıs 1965'te sonuçlanan ve borç ödeme tarihlerinin geri tarihlerle atılması öngören geniş bir ameliyeye girişti. 1965 borç taksidi, 187 milyondan 107 milyona indirildi ve daha sonra nazaran yüzde 50 deneme demetinde. Bu ameliyette dolayısıyla, 1966-70 döneminde borç taksidi, 90 ile 120 milyon dolar civarında kalacaktır. Bu, eskiye nazaran borç yükünde önemli bir hafifleme demektir.

Konsorsiyumun Türkiye'ye sağladığı dış yardım (borç hafifletmeleri de dahil) önemli miktaradır. Bu yardım toplam olarak plânda öngörlünen altında kalmakla beraber, aradaki fark, Türkiye'nin ödeme dengesindeki gerçek iyileşmeye tekabül etmektedir. Şüphesiz ki gelecekteki yardımların miktarlarındaki belirsizlik, ya da 1964 te görüldüğü gibi, yardım tahihütlerinin Türk hükümetince yapılan tahminlerin altında kalması, bazan güçlükler yaratmaktadır ve itihâlâtta yeni kısıtlılarla gidilmesine yol açmaktadır. Fakat öte yandan, 1965 te borç ödemelerinin düzenlenmesi, gelecek yıllarda da etkisini gösterecek avantajlar sağlamaktadır.

Ayrıca, Türkiye'nin daha yüksek miktarda dış yardım faydalı biçimde kullanıp kullanılmayacağı sorulabilir. Daha önce belirtildi ki, yatırımların ilerlemesini aksatan belli başlı unsurlardan biri projelerin hazırlanmasındaki gecikmeler olmuştur. Sonuç, aksıta: Türk makamları, sağlam ve gerçekleştirilebilmesi mümkün yatırım projelerinin hazırlanması için her türlü çabayı göstermelidir. Yardım veren ülkeler de, onlara sağlam olarak hazırlanmış projeler sunulunca, proje finansman yardım miktarlarını artırmalıdır.

Öyle görünür ki, yorumlara yol açan, yardımın miktarlarından çok, verilen yardımın cinsi ve şartlardır. Aksıta ki kalkınma yardımı, uzun vadeli ve düşük faizi olmalıdır. Yardımın projelerde bağlanması da ancak, onun müsür biçimde kullanılması için ise haklı görülebilir. Gerçekte, son üç yılda Türkiye'ye yapılan yardım, miktar itibarıyle önemliyse de, yardımın ödeme süreleri oldukça kısıtlıdır. Türk ödeme dengesi, tatminkâr bir durumda erişmemen önce, borç taksidi yükünü taşıyacaktır. Bu nüfusla beraber, kısa bir süreden beri, yardım şartları iyileşmeye başlamış gözükmemektedir. Projelere bağlı yardımlar ise bazen, yardım alan ülkenin arzulamasına tâbi olmaktadır.

Plân özel yabancı yatırımların, Türkiye'nin gelecekteki gelişmesinde ufak bir rol oynayacağını öngörmektedir (Yilda 25 milyon dolar. Mesken inşaatı dışındaki özel yatırımların yüzde 10'u kadar). Gelen yabancı sermaye miktarı, tahminlere yakın olmuştur. Fakat Türkiye, millî amaçlarına zarar vermeden, faydalı biçimde çok daha yüksek miktarla yabancı sermaye kılabilir. Plân, özellikle Petro-Kimya gibi kompleks sanayi kollarında hızlı bir sanayileşmeyi öngörmektedir. Bu sanayi kolları, büyük yatırımları ve belki daha da önemlidir son derece kalifiye bir teknik ve idari personeli gerektirmektedir. 1954'ten kalma Yabancı Sermaye Teşvik Kanunu, çeşitli tâdilat öngördüse de, hâlâ değişmiş değildir. Yeni Hükümet, hâlen, yabancı özel yatırımları teşvik edecek çeşitli tedbirleri incelemektedir. Hükümet, 1966 yılı başlarında bazı değişiklikler yapacağını vadetmiştir. Bununla beraber yeni bir Yabancı Sermaye Kanunu, özel yatırımları otomatik olarak artıracak değildir. Yeni Hükümet, kamu yatırımları ile özel yatırımlar arasındaki ilişkilerin tam ve derinleşmesine bir revizyonuna girmektedir. Ve özellikle Türkiye'deki özel yabancı yatırımların gelecekteki temposunun ne mikarda olmasının gerekeceğini incelemektedir. Sonuç, önem taşıyacaktır. Zira Türkiye'nin sanayileşmesine yardım için, yeni ve kompleks sanayilere daha fazla sermaye çekmek gereklidir.»

ÜSTAV
BASIN
İLAN KURUMU

REKLÂMINIZI
GAZETE VE DERGİLERLE
DEĞERLENDİRİN!

YURT İÇİ VE YURT DIŞI REKLÂMLARINIZ İÇİN
HİZMETİNİZDEDİR.

Genel MÜDÜRLÜK :
Cağaloğu, Türkocağı Caddesi No: 1
İstanbul

Telefon : 27 66 00 - 27 66 01
Tegraf adresi : BASINKURUMU

(BASIN — 10179)